

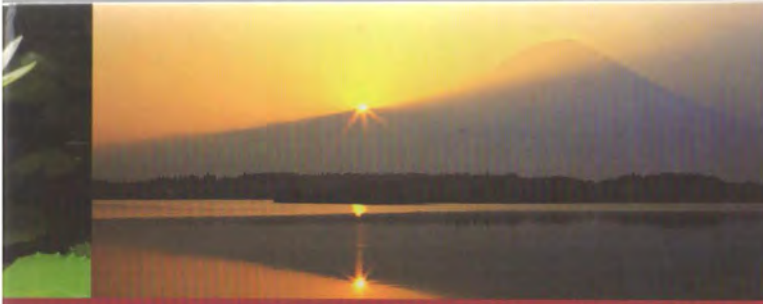

BUDDHA

Hayatı ve Öğretileri ve İnsanlık Üzerindeki Etkisi

BİLİNÇ DAYANAKLARI

OSHO

Buddha, merhametsizdir. Kimse gerçekliğin kapısını bu kadar derinden, bu kadar engin bir şekilde açmamıştır.

O senin çocuksu arzularına izin vermez.

"Daha farkında ol, daha bilinçli ol, daha cesur ol," der. İnançların, maskelerin ve teolojilerin arkasına saklanma.

Hayatının kontrolünü ellerine al. İçsel ışığını yak ve her şeyi olduğu gibi kabul et. Ve gerçeği kabul edecek kadar cesur olduğunda, bu bir kutsamadır.

Hiçbir inanca gerek yoktur. Tüm inanç sistemlerinin zehirli olduğunu, tüm inanç sistemlerinin engeller olduğunu söylemek, Buddha'nın gerçekliğe attığı ilk adımdır.

OSHO

BUDDHA

BUDDHA

*hayatı ve öğretileri ve
insanlık üzerindeki etkisi*

OSHO

İlk kez 2010'da ABD'de Osho Media International tarafından yayınlanmıştır.
Telif Hakkı © Alexian Limited 2009
Telif Hakkı © 2004 OSHO International Foundation İsviçre
www.osho.com/copyrights

ISBN 978-605-5154-23-3

Kıtapdaki metinler Osho'nun canlı konuşmalarından seçmelerdir. Osho'nun tüm konuşmaları kitaplara basımsız olarak ve ayrıca orijinal konuşma kayıtları olarak mevcuttur. Canlı konuşmalar ve metinleri online olarak www.osho.com adresi üzerinden OSHO Library'den alınabilir.

Osho; Osho International Foundation'ın tescilli markasıdır.
www.osho.com/trademarks

Daha fazla bilgi için: www.osho.com

2013 BUTİK YAYINCILIK ve KİŞİSEL GELİŞİM HİZ. TİC. LTD. ŞTİ.

Eserin Orijinal İsmi "BUDDHA, His Life and Teachings and Impact on Humanity" olup, eser bire bir olarak çevrilmiştir.

Bu kitabın tüm yayın hakları Türkiye'de BUTİK YAYINCILIK'a aittir.
Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yayıncı Sertifika No: 12162

Edtör: Pantha Nirvano

İngilizce aslından Türkçeye Çeviren: Merve Duygun

Düzeltili: Fulya Tükel

Türkçe Grafik Adaptasyon: Mineral Görsel İletişim Hizmetleri
Tel: 0212 289 30 10 mineraltasarim.com

Baskı, Cilt: İstanbul Matbaacılık Basılı Yayıncılık, Reklamcılık San. Tic. Ltd. Şti.
Tel: 021 6 466 74 96

Matbaa Sertifika No: 16436

Leonard de Selva/Corbis'a 23 nolu sayfadaki resim için teşekkür ederiz.
Diğer tüm görseller © Osho International Foundation.

BUTİK YAYINCILIK VE KİŞİSEL GELİŞİM HİZ. TİC. LTD. ŞTİ.

Davutpaşa Cad. Emirtaş Kazım Dinçel San. Sit. No: 81/260
Topkapı - İstanbul Tel: 0212 612 05 00 Faks: 0212 612 05 80

www.butikyayincilik.com

info@butikyayincilik.com

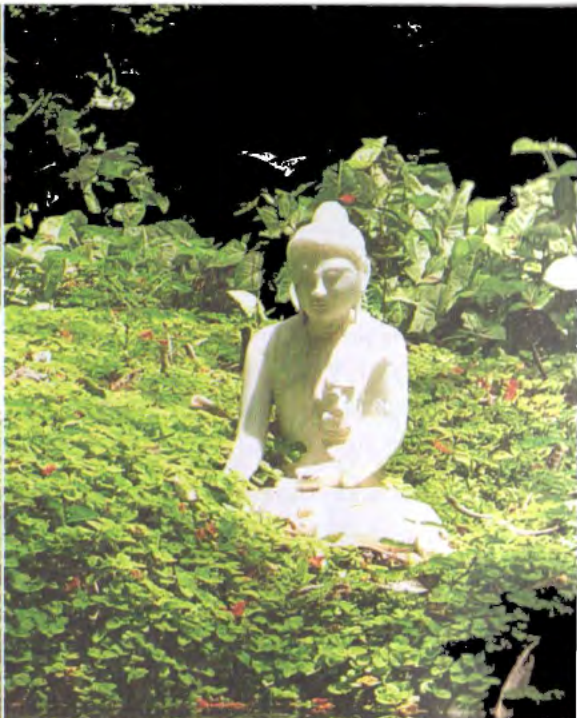
içindekiler

giriş	6
bölüm bir	bir imparatorun doğuşu 20
	buddha'nın gelişi 22
	çağın gelişi 30
	bodghaya'da uyanış 34
bölüm iki	buddha'nın hayatı 38
	aydınlanma arayışında 40
	sessizlikte vaazlar 44
	barışçıl savaşçı 56
	ruh doktoru 64
	son deney 72
bölüm üç	öğretiler 76
	ben böyle duydum 78
	küçük tekne, büyük tekne 80
	böylelik 84
	orta yol 92
	doğru düşüncelilik 98
	via negativa 108
	dinsiz din 118
	mumu söndürmek 138
yazar hakkında	144

giris

Gautam Buddha'nın gerçek adı Siddhartha'ydi. Gautama soyadıydı, dolayısıyla adı Gautama Siddhartha'ydi. Buddha onun ismi değil, uyanışıdır. Buddha "uyanmış olan" anlamına gelir. Gautam Buddha en meşhur uyanmış insandır, ama bu onun tek uyanmış insan olduğu anlamına gelmez. Ondan önce pek çok Buddha olmuştur ve ondan sonra da pek çok Buddha olmuştur ve her insan bir Buddha olabildiği sũrece, gelecekte yeni Buddhalar var olmaya devam edecektir. Herkes bu potansiyele sahiptir... mesele doğru zamanı beklemektir. Bir gũn, dış dũnyanın gerçekliğiyle yıpranmışlığı, her şeyi gũrmũř ve hiçbir şey bulamamış olmanın verdiği çaresizlikle içe dũnmek zorundasın.

Buddha sözcüğü "uyanmış zeka" anlamına gelir. *Buddhi*, "idrak" sözcüğü de aynı kökten gelir. Kök olan *budh* sözcüğünün pek çok boyutu vardır. Bunu tercüme edebilecek tek bir İngilizce sözcük yoktur. Pek çok anlamı vardır; akışkan ve şiirseldir. Diğer hiçbir dilde *budh* gibi pek çok anlamı olan bir sözcük yoktur. *Budh* sözcüğünün en az beş farklı anlamı vardır.

İlki uyanmak, kendini uyandırmak, başkalarını uyandırmak, uyanık olmaktır. Öyle ki bu, uykuda olmanın, yanılgılar içinde yaşamanın zıttıdır. Aydınlanan kişi bir rüyadan uyanır gibi uyanır. İdrakin, *budh* sözcüğünün ilk anlamı budur: içinde bir uyanış yaratmak.

Genelde insanlar uykudadır. Uyanık olduğunu düşündüğü zamanlarda bile uyanık değilsin. Yolda yürürken uyanıksındır – zihinsel olarak. Ama bir budanın perspektifinden derin bir uykudasındır, çünkü içinde bin bir türlü rüya ve düşünce vardır.

İçsel ışığın bir tür uyku halindedir. Evet, gözlerin açıktır. Ama insanlar rüya görürken, uykudayken, gözleri açık bir şekilde yürüeyebilirler. Buda senin de gözlerin açık bir şekilde uykuda yürüdüğünü söyler.

Ama içsel gözün açık değildir. Henüz kim olduğunu bilmiyorsun. Kendi gerçekliğine bakmadın. Uyanık değilsin. Düşüncelerle dolu bir zihin uyanık değildir, uyanık olamaz.

Yalnızca düşüncelerden ve düşünmekten vazgeçmiş, bulutları dağıtmış ve onların yerini bulutsuz bir gökyüzünde parlayan bir güneşe bırakmış bir zihin idrak gücüne sahip, uyanık bir zihindir.

Zeka mevcut olma kapasitesidir. Ne kadar çok geçmişte ya da gelecekte olursan, zekan o kadar düşüktür. Zeka şimdi burada, bu anda olma kapasitesidir. O zaman uyanıksındır.

Örneğin bir evde oturuyorsun ve aniden yangın çıkıyor; hayatın tehlikede. Sonra bir an için uyanırsın. O anda aklından bir sürü düşünce geçmez. O anda geçmişini unutursun. O anda psikolojik anılarının etkisi altında olmazsın: otuz yıl önce bir kadını veya erkeği sevdiğini, onun ne kadar harikulade biri olduğunu düşünmezsin. Ya da geçen gün Çin restoranında yediğin yemeği ve taze pişmiş yemeğin dilinde bıraktığı tadı düşünmezsin. O düşüncelerde olmazsın. Hayır, evinde yangın çıktığında bu tip şeyler düşünemezsin. Aniden o anı yaşarsın: ev yanmaktadır ve hayatın tehlikededir. Geleceği ya da yarın ne yapacağını düşünmezsin. Artık yarının bir önemi yoktur, dünün bir önemi yoktur; bugünün bile bir önemi yoktur! Yalnızca bu an, içinde bulunduğun salise önemlidir.

Budh sözcüğünün ilk anlamı budur. Ve sonra engin içgörüler olacaktır. Uyanık olmak isteyen, bir buda olmak isteyen bir insan her anı, ancak ender zamanlarda ulaşabildiğin bir yoğunlukla yaşmalıdır. İlk anlam uykunun zıttıdır. Doğal olarak gerçekliği yalnızca uyumadığın zaman görebilirsin. Yalnızca uyanırken gerçeklikle yüzleşebilir, hakikatin -ya da ona "Tanrı" de-gözlerine bakabilirsin. Yoğunluk noktasını, alev alma noktasını anlıyor musun? Tamamen uyanık olduğunda içgörü mevcuttur. O içgörü özgürlük getirir; o içgörü hakikati getirir.

Budh sözcüğünün ikinci anlamı tanımak, farkına varmak, aşına olmak, önemsemek, ilgilenmektir. Bir buda, sahtenin sahte olduğunun farkına varan ve gözlerini gerçeğe gerçek olarak açan kişidir. Sahteyi sahte

olarak görmek, hakikatin ne olduğunu anlama hususunda bir başlangıçtır. Yalnızca sahteyi sahte olarak gördüğünde gerçeğin ne olduğunu görebilirsin. İllüzyonlar içinde yaşamayı sürdüremezsin; inançlarınla yaşamayı sürdüremezsin; gerçeği bilmek istiyorsan önyargılarınla yaşamayı sürdüremezsin. Sahte sahte olarak algılanmak zorundadır. *Budh* sözcüğünün ikinci anlamı budur; sahtenin sahte olarak, asılsızın asılsız olarak tanınmasıdır.

Örneğin Tanrıya inandın; bir Hıristiyan, bir Hindu olarak doğdun. Sana Tanrının var olduğu öğretildi; Tanrıdan korkman sağlandı. Ona inanmazsan acı çekecek, cezalandırılacaksın. Tanrı acımasızdır; seni asla bağışlamaz. Yahudi Tanrı der ki, "Ben kıskanç bir Tanrıyım. Yalnızca bana ibadet et, başka kimseye değil!" Hıristiyan Tanrı da aynı şeyi söyler. Bu koşullarla senin içinde öyle derinlere uzanabilir ki Tanrıya inanmamaya bile başlasan devam edebilir.

Sen Tanrıya inanacak şekilde yetiştirildin ve inandın. Bu bir inançtır. Tanrının gerçekte var olup olmamasının senin inancınla hiçbir ilgisi yoktur. Hakikatin senin inancınla bir ilgisi yoktur! İnanıp inanmaman, hakikat için hiçbir şeyi değiştirmez. Ama Tanrıya inanırsan Tanrıyı görmeye -en azından gördüğünü düşünmeye- devam edersin.

Tanrıya inanmazsan, o inançsızlık seni bilmekten alıkoyar. Tüm inançlar seni engeller, çünkü onlar çevrende önyargılara dönüşür, "düşünce örtüleri" olurlar. Buda buna avarnas der.

İdrak insanı hiçbir şeye inanmaz ve hiçbir şeye inanmamazlık etmez. Zeka insanı durum her ne ise onu tanımayla açıktır. Tanrı varsa onun farkına varacaktır, ama inancına göre değil. Onun inancı yoktur.

Hakikat yalnızca inanmama evresindeki bir zekada ortaya çıkabilir. Halihazırda inandığında, hakikatin sana gelmesine izin vermesin. Önyargın çoktan bileylemiştir. İnancına aykırı bir şeyi göremezsin; korkarsın, ürkersin, titremeye başlarsın. İnancına çok fazla yatırım yapmışsındır; çok fazla hayat, çok fazla zaman, çok fazla dua. Bir insan elli yıl boyunca hayatını inancına adar; sonra aniden Tanrı olmadığı gerçeğini nasıl fark edebilir? Tüm hayatını komünizme adanmış bir insan, Tanrının var olmadığına inanan bir insan, Tanrı varsa bunu nasıl görebilir? Göz ardı etmeye, görmezden gelmeye devam eder.

Tanrının var olduğunu ya da var olmadığını söyleyemiyorum. Söylemeye çalıştığım seni ilgilendiren bir şeydir, Tanrıyı değil. Berrak bir zihne, herhangi bir inanca tutunmayan bir zekaya, idraka ihtiyacın vardır. O zaman bir ayna gibi olursun; hakikati yansıtırsın. O hakikati çarpıtma.

Budh sözcüğünün ikinci anlamı budur. Zeki bir insan ne komünisttir ne de Katolik. Zeka bir insan inanmaz, inanmamazlık etmez. Bu onun yolu değildir. Hayata bakar ve her ne varsa onu görmeye hazırdır. Vizyonunun önünde engeller yoktur; vizyonu seffaftır. Yalnızca bu insanlar hakikate erişirler.

Budh kökünün üçüncü anlamı zeka, bilmek, anlamaktır. Buda var olanı bilir; var olanı anlar ve o anlayışta tüm bağlardan kurtularak kendini özgürleştirir. Buda anlama açısından bilmeyi kast eder, bilgililik açısından değil. Buda bilgili değildir. Zeki bir insan bilgiyi pek umursamaz. Zeki bir insan bilme kapasitesini daha çok önemser. Onun asıl odak noktası bilmektir, bilgi değil.

Bilmek sana anlayış verir; bilmek sana gerçek anlayışı vermeden anlama hissi verir. Bilgi sahte paradır; aldatıcıdır. Yalnızca sana bildiğini hissettirir, oysa hiçbir şey bilmezsin. Dilediğin kadar bilgi biriktirebilirsin, istifleylebilirsin, inanılmaz bilgili

olabilirsin. Kitaplar yazabilir, unvanlar edinebilir, yüksek lisans ve doktora dereceleri alabilir ve her şeye rağmen her zaman olduğun aynı cahil, aptal insan olarak kalabilirsin. Bu dereceler seni değiştirmez; seni değiştiremezler. Hatta aptallığın daha çok güçlenir; şimdi dereceleri vardır! Kendini sertifikalarla kanıtlayabilir. Kendini hayatla kanıtlayamaz, ama sertifikalarla kanıtlayabilir. Herhangi bir şeyi başka türlü kanıtlayamaz, ama dereceler, sertifikalar, toplumdaki övgü ve beğeniler taşıyıcıdır. İnsanlar bildiğini düşünürler. Sen de bildiğini düşünürsün.

Bunu görmedin mi? Çok bilgili olduğu düşünülen insanlar diğer herkes kadar cahil, hatta bazen daha cahildir. Akademik dünyada zeki insan bulmak çok, ama çok zordur. Ben de akademik dünyada yer aldım ve bunu kendi tecrübelerime dayanarak söylüyorum. Çok zeki çiftçiler gördüm, ama çok zeki profesörler görmedim. Zeki oduncular gördüm, ama zeki profesörler görmedim. Neden? Bu insanların sorunu ne?

Bir terslik vardır: onlar bilgiye güvenebilirler. Bilen kişi olmaları gerekmez, bilgili olmak yeterlidir. Birinci elden bilmeyi çok az kişi göze alabilir. Örneğin, maceraperestler, kalabalıkların yürüdüğü sıradan yolun ötesine geçen insanlar, bilinmezler ormanına küçük patikalar açan insanlar. Kaybolma tehlikesi vardır. Risk yüksektir. İkinci el bilgi aldığımda, neden buna zahmet edesin ki? Koltuğunda oturabilirsin. Bir kütüphaneye ya da üniversiteye gidersen ve bilgi toplayabilirsin. Büyük bir bilgi yığını oluşturabilir ve tepesine oturabilirsin.

Bilgi sayesinde hafızan giderek büyür, ama zekan büyümmez. Bazen çok şey bilmediğinde, çok bilgili olmadığında, zeki olmak zorunda kalırsın.

Şöyle duydum...

Bir kadın bir konserve meyve getirmiş, ama konserveyi açamamış. Nasıl açıldığını bilmiyormuş, bunun üzerine bir yemek kitabına bakmak için çalışma odasına gitmiş. Kitaba bakmış, sayfayı ve açıklamayı bulmuş ve koşarak geri döndüğünde, hizmetkarın konserveyi çoktan açmış olduğunu fark etmiş.

"Ama nasıl yaptın?" diye sormuş.

Hizmetkar yanıtlamış, "Madam, okuyamadığınızda zihninizi kullanmak zorundasınız."

Evet, aynen bu şekilde olur! Bu yüzden eğitimsiz çiftçiler, bahçıvanlar, oduncular daha zekidir; taze, canlı bir tutumları vardır. Okuyamazlar, bu yüzden zihinlerini kullanmak zorundadır. İnsan yaşamak ve zihnini kullanmak zorundadır.

Budh sözcüğünün üçüncü anlamı anlayış açısından bilmektir. Buda var olanı görmüştür. Var olanı anlar ve o anlayışta tüm bağlarından kurtulur.

Bu ne anlama gelir? Korkudan kurtulmak istiyorsan korkuyu anlamak zorundasın. Ama korkunun orada olduğu, ölüm korkusunun orada olduğu gerçeğinden kaçmak istiyorsan... içten içe korkuyorsan, etrafında sert bir kabuk gibi güçlü bir şey yaratmak

zorundasın ki kimse korktuğunu anlamasın. Ve tek nokta bu değildir; aynı zamanda o sert kabuk sayesinde korktuğunu da bilmezsin. O seni diğerlerinden ve kendi anlayışından korur.

Zeki bir insan herhangi bir gerçekten kaçmaz. Korkuysa üzerine gider, çünkü çıkış yolu içinden geçmektir. İçinde korku ve titremenin yükseldiğini hissederse, diğer her şeyi bir kenara bırakır; önce bu korkunun anlaşılması gerekir. Korkunun içine girecek, onu anlamaya çalışır. Nasıl korkmaması gerektiğiyle ilgilenmez; o soruyu sormaz. Tek bir soru sorar: "Bu korku nedir? O orada, benim bir parçam, benim gerçekliğim. İçine girmeli, onu anlamalıyım. Onu anlamazsam, o zaman bir yanım bana her zaman yabancı olacaktır. Ve benliğimin parçalarından kaçmaya devam edersem kim olduğunu nasıl bileceğim? Korkuyu anlamayacağım, ölümü anlamayacağım, öfkeyi anlamayacağım. Nefretimi anlamayacağım, kıskançlığımı anlamayacağım. Onu bunu anlamayacağım..."

Öyleyse kendini nasıl bileceksin? Tüm bu şeyler sendir! Bu senin benliğin. Var olan her şeyin, her kuytu köşenin derinine inmelisin. Korkuyu keşfetmelisin. Titriyor bile olsan bunda endişelenecek bir şey yoktur; titre, ama içe dön. Titremek kaçmaktan çok daha iyidir, çünkü bir kez kaçtın mı, o parça her zaman bilinmez olarak kalır. Ve sen ona bakmaktan daha çok korkmaya başlarsın, çünkü korku birikmeye devam eder. Hemen, şimdi üzerine gitmezsen daha çok büyür. Yarın yirmi dört saat daha fazla yaşamış olur. Farkına var! İçinde kök salar, daha çok yeşillenir, daha çok güçlenir

ve onunla baş etmen zorlaşır. Şimdi üzerine gitmek daha iyidir. Zaten bu bile geçtir.

Üzerine git ve gör... ve görmek, önyargısız görmektir. Görmez, korkuyu en başından kötü olarak yargılamamaktır. Kim bilir? –kötü değildir- kim kötü olduğunu bilir? Kaşif tüm olasılıklara açık olmayı sürdürmelidir; o kapalı bir zihinle yürümeyi göze alamaz. Kapalı bir zihin ve keşif mümkün değildir. Kaşif üzerine gider. İstirap ve acı getirirse, o acıyı çeker ama yine de üzerine gider. Titrer, tereddüt eder, ama yine de üzerine gider. "Burası benim alanım, bunun ne olduğunu bilmek zorundayım. Belki de benim için bir hazine taşıyordur? Belki de korku yalnızca hazineyi korumak için vardır."

Bu benim tecrübem; bu benim anlayışım: korkunun derinliğine inersen sevgiyi bulursun. Bu yüzden aşık olduğunda tüm korkular kaybolur. Ve korktuğunda aşık olamazsın. Bu ne anlama gelir? Basit bir aritmetik: korku ve sevgi bir arada var olamaz. Bu, korkuya dönüşenin aynı enerji olduğu anlamına gelir; böyleyse geriye sevgiye dönüşecek bir şey kalmaz. Sevgiye dönüşür, o zaman korkuya dönüşecek bir şey kalmaz.

Her olumsuz şeyin üzerine git ve olumluyu bul. Ve olumsuz ve olumluyu bildiğinde, üçüncüsü gerçekleşir: aşkınlık. Anlayışın, budhun, zekanın anlamı budur.

Dördüncü anlam aydınlanmak ve aydınlatmaktır. Buda ışıktır; ışık olmuştur. Ve o ışık olduğundan ve ışığa dönüştüğünden, ışığı başkalarına da, doğal olarak, gösterir. O aydınlıktır. Karanlığı kaybolmuştur; içindeki alev yanmaktadır. Dumansızlık onun

alevidir. Bu anlam karanlığın ve onunla birlikte gelen körlüğün ve cehaletin zıttıdır. Bu dördüncü anlamdır; ışık olmak, aydınlanmak.

Genel anlamda sen bir karanlık, bir karanlık kıtası, keşfedilmemiş bir karanlık kıtasısın. İnsanlar biraz tuhaftır: Himalayaları keşfe çıkarlar, Pasifik okyanusunu keşfe çıkarlar, aya ve Mars'a uzanırlar; asla denemedikleri tek bir şey vardır; içsel benliği keşfetmek. İnsanoğlu aya ayak bastı, ama henüz kendi benliğine ayak basamadı. Bu tuhaftır. Belki de aya çıkmak, Everest'e tırmanmak yalnızca bir kaçıştır. Belki de korktuğu için içe dönmek istemiyordur. İyi hissetmek için bunun yerine başka keşifler koyar; yoksa suçlu hissetmek zorundadır. Bir dağa tırmanmaya başlar ve kendini iyi hissedersin; ama en büyük dağ kendi içindedir ve henüz ona tırmanmamışsındır! Pasifik okyanusunun derinliklerine dalmaya başlarsın, ama en büyük Pasifik senin içindedir ve henüz oraya ulaşmamışsındır. Ve aya gitmeye başlarsın; ne aptallık! Gerçek ay senin içindeyken sen enerjini aya gitmek için boşa harcarsın. Oysa gerçek ışık senin içindedir.

Zeki insan önce içe dönecektir. Başka herhangi bir yere gitmeden önce, kendi benliğine git. Bu ilk adımdır ve ilk tercih olmalıdır. Yalnızca kendini bildiğin zaman başka bir yere gidebilirsin. O zaman nereye gidersen git, yanında bir kutsanmışlık, bir huzur, bir sessizlik, bir kutlama taşırırsın.

Dördüncü anlam aydınlanmaktır. Zeka kıvılcımdır. Yardım edildiği, işbirliği içinde ele alındığı takdirde yaşama dönüşebilir, sevgiye dönüşebilir. Tüm bu sözler aydınlanma sözcüğüne dahildir. Aydınlanmış bir insanın benliğinde karanlık köşeler yoktur. Her şey sabah gibidir; güneş ufuktadır. Gecenin karanlığı ve sönüklüğü kaybolmuş olabilir; gecenin gölgeleri kaybolmuş olabilir. Yeryüzü yeniden uyanmıştır. Bir buda olmak, kendi içindeki bir sabaha, bir şafağa ulaşmaktır. Bu zekanın nihai işlevidir.

Budh sözcüğünün beşinci anlamı kavramaktır. Senin içinde, kavranması gereken dipsiz bir derinlik vardır. Beşinci anlam aynı zamanda nüfuz etmek, benliğinin özüne zarar veren ve nüfuz eden her şeyden vazgeçmektir.

İnsanlar hayatta pek çok şeye nüfuz etmeye çalışırlar. Cinselğe duyduğun istek, arzu bir tür nüfuz etmedir. Ama bu bir başkasına nüfuz etmedir. Aynı nüfuz etme

kendi benliğine de olmalıdır; kendine nüfuz etmek zorundasın. Bir başkasına nüfuz edersen bu sana anlık bir görüntü verebilir. Ama kendine nüfuz ettiğin takdirde, her zaman varlığını sürdüren evrensel, kozmik orgazma ulaşabilirsin.

Bir erkek dışsal bir kadınla tanışır ve bir kadın dışsal bir adamla tanışır; bu çok yüzeysel bir buluşmadır, ama anlamlıdır ve keyifli anlar getirir. Ama içsel kadın içsel adamla buluştuğunda... ve sen her ikisini de içinde taşıyorsun: bir yanın feminen, bir yanın masküldür. Kadın ya da erkek olman bir şeyi değiştirmez; herkes biseksüeldir. Budh kökünün beşinci anlamı nüfuz etmedir. İçsel erkeğin içsel kadınına nüfuz ettiğinde bir buluşma olur; bütün olursun, bir olursun. Dışarıya dair tüm arzular kaybolur. O arzusuzluk özgürlüktür, nirvanadır.

Budanın yolu budh yoludur. "Buda" sözcüğünün Gautam Buda'nın adıyla aynı olduğunu düşünme; Buda, onun erdiği şehrin ismidir. Onun adı Gautam Siddhartha'ydı. Sonra bir gün Buda oldu, bir gün *bodhi*, yani zekası çiçek açtı. "Buda" kesinlikle "İsa" ile aynı anlamı taşır. Onun adı İsa değildir; İsa, başına gelen nihai yeşermedir. Bu, Buda için de geçerli. Gautam Siddhartha dışında pek çok buda gelişir.

Herkes budh için yeterli kapasiteye sahiptir. Ama budh, o görme kapasitesi içinde tıpkı bir tohum gibidir. Filizlenirse, büyük bir ağaç olursa, çiçek açarsa, gökyüzünde dans etmeye, yıldızlara fıııldamaya başlarsa, sen bir buda olursun.

Buda'nın yolu zeka yolu değildir. Buda'nın yolu duygusal bir yol değildir. hayır, kesinlikle. Duygusal insanlar erişemez demiyorum; onlar için farklı yollar vardır: adanmışlık yolu, *Bhakti Yoga*. Buda'nın yolu saf *Gyan Yoga*, bilme yoludur. Buda'nın yolu meditasyon yoludur, sevgi değil.

Zeka kullanılmalı, terk edilmemelidir; dönüşmelidir, terk edilmemelidir. Zeka yalnızca merdivenin en üst basamağına ulaştığında aşkın olabilir. Zekayı büyötmeye devam etmelisin. Sonra zekanın elinden gelen her şeyi yaptığı bir noktaya gelir. O anda zekayla vedalaşmak zorundasın. O zaman uzun bir yol boyunca yardımcı olmuştur, seni uzaklara taşımıştır, iyi bir araç olmuştur. Dalgaları açtığın bir sandal olmuştur; diğer kıyıya ulaşır ve sandalı bırakırsın. Sandalı aklında taşımazsın; bu aptallık olur.

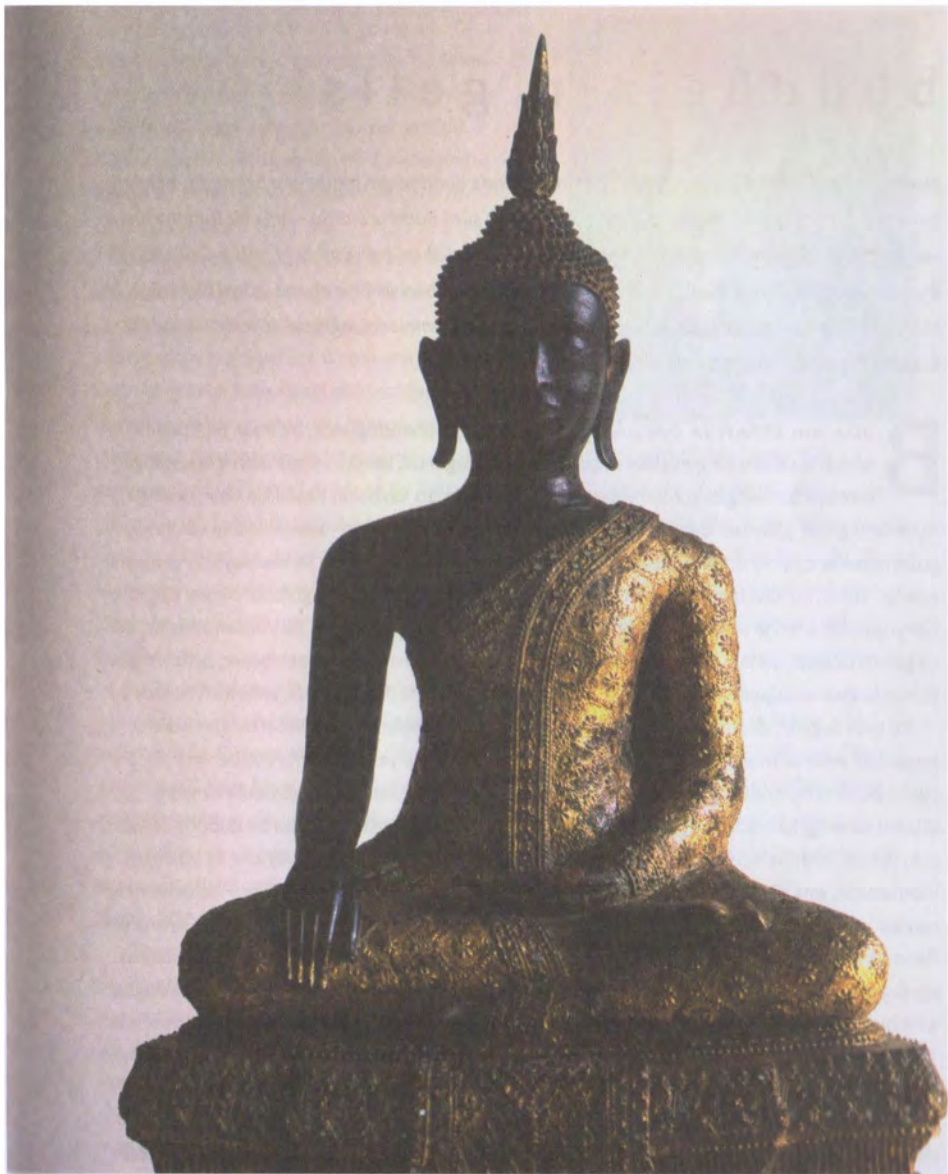
Buda'nın yolu zekadan geçer ve zekanın ötesine geçer. Zekanın sana verebileceğı her şeyi verdiği bir nokta gelir, artık ona ihtiyaç yoktur. Sonra, sonunda ondan vazgeçersin; onun işi bitmiştir. Hastalık gitmiştir, şimdi ilaç da gitmek zorundadır. Bazen hastalık gider, ama sen ilaca bağımlı hale gelmişsindir. Bu özgürlük değildir. Ayağında bir diken vardır ve canını yakar. Ayağındaki diken

çıkarmaya yardımcı olması için bir başka diken alırsın. Dikeni çıkardığında ikisinden de kurtulursun; yardımcı olanı yanında saklamazsın. Bu şimdi anlamsızdır.

Zeka işi, benliğinin tamamen farkına varmana yardımcı olmaktır. O iş hallolduğunda ve benliğin dahil olduğunda, bu araca gerek kalmaz. Vedalaşabilir, teşekkür edebilirsin. Buda'nın yolu zeka yolu, bunun da ötesinde olmasına rağmen zeka yoludur.

bir imparatorun doğuşu

Bu güzel metaforlar büyük bir şefkatle, büyük bir sezgisellikle, sevgiyle, şiirsellikle anlaşılmalıdır, mantıkla değil; aksi takdirde onları yok edersin.

b u d d h a ' n ı n g e l i Ő i

Her insan bir Buddha olmak için doğar; her insan içinde buddhalığın tohumunu barındırır. Kitlelere bakarsan, bu doğru gibi görünmez. Doğru olsaydı, bir sürü Buddha olurdu – ama bir Buddha'nın varlığını ender duyarız. Yalnızca bir yerde, yirmi beş yüzyıl önce, belirli bir Siddhartha Gautama'nın Buddha olduğunu biliriz. Bunun doğru olup olmadığını kim bilebilir? Bir efsane, güzel bir hikâye, bir teselli, kitlelerin bir gün onların da Buddha olacağını umut etmelerini sağlamak için bir ilaç olabilir. Buddha'nın tarihsel bir gerçeklik olup olmadığını kim bilebilir?

BUDA'NIN ETRAFINA öyle çok hikâye islendi ki şimdi o bir gerçeklikten çok mitolojik bir fikir gibi görünmektedir. Aydınlandığında, gökyüzünden tanrılar iner, güzel müzikler çalar ve onun etrafında dans ederler. Şimdi, bu nasıl tarihsel olabilir? Gökyüzünden üzerine çiçekler yağar; altın ve gümüş çiçekler, elmas ve zümrüt çiçekler. Bunun tarihsel olduğuna kim inanır?

Bu tarih değildir, doğru; aynı fikirdeyim. Bu, şiirselliktir. Ama tarihsel bir şeyi sembolize eder, çünkü Buddha'da öyle eşsiz bir şey olmuştur ki bunu şiirselliği katmadan tarif etmenin hiçbir yolu yoktur. Buddha'nın üzerine gerçek çiçekler yapmamıştır, ama ne zaman biri aydınlansa, tüm varoluş keyiflenir, çünkü biz ondan ayrı değiliz. Başın ağrığında tüm vücudun acı çeker ve baş ağrısı geçtiğinde, tüm bedenini iyi hisseder, bir iyilik hissi duyar. Bizler varoluştan ayrı değiliz. Sen bir Buddha olana kadar bir baş ağrısısın; kendine bir baş ağrısısın, diğerlerine ve varoluşa bir baş ağrısısın. Sen varoluş bedeninde bir dikensin. Baş ağrısı kaybolduğunda, diken bir

çiçeğe dönüştüğünde, bir insan bir Buddha olduğunda, kendisi ve baskaları için yarattığı o büyük acı kaybolur. Kesinlikle –buna kefilim, buna tanıklık ettim– kesinlikle tüm varoluş keyiflenir, dans eder, şarkılar söyler. Ama bunu nasıl tarif edersin? Bu görünür bir şey değildir; fotoğrafları çəkilemez. Bu yüzden şiirsellik, bu yüzden bu metaforlar, semboller, benzetmeler.

Buddha doğduğunda, annesinin hemen öldüğü söylenir. Bu, tarihsel bir gerçeklik olmayabilir ya da olabilir. Ama benim duygularım tarihsel bir gerçeklik olmadığı yönünde, çünkü ne zaman bir Buddha doğsa, annenin hemen öldüğü söylenir ve bu doğru değildir. Pek çok Buddha oldu – İsa'nın annesi ölmeyi, Mahavira'nın annesi ölmeyi, Krişna'nın annesi ölmeyi. Belki Siddhartha Gautama'nın annesi öldü, ama ne zaman bir Buddha doğsa, anne ölü denemez, tarihsel anlamda denemez.

Ama bunun, kendine özgü, tarihsel olmayan bir önemi olduğunu biliyorum. "Anne" ile gerçekten anne kastedilmez; "anne" senin geçmişindir. Bir Buddha olduğunda yeniden

doğarsın; geçmişin bir ana rahmi, anne gibi işlev gösterir. Bir Buddhanın doğduğu an, senin aydınlandığın an, geçmişin ölür. Bu ölüm gereklidir. Bu, kesinlikle doğrudur. Mahavira'yla oldu, Krişna'yla, İsa'yla oldu; her zaman oldu. Bunu aktarmak için ne zaman bir Buddha doğsa anne ölür, denir. Bu şeyleri anlamak için anlayışlı olmak zorundasın.

Bunun zor olduğunu, insanlığın büyük bir bölümüne bakarak her insanın bir İsa ya da bir Buddha olma olasılığı olduğunu görmenin zor olduğunu anlayabiliyorum. Bir tohuma bakarak onun bir gün bir lotus çiçeği olabileceğine inanır mısın? Yalnızca tohuma bakarak, tohumu ayırıştırarak bu tohumun bir lotus çiçeği olacağı sonucuna varabilir misin? Arada hiçbir ilişki yok gibi görünür. Tohum hiçbir şeye benzemez ve sen onu ayırştırdığın zaman içinde hiçbir şey bulamazsın, yalnızca boşluk. Yine de her tohum, içinde bir lotus çiçeği taşır ve her insan içinde bir Buddha taşır.

Buddha doğduğunda, önemli bir bilgenin, yüz yirmi yaşında bir bilgenin Himalayalar'dan indiği anlatılır. Öğrencileri sormuş: "Nereye gidiyorsun?" Bilge koşmuş! Öğrencileri o zamana dek onun yürüdüğünü bile görmemiş, çünkü bilge çok yaşlıymış. Ve onlara yanıt vermemiş, çünkü zaman yokmuş; yalnızca şöyle demiş: "Yanıt verecek zaman yok."

Öğrenciler yaşlı bilgenin peşinden gitmişler. Buddha Himalayalar'a yakın bir yerde, Nepal ve Hindistan'ın sınırında doğmuş. Yaşlı adam hemen kralın sarayına gitmiş. Kral gözlerine inanamamış, çünkü bu adamı yıllardır görmemiş. En az elli yıldır tek başına bir mağarada yaşıyormuş. Buddha'nın babası buna

AYDINLANMIŞ MASUMİYET

Hikâyeye göre Gautam Buddha, annesi bir sal ağacının altında otururken doğdu. Ve sırf bu da değil, Buddha doğduğunda ayaktaydı. İlk yaptığı şey annesinin önünde yedi adım atmak ve Evren'e, "Ben gelmiş geçmiş en aydınlanmış insanım," demek oldu.

Aslında her yeni doğan bebek, yapabiliyseydi, aynı şeyi söylerdi: "Ben aydınlandım." Her yeni doğan bebek yürüyebilseydi, yedi adım atar ve tüm dünyaya, "Ben en aydınlanmış insanım, eşsizim," derdi.

Belki bu hikâyeye, her çocuğun masumiyetini, aydınlanmasını, nihai deneyimini tanımanın sembolik bir yoludur.

inanamamış. Yaşlı adamın ayaklarına dokunmuş ve "Neden geldin? Ne oldu?" diye sormuş.

Yaşlı adam, "Çok zamanım yok, çünkü ölüm yaklaşıyor. Bu yüzden koşmak zorundaydım. Çocuğun nerede? Onu görmeye geldim," demiş.

Buddha henüz bir günlükmiş. O doğduğu anda bu yaşlı adam koşmaya başlamış ve düzlüklere ulaşması yirmi dört saat sürmüştü. Kral buna inanamamış, çünkü bu yaşlı adam meşhurmüş, Ustaların Ustası'ymış. Neden onun çocuğuyla ilgileniyormuş ki?

Çocuk hemen getirilmiş ve yüz yirmi yaşındaki yaşlı adam Buddha'nın ayaklarına dokunmuş ve ağlamaya başlamış. Baba şaşkına dönmüş, anne şoke olmuş. "Neden ağlıyorsun? Bir terslik mi var?" Ona sormuşlar: "Neden ağlıyorsun? Çocuk ölecek mi? Bir felaket mi olacak? Açıkça söyle – neden ağlıyorsun?"

Yaşlı adam, "Hayır, bir felaket yüzünden ağlamıyorum," demiş. "Mutluluktan ağlıyorum çünkü gördüm. Ağlıyorum çünkü bu adamın yeşerdiğini görecek kadar yaşamayacağım. Onu yalnızca filizde gördüm, ama bu bile bir Buddhayı filizde görmek bile çok fazla. Mutluluktan ağlıyorum, çünkü bir tanrı doğdu!

Aynı zamanda üzüntüden ağlıyorum çünkü onun büyüdüğünü göremeyeceğim; günlerim sayılı. Yakında bedenimi terk edeceğim; onun dünyaya kattığı çiçekleri, dünyaya saçtığı kokuları göremeyeceğim. Milyonlarca insan onun sayesinde aydınlanacak. O bir ışık getirdi; o dünyaya bir devrim getirdi... Ama endişelenmeyin; mutlu olun, sevinin!"

Bunlar ibret alınacak öykülerdir. Bu olaylar tarihsel olarak gerçekleşmemiş olabilir, ama tarih bizi ilgilendirmez. Bizi ilgilendiren, daha önemli, daha esas, daha ebedi bir şeydir. Tarih, olayların zamandaki geçididir. Tarihsel olarak olmamış bile olsa; önemli değil; öykü güzeldir; yüz yirmi yaşındaki bir azizin bir günlük Buddha'nın önünde eğilmesi. Yaş fark etmez; farkındalığın yaşı yoktur. Sıradan formaliteler bir kenara bırakılmalıdır. Bir çocuğun, bir günlük bir bebeğin ayaklarına dokunan yaşlı adam, mutluluktan ağlayan bir adam; anlayan insanlar ne zaman dünyada çok önemli bir şeyin olduğunu görseler, sevinçten ağlayacaklardır.

Ama çok az insan görebilecektir – baba bile görmemişti, anne görmemişti. Yalnızca gözleri olanlar görebilecek. Doğu'dan üç bilge adam görmek için kilometrelerce yol

kat etmek zorunda kaldı, ama İsa'nın kendi ülkesinin insanları göremedi. İsa'nın ebeveynleri Kudüs'ten kaçmak zorunda kaldılar; Mısır'a kaçmak zorundaydılar. Ve İsa tekrar Kudüs'e döneemedi. Ondandır otuz yıl sonra haber alabildik ve sonra yalnızca üç yıl yaşadı. Kendi ülkesinin insanları onu öldürdü. Kör insanlar, gözleri olan insanı öldürdüler; deli insanlar en akıllı basında insanlardan birini öldürdüler.

Ebeveynler bile... İsa'nın ebeveynleri olup bitenin farkında değildi. Onu tanımak için Doğu'dan üç adamın gelmesi gerekti. Yalnızca meditasyona dair bir şeyler öğrenmiş insanlar bir Buddhayı tanıyabilirler. Bir Buddhaya karşılaştığında, onu tanımak kolay değildir. Düşman olmak kolaydır; öfkelenmek kolaydır; onun varlığı karşısında güvenmek kolaydır çünkü onun varlığı sana kendini öyle küçük hissettirir ki güvenirsin. Onun varlığı seni öyle boş hissettirir ki seni aşağılar. Ama seni aşağılamak istediğinden değil, sen egondan dolayı aşağılandığını hissetmeye başlarsın. Zihnin intikam almak ister. Bu yüzden Sokrates zehirlendi, Mansoor öldürüldü, İsa çarmıha gerildi ve her zaman böyle oldu. Ne zaman bir Buddha olsa, toplum ona karşı çok muhalif oldu.

Hindistan'da bile, Doğu'da bile aynı şey oldu. Buddha Hindistan'da yaşadı, orada vaaz verdi, binlerce insanı bir ışık dünyasına dönüştürdü, ama Budizm Hindistan'dan silindi. Yok edildi. Buddha öldükten sonra beş yüz yıl içinde din oradan silindi. Brahminler bu fikri sevmediler; *pundit*'ler, âlimler bu fikri sevmediler. Bu, onların mesleği için tehlikeliydi. Buddha haklıysa o zaman tüm rahipler haksızdır.

Ama unutma, bu güzel metaforlar büyük

bir şefkatle, büyük bir sezgisellikle, sevgiyle, şiiresslikle anlaşılmalıdır, mantıkla değil; aksi takdirde onları yok edersin; onları öldürürsün. Bazen güzel metaforlar kullanıldı... Ve dinler, sözde dinler, müritler, bu metaforları kendileri öldürdüler.

Muhammed ne zaman çölde yürüse onu korumak için başının üzerinde bir bulutun onu izlediği söylenir. Şimdi, Arap çöllerinde olmak ateşe olmaktır! Bu tarihsel bir gerçek

“Bir buddha ile karşılaştığında onu tanımak kolay değildir.”

değildir. Hiçbir bulut bunu yapamaz. İnsanlar bile Muhammed'i anlamıyor, zavallı bulut Muhammed'i nasıl anlasın? İnsanlar Muhammed'in peşindeydi; tüm hayatı boyunca bir köyden diğerine kaçtı. Hayatı boyunca hep tehlike içindeydi, hayatta kalıp kalamayacağı hep bir muammaydı. İnsanlar onu anlayamazken bir bulut nasıl anlayacaktı? Bu yüzden tarihsel olamaz. Ama yine de çok severim – metafor güzeldir. Metafor yalnızca bulutların insanlardan çok daha zeki olduklarını söyler; bulutların bile bir insanın güzelliğini anladığını ve onu doğanın yasalarından bile koruduğunu söyler. Muhammed nereye giderse gitsin, bulut da giderdi; rüzgâr olmadığında bile bulut onu korumaya devam ederdi. Bu, insanlığın cehaletinin çok büyük olduğunu, bulutların bile çok daha zeki olduğunu gösterir.

Buddha ne zaman gelse ve nereye gitse ağaçların mevsiminden önce çiçek açtığı, uzun zamandır ölü olan ağaçların yeşil yapraklarla donandığı söylenir. Güzел şiiressellik, önemli şiiressellik, üzerine düşünülecek, meditasyon yapılacak şiiressellik. Tarihsel olduğunu düşünmüyorum, ama yine de önemli. Bir gerçek olmayabilir, ama bir doğrudur.

Gerçekler sıradan olaylara aittir. Gerçek şu ki Buddha'nın öz kuzeni Devadatta onu pek

çok yoldan öldürmeye çalıştı. Bir keresinde Buddha meditasyon yaparken Devadatta ona bir tepenin üzerinden bir kaya fırlattı; kaya aşağı doğru yuvarlanmaya başladı. Bu bir gerçektir – Devadatta Buddha'yı öldürmeye çalıştı çünkü inanmadı: "Buddha nasıl aydınlanmış olabilir? Birlikte oynadık; çocukluğumuzda hep bir aradaydık; birlikte eğitim aldık. Ben aydınlanmadıysam, o nasıl aydınlandı?"

Devadatta aydınlandığını iddia etti, ama aydınlanmamıştı. Ve Buddha olmasaydı aydınlandığı kabul edilebilirdi. Ama bir Buddhanın mevcudiyetinde, aydınlanmamış bir varlığın aydınlanmış olduğunu nasıl söyleyebilirsiniz? Bu imkânsızdı. Tek sorun, Buddha'nın nasıl yok edileceğiydi. Bir kaya bıraktı. Hikâyeye göre, kaya Buddha'ya çok yaklaştı ve sonra yolunu değiştirdi. Bu bir gerçek olamaz, ama bir doğrudur. Doğru, çok daha yüce bir fenomendir.

Devadatta, Buddha'yı öldürmesi için azgın bir fili serbest bıraktı. Azgın fil acımasızca geldi, ama Buddha'ya ulaştığında ona baktı, başını eğdi ve ayaklarına dokundu. Devadatta'nın azgın bir fili serbest bıraktığı bir gerçektir; Buddha'ya başını eğdiği bir gerçek değildir. Bu, şiiresseliktir; engin bir doğrulukta saf şiiresseliktir.

Unutma, metinler doğruları anlatır; onlar tarih kitapları değildir. Tarih kitapları hep gerçekleri anlatır. Bu yüzden tarih kitaplarında Büyük İskender'i, Korkunç İvan'ı, Adolf Hitler'i ve her türlü sinir hastasını bulursun. Ama Buddha, Mahavira, İsa... Onlar tarih kitaplarının parçası değildir. Onlar için tamamen farklı bir yaklaşıma ihtiyacımız vardır. Onların tarih kitaplarının parçası olmamaları iyidir, çünkü onlar tarihin

parçası değildiler; onlar tarihin ötesinden gelirler; ötesine aittirler. Onlar yalnızca uçmaya ve ötesine yükselmeye hazır olanlar içindir.

Buddha'nın doğduğu gün –o büyük bir kralın oğluydu, tek oğlu ve o doğduğunda kral yaşlanıyordu, çok yaşlıydı– krallıkta büyük bir sevinç yaşandı. İnsanlar uzun zaman beklemişlerdi. Halk kralı çok severdi; kral onlara hizmet etmişti, şefkatli ve merhametli olmuştu; sevgi dolu ve paylaşımcı olmuştu. Krallığını o günlerin en zengin, en güzel krallıklarından biri yapmıştı.

İnsanlar krallarının bir oğlu olması için dua ediyordu, çünkü onun yerine gelecek kimse yoktu. Sonra Buddha kralın yaşlılığında dünyaya geldi; beklenmedikti doğumu. Büyük bir kutlama, büyük bir sevinç yasadıl Krallığın tüm astrologları Buddha'yla ilgili tahminlerde bulunmak için bir araya geldi. Ona Siddhartha ismi verildi, çünkü "siddhartha", memnuniyet demektir. Kral memnundu, arzusu gerçekleşmişti, en derin özlemi gerçek olmuştu. Hayatı boyunca bir erkek evlat istemişti; adı bu yüzden Siddhartha oldu. Siddhartha, "en derin arzunun gerçekleşmesiyle gelen memnuniyet" demektir.

Bu oğul kralın hayatına anlam kattı, önem kattı. Büyük astrologlar tahminlerde bulundular ve hepsi hemfikir, genç bir astrolog dışındadır. Onun adı Kodanna'ydı. Kral sordu: "Oğlumun hayatında ne olacak?" Ve tüm astrologlar iki parmak kaldırdılar, Kodanna hariç. O tek bir parmak kaldırdı.

Kral, "Lütfen sembollerle konuşmayın," dedi. "Ben basit bir adamım. Astrolojiden anlamam. Söyleyin bana, iki parmakla ne

kastediyorsunuz?"

Ve hepsi birden yanıtladı: "O ya bir çakravartin –bir dünya hâkimi– olacak ya da dünyadan feragat edecek bir Buddha, aydınlanmış bir insan olacak. İki alternatif var; bu yüzden iki parmak kaldırdık."

Kral ikinci alternatif konusunda endişelendi, oğlunun dünyadan feragat etmesinden korktu, çünkü o zaman aynı sorun ortaya çıkacaktı. "Oğlum dünyadan feragat ederse krallığımı kim devralacak?" Kodanna'ya sordu: "Sen neden tek parmak kaldırdın?"

Kodanna yanıtladı: "Ben onun dünyadan feragat edeceğine eminim – o bir Buddha olacak, aydınlanmış, uyanmış bir insan."

Kral Kodanna'nın yanıtından hoşlanmadı. Gerçeği kabul etmek çok zordu. Kodanna'yı görmezden geldi ve onu hiçbir şekilde ödüllendirmedi. Bu dünyada doğrular ödüllendirilmez. Aksine, doğrular binbir şekilde cezalandırılır. Hatta o günden sonra Kodanna'nın prestiji sona erdi. Kral onu ödüllendirmediğinden, onun bir soytanı olduğu söylentisi yayıldı. Diğer tüm astrologlar hemfikirken aynı görüşte olmayan tek kişi oydu.

Kral diğer astrologlara sordu: "Ne önerirsiniz? Dünyadan feragat etmemesi için ne yapmalıyım? Onun bir dilenci olmasını istemem, onu bir rahip, bir sannyasin olarak görmek istemem. Onun bir çakravartin olmasını, altı kıtanın hâkimi olmasını isterim." Bu, tüm ebeveynlerin arzusudur. Kim oğlunun ya da kızının dünyadan feragat etmesini ve dağlara çıkmasını, benlik arayışıyla kendi içsel dünyasına gitmesini ister ki? Bizim arzularımız dışındaki şeylerdir. Kral aynı arzuları ve aynı hırsları olan

sıradan bir adamdı, tıpkı diğer herkes gibi.

Astrologlar yanıtladı: "Ayarlanabilir. Ona olabildiğince zevk tattırın, bir insanın elinden gelebileceği kadar lüks ve konfor içinde yaşatın. Hastalığı, yaşlılığı ve özellikle ölümü bilmesine izin vermeyin. Ölümü bilmesine izin vermeyin, asla dünyadan feragat etmeyecektir."

Bir anlamda haklıydılar, çünkü ölüm esas sorudur. O soru yüreğinde belirdi mi, yaşam tarzın değişmeye mahkûmdur. Eskişi gibi umarsızca yaşamaya devam edemezsin. Eğer bu hayat ölümle son bulacaksa o zaman bu hayat gerçek hayat olamaz; bu hayat bir illüzyon olmalıdır. Gerçek ebedi olmalıdır eğer doğruysa – yalnızca yalanlar anlıktır. Hayat anlksa, o zaman bir illüzyon, bir yalan, bir kavram yanılgısı, bir yanlış anlama olmalıdır; o zaman hayat kavramımız cehalete dayanıyor olmalıdır. Öyle bir hayat sürüyor olmalıyız ki sona ermektedir. Varoluşun ebedi akıntısının bir parçası olabilmek için farklı bir şekilde yaşayabiliriz... Yalnızca ölüm sana o radikal değişimi verebilir. Bu yüzden astrologlar, "Lütfen ölümle ilgili herhangi bir şey öğrenmesine izin vermeyin," dediler.

Kral tüm düzenlemeleri yaptı. Siddhartha için farklı yerlerde, farklı iklimlerde üç saray yaptırdı, böylece mevsimlerin yaşattığı rahatsızlığı hiç öğrenmeyecekti. Sıcak havalarda, dağlarda her zaman serin olan sarayda yaşayacaktı. Soğuk havalarda, nehrin kenarında her zaman ılık olan sarayda yaşayacaktı. Kral, Siddhartha'nın hiçbir rahatsızlık hissetmemesi için tüm düzenlemeleri yaptı.

Siddhartha'nın yaşadığı saraylara yaşlı kadın ya da adamların girmesine izin verilmedi,

yalnızca gençler girebilirdi. Kral, krallıktaki tüm genç güzel kadınları topladı, böylece Siddhartha hep büyülenecek, etkilenecek, hep hayallerde, arzularında yaşayacaktı. Onun için tatlı bir hayal dünyası yaratıldı. Bahçıvanlara, ölü yaprakların geceleri temizlenmesi, solan, kuruyan çiçeklerin geceleri toplanması söylendi, çünkü kim bilebilirdi? Ölü bir yaprak gören Siddhartha, o yaprağa neler olduğuyla ilgili sorular sormaya başlayabilirdi ve ölüm sorusu aklına gelebilirdi. Solan bir gülü, düşen yaprakları gördüğünde, "Bu güle ne oldu?" diye sorabilir ve ölümü düşünmeye başlayabilirdi.

Yirmi dokuz yıl boyunca ölümden habersiz yaşadı. Ama bunu ne kadar önleyebilirsiniz? Ölüm öylesine önemli bir fenomen ki. Bir insanı ne kadar kandırabilirsiniz? Er ya da geç dünyaya girmek zorundaydı. Şimdi kral yaşlanıyordu ve oğlu dünyanın hallerini bilmek zorundaydı. Siddhartha yavaş yavaş serbest bırakıldı, ama ne zaman şehrin sokaklarından geçecek olsa, yaşlı adam ve kadınların sokağa çıkması yasaklanırdı. Dilencilere toplanırdı. O geçerken hiçbir sannyasin ortalıkta olamazdı, çünkü bir sannyasin'i görüp sorabilirdi: "Bu nasıl bir adam? Neden koyu sarı renkte kaftan giymiş? Ona ne oldu? Neden bu kadar farklı, kopuk, uzak görünüyor? Gözleri farklı, dokusu farklı, mevcudiyetinde farklı bir nitelik var. Bu adama ne oldu?" Ve sonra feragat sorusu gündeme gelebilirdi, sonra da ölüm sorusu...

Ama bir gün olmak zorundaydı. Bu, kaçınılmazdı. Bir gün Siddhartha farkına varmak zorundaydı ve farkına vardı. Prens'in, elbette, yıllık gençlik festivalini başlatması gerekiyordu. Güzel bir akşamdı; krallığın gençliği gece

boyunca dans etmek, şarkı söylemek ve eğlenmek için toplanmıştı. Yılın ilk günüydü – gece boyunca sürececek bir kutlama ve o kutlamayı Siddhartha başlatacaktı.

Oraya giderken babasının görmesinden korktuğu şeyi gördü – o şeylerle karşılaştı...

çağın gelişi

HİKÂYE GÜZELDİR. Buradan sonrası mitolojiktir, ama yine de önemlidir. Anlatılana göre tüm tanrıların önderi olan Indra, aydınlanma potansiyeline sahip bir adamın dikkatinin dağılabilceği konusunda endişelendi. Bir şeyler yapılmalıydı; varoluşun aydınlanmış bir benliği gözden kaçırmasına izin verilemezdi. Bunun üzerine Indra'nın yanına birkaç tanrıyı alıp yeryüzüne indiği söylenir.

Siddhartha geçtiği sırada tüm sokaklar temizlenmişti, bu yüzden herhangi birinin oraya girmesi imkânsızdı. Yalnızca tanrılar girebilirdi –bu yüzden mitolojiyi yaratmak zorundaydılar– çünkü tanrılar görünmezdir ama her an görünür olabilirler.

Önce hasta ve atesli bir tanrı geçti arabanın yanından. Siddhartha onu görmezdi belki, ama sokaklar boştu, evler boştu; başka hiçbir araç yoktu, yalnızca onun altın arabası. Siddhartha bu titreyen adamı gördü ve arabacısına sordu: "Bu adama ne oldu?"

Arabayı süren arabacı ikilemde kaldı, çünkü kralın emirlerine göre bu genç adamın insanların hastalandığını bilmemesi gerekiyordu. Bu adam öyle hastaydı ki neredeyse olduğu yere yığılıp ölecek gibi görünüyordu. Ama Indra kararlıydı. Arabacıyı doğruyu söylemeye mecbur etti – "Çünkü en nihayetinde sen kendini yaşlı krala değil, gerçeğe adadın. Bu noktayı atlama, çünkü bu adam aydınlanmış bir insan

olacak ve sen kutsanacaksın, çünkü bu süreci tetikleyen sebep olacaksın. Bu şans kaçırma – bir daha milyonlarca hayat sürsen bu şans yakalayamayabilirsin."

Elbette yapılması gereken ortadaydı. Arabacı yanıtladı: "Bunu söylememem gerekiyor, ama size nasıl yalan söyledim? Gerçek şu ki, siz buradan geçmeden önce tüm insanlar evlere kapatıldı. Bu adamın nereden geldiğini merak ediyorum, çünkü her yerde muhafızlar ve askerler var. İnsanların arabanın geçtiği yollarda bulunmaları yasak. Bu adam hasta."

Siddhartha sordu: "Hastalık ne?"

Arabacı açıkladı: "Hastalık doğarken sahip olduğumuz bir şey, bedenimizde her türlü hastalık taşıyoruz. Bazen, belirli bir durumda, içinizde taşıdığınız bir zayıflık dışarıdan bir destek alır ve siz enfeksiyon kaparsınız, hastalanırsınız."

Sonra yaşlı bir adam belirdi, bir başka tanrı, neredeyse kamburdu. Öyle yaşlıydı ki Siddhartha gözlerine inanamadı. "Bu adama ne oldu?" diye sordu. Arabacı yanıtladı: "Pek çok hastalıktan sonra böyle olur... Bu adam yaşlandı."

Ve sonra önlerinden dört tanrının taşıdığı bir sedyenin üzerinde ölü bir adam –ölü numarası yapan bir başka tanrı– geçti. Siddhartha sordu: "Ne oluyor?"

Arabacı yanıtladı: "Bu adam son evrede. O

BATAN GÜNEŞİ İZLEMEK

Buddha, *sannyasin*'leri için sarı kaftan seçti. Sarı, ölümlü simgeler, sarı yaprak. Sarı, batan güneşi, akşamı simgeler. Buddha ölümlü vurguladı ve bu, bir anlamda yardımcı olur. İnsanlar ölümlü kıyasla yaşamın daha çok farkına varırlar. Ölümlü tekrar tekrar vurguladığında, insanların uyanmasına yardımcı olursun; uyanık olmak zorundadırlar çünkü ölümlü geliyor. Buddha ne zaman yeni bir *sannyasin* kabul etse, ona şöyle derdi: "Mezarlığa git; orada ol ve ölümlerin yakıldığı odun yığınına izle, taşınan ve yanan ölümleri izle... İzlemeye devam et. Ve bunun senin de başına geleceğini unutma." Ölümlü üzerine üç aylık meditasyon, sonra geri dönüş – bu, *sannyasin* başlangıcıydı.

yaşlı adamdan sonra bu olur."

Siddhartha, "Arabayı durdur ve bana dürüstçe cevap ver," dedi. "Benim başıma gelecek olan da bu mu?"

O anda Siddhartha bir rahip gördü, rahip kılığında girmiş bir başka tanrı. "Peki, bu evre hangisi? Başı kel, elinde bir değnek, bir dilenci kâsesi..."

Arabacı yanıtladı: "Bu, diğerleri gibi bir evre değil; bu, hayatın ıstırabının, kederinin, elemin, hastalığın, yaşlılığın, ölümlü farkına varmış

insan tipidir. Hayattan vazgeçmiştir ve gerçeğin arayışındadır, ölümlü bir şeyi bulma arayışında. Ölümlülüğün, gerçeğin arayışında."

"Eve dön," dedi Siddhartha. "Hastalandım, çok hastalandım. Yaşlıdım, ne kadar genç görünsem de yaşlıdım. Yaşlılık birkaç yıl önmüdeyse ne fark eder? Yakında yanımda yürüyör olacak! Ben o ölümlü adam gibi olmak istemiyorum. Sıradan sebeplerden ötürü hayatta olsam da ben o ölümlü adamla birlikte öldüm. Ölümlü gelecek; bu yalnızca an meselesi, er ya da geç

meselesi. Yarın gelebilir ya da yarından yıllar sonra gelebilir; her türlü bir gün gelecek.”

“Bu gece arabayı hazır tut,” dedi Siddhartha. “Ben o son adam olacağım. Sahip olduğum her şeyden feragat ediyorum. Mutluluğu burada bulamadım. Arayacağım, peşinden gideceğim, mutlu bulmak için gereken her şeyi yapacağım.”

Astrologların Buddha'nın babasına yaptıkları öneri sağduyu gibi görünmüştü... ama sağduyu yüzeyseldir. Onlar basit bir şeyi gözden kaçırdılar: bir insanı tüm hayatı boyunca gerçeklikten habersiz bırakamayacağını. Ona en başından anlatmak daha iyidir, aksi takdirde bu hayatında büyük bir patlama olacaktır.

Ve olan buydu.

Tüm yorumcular Buddha'nın dünyadan feragat ettiğini söylerler. Bu doğru değildir. Yalnızca dünya çekilmiştir; onun için anlamını

ytirmiştir.

Sarayını terk edip dağlara gittiği gece, krallığının sınırından geçerken, arabacısı onu saraya geri dönmesi için ikna etmeye çalıştı. Arabacı yaşlı bir adamdı. Buddha'yı çocukluğundan beri tanıyordu. Neredeyse babasıyla aynı yaşta idi. “Sen ne yapıyorsun?” dedi. “Bu, delilik. Sen aklını mı yitirdin? Arkana bak!”

Bir dolunay gecesiydi ve Buddha'nın mermer sarayı çok güzel görünüyordu. Dolunayın ışığında sarayın beyaz mermerleri gözlerle şenikti. İnsanlar sırf dolunayda Buddha'nın sarayını görmek için uzaklardan gelirlerdi, tıpkı Tac Mahal'i görmeye giden insanlar gibi. Ay tam olduğunda beyaz mermerin inanılmaz bir güzelliği vardır. Dolunay ve beyaz mermer arasında senkron vardır, belirli bir uyum, bir

ritim, bir birlik vardır. Arabacı, "En azından şu güzel saraya son bir kez bak. Kimsenin böyle güzel bir sarayı yok," dedi.

Buddha arkasına baktı ve yaşlı adama, "Ben orada bir saray değil, büyük bir yangın görüyorum," dedi. "Sarayı alevler sarmış, her yer yangın yeri. Sen beni burada bırak ve geri dön; sarayı görüyorsan saraya geri dön. Ben orada bir saray görmüyorum, çünkü ölüm her an yaklaşıyor. Ve ben orada bir saray görmüyorum, çünkü er ya da geç tüm saraylar yok olur. Bu dünyada her şey geçicidir ve ben ebediyetin peşindeyim. Bu dünyanın geçiciliğini gördükten sonra, artık kendimi kandıramam."

Bunlar onun sözleridir: "Artık kendimi kandıramam."

Dünyadan feragat ettiği doğru değil! Ne yapabirdi? Bir şeyin sahte olduğunu görsen, bunca zaman taşıdığı taşların gerçek elmas olmadığını görsen onlarla ne yaparsın? Onları bırakmak, onları fırlatıp atmak için büyük bir cesaret gerekmez. Onlardan kurtulmak üstün bir zekâ gerektirmez – ellerinden düşüverirler. Sen o taşlara değil, onların elmas olduğu fikrine tutunmuşsundur. Sen yanılgına, illüzyonuna

tutunmuşsundur.

Buddha dünyadan feragat etmedi, dünyaya dair illüzyonlarından feragat etti. Ve bu da bir olaydı, bir eylem değil. Feragat, bir olay olarak gerçekleştiğinde, olağanüstü bir güzelliği vardır, çünkü onda bir teşvik yoktur. Bir başka şeyi elde etmek için bir araç değildir. Bir bütündür. Arzu etmekle işin bitmiştir, gelecekle işin bitmiştir, güçle, parayla ve prestijle işin bitmiştir, çünkü tüm bunların beyhudeliğini görmüşsündür.

b o d g h a y a ' d a u y a n ı Ő

ALTI YIL BOYUNCA Buddha her insanın yapabileceđi Őeyi yaptı. Her tűrlű öğretmene, ustaya, bilgine, bilgeye, âlime, azize gitti. Ve Hindistan'da bu insanlardan Őyle çok vardır ki onları aramana ya da araştırmana gerek yoktur; herhangi bir yere gider ve onlarla buluşursun. Onlar her yerdedir; sen onları aramazsan onlar seni arar! Ve özellikle Buddha'nın zamanında bu zirvedeydi. Ŭlke tek bir Őey için heyecan duyuyordu: Őlűmű aŐan bir Őey bulmak.

Ama altı yıl sűren zorlu gayretlerden –azla yetinmelerden, oruç tutmalardan, yoga duruşlarından– sonra hiçbir Őey olmadı. Sonra bir gűn... Budistler bile bu hikâyenin Őnemini anlamayı baŐaramadı. Bu, Gautam Buddha'nın hayatındaki en Őnemli hikâyedir. Hiçbir Őey bununla kıyas etmez.

Gautam Buddha'yı dűŐűn. O kendi orijinal benliđiydi – kendi gűzelliđi ve kendi yűceliđi. O bir Budist deđildi; o yalnızca kendisiydi. Gerçeđi bulmak için altı yıl boyunca farklı ustalarla denedi, ama hűsran ve baŐarısızlık dıŐında hiçbir Őey olmadı. Bűyűk bir çaresizliđe kapıldı űnkű var olan tűm bűyűk ustaların yanında zaman geçirmişti. O ustalar ona Őey dediler: "Ne biliyorsak öğrettik sana. Daha fazlasını istiyorsan o zaman kendin bulmak zorunda kalacaksın.

Bizim bildiklerimiz bunlar. Ve senin tatmin olmadığını gayet iyi anlıyoruz, ama bulmayı denemek için devam edecek kadar cesur değiliz. Hayatlara bile mal olsa, bulmayı denemeye devam et."

Sonunda Buddha tűm öğretmenleri ve tűm ustaları bir kenara bırakmak ve kendi başına başlamak zorunda kaldı. İnanılmaz derecede çalıştı. Dűnyanın neresinde olursa olsun, arayış içindeki herkes tarafından hatırlanacak en Őnemli Őeylerden biri oldu; bu, her zaman gelecekte insanlık için Őnemli bir mihenk taşı olarak kalacaktır.

Bir gűn Niranjana Nehri'nin kenarında kalyordu. Oraya gitmiştim. Kűűk bir nehirdir; belki yađmur mevsiminde daha bűyűk oluyordur, ama ben yazın oraya gittiđimde, yalnızca kűűk bir su akıntısıydı.

Yıkılmak için nehre indi, ama uzun zamandır oruç tutuyordu. Çok gűcsűzldű ve akıntı Őyle hızlı ve gűclűydű ki az kalsın onu sűrűkleyecekti. Bir Őekilde bir ađacın dallarına tutundu ve o anda aklında bir fikir geldi: "Oruç tutarak çok gűcsűz kaldım űnkű tűm öğretmenler, tűm kutsal metinler oruç tutarak kendini arındırmadıka aydınlanmaya ulaŐamayacađın konusunda ısrarcıydı. Kendimi gűcsűz bıraktım, ama aydınlanma olmadı. Bu kűűk Niranjana

Nehri'nden bile çıkamıyorum. Tüm dünyanın okyanusundan nasıl çıkacağım?"

Hint mitolojilerinde dünya okyanusa benzetilir – *bhavsagar*. "Niranjana Nehri'ni bile geçemezken, *bhavsagar*'ı geçemezken, dünya okyanusunu nasıl geçeceğim?"

Bu, büyük bir farkındalık ânıydı: "Gereksiz yere bedenime eziyet ediyorum. Bu, anıma değil, kendimi güçsüz bırakmaktı. Bu, beni spiritüel yapmadı; hasta etti."

Bu sırada köyde bir kadın Gautam Buddha'nın altında yaşadığı ağaca bir adak adamıştı. Adağına göre, oğlu hastalıktan kurtulduğu takdirde kadın dolunayın olduğu gece gelecek ve ağacın tanrısal varlığına minnetini göstermek için bir kâse dolusu tatlı getirecekti.

O gece dolunay vardı ve tesadüfen Buddha

ağacın altında oturuyordu. Kadın düşündü:

"Tanrım, o varlık ağacın altında oturmuş beni bekliyor!" Çok mutlu oldu. Kâseyi Buddha'nın ayaklarının dibine bıraktı ve "Daha önce tanrısal bir varlığın ağaçtan çıktığını ve biz yoksul insanların adağını kabul ettiğini duymamıştım, ama siz yücesiniz ve bana büyük yardımlarınız oldu. Lütfen size bu kadar sıkıntı yarattığım için bağışlayın, ama bu küçük ikramı kabul edin."

Buddha uzun yıllardır ilk kez hiçbir suçluluk hissetmeden yedi.

Tüm dinler her şeyle ilgili suçluluk duygusu yarattılar. İyi bir şey yiyorsan suçlusun. Güzel bir şey giyiyorsan suçlusun. Mutluysan bir sorun olmalı. Ciddi olmalısın, üzgün olmalısın – ancak o zaman dindar olmayı öğrenebilirsin. Dindar bir insan kesinlikle gülmemelidir.

Buddha, ilk kez geleneğin pençesinden

sıyırıldı. Kimse Buddha'nın o andaki zihin durumunu analiz etmedi, ki bu spiritüel aydınlanma psikolojisi için önemlidir. Buddha tüm geleneği, gelenekselciliği, ona anlatılan her şeyi, koşullandırıldığı her şeyi bir kenara bıraktı. Her şeyden tamamen vazgeçti.

Kadına, "Hangi kast sınıfına aitsin?" diye bile sormadı. Benim anladığım kadarıyla *Şudra*'lardan olmalı. Hiçbir yerde yazmaz, ama bu sonuca varmamın sebebi adının *Sujata* olmasıdır. *Sujata*, "yüksek-kast ailesine doğan" anlamına gelir. Yalnızca yüksek bir kast ailesine doğmayan bir insan böyle bir ismi alabilir. Köydeki en yoksul adamı bulabilir ve adının *Dhanidas* olduğunu öğrenebilirsiniz, "zengin adam". En çirkin kadının adı *Sunderbai* olur, "güzel kadın". İnsanlar gerçekliklerine yükseklik katmak için isimleri kullanırlar. Kadının adı *Sujata*'ydı.

Buddha o akşam etrafını saran yapıyı bir kenara bıraktı. Kastını, soyunu sormadı. İkramı kabul etti, tatlıları yedi ve günler sonra ilk kez uyuduğu için suçluluk duymadan uyudu. Senin sözde spiritüel insanların uykudan korkar. Uyku bile bir günahtır, kısa kesilmelidir. Ne kadar az uyursan o kadar spiritüel bir insan olursun.

O gece Buddha, neyin doğru neyin yanlış olduğuna dair hiçbir kavram olmaksızın bir bebek gibi uyudu: masum, koşullamalardan, geleneklerden, göreneklerden, dinden muaf. O gece gerçeği ya da aydınlanmayı bile düşünmedi. Derin, rüyasız bir uyku uyudu, çünkü yalnızca arzuların olduğunda rüya görürsün. O gece kesinlikle arzusuzdu. Hiçbir arzusu yoktu; bu yüzden herhangi bir rüya söz konusu değildi. Sabah gözlerini açtığında, tamamiyle sessizdi. Dışarı sessizliğe

gömülmüştü. Kısa süre sonra güneş doğmaya başladı ve güneş doğarken onun içinde bir şeyler de yükselmeye başladı.

Onu aramıyordu; araştırmıyordu. İlk kez arzulamıyordu ve oldu – Siddhartha ışıkla doldu.

Siddhartha denen adam Gautam Buddha oldu.

Bu aydınlanmada, bu aydınlanma ânında, *Nirvana*'da, herhangi bir tanrıyı bulmadı. Tüm varoluş kutsaldır; ayrı bir yaratıcı yoktur. Tüm varoluş ışıkla ve bilinçle doludur; bu yüzden tanrı yoktur, ama tanrısallık vardır.

Bu, dinler dünyasında bir devrimdir. Buddha Tanrısız bir din yarattı. İlk kez Tanrı bir dinin merkezinde değildi. Dinin merkezi insan olur, en içsel benliği tanrısallık olur ve bunun için hiçbir yere gitmeniz gerekmez, yalnızca dışarı gitmekten vazgeçmeniz gerekir. İçeride kalmak, yavaş yavaş merkezinize yerleşmeniz gerekir. Merkeze yerleştiğiniz gün, patlama olur.

EN KÜÇÜK HAREKET

Bir gün Buddha bir öğrencisiyle yürüyordu; bu, aydınlanmadan önce olmuş olmalıydı. Aydınlanmadan önce bile birkaç öğrenci toplamıştı, çünkü ışık yayılmaya başlamıştı – tıpkı sabah erken saatlerde, güneş henüz doğmadan gökyüzünün kızarması ve yeryüzünün ışıkla dolması gibi. O anda güneş ufukta yükselmek üzereydi. Buddha aydınlanmadan önce beş öğrencisi vardı. O beş öğrencisiyle yürüyordu; başına bir sinek kondu. Öğrencileriyle konuşuyordu ve dikkat etmeden mekanik bir şekilde elini salladı ve sinek uçtu. Sonra Buddha durdu, gözlerini kapadı. Öğrenciler ne olduğunu anlayamadılar, ama hepsi sessizleşti – değerli bir şey oluyordu.

Yüzü aydınlandı ve Buddha yavaşça elini kaldırdı ve bir kez daha, sanki sinek hâlâ oradaymış gibi elini alnına götürdü. Öğrencileri sordu: "Ne yapıyorsunuz? Sinek uçtu."

"Ama şimdi elimi bilinçli olarak hareket ettiriyorum, az önce bilinçsizce yaptım. Bir bilinçli olma fırsatını kaçırdım. Kendimi sizinle yaptığım konuşmaya kaptırmıştım ve el mekanik bir şekilde hareket etti. Bilinçle hareket etmiş olmalıydı. Şimdi olması gerektiği gibi hareket ettiriyorum."

Buddha'nın erdem yoluyla kastettiği budur: küçük eylemlerin, küçük jestlerin, hareketlerin bile farkındalıkla dolmasını sağlayacak kadar uyanık olmak.

BÖLÜM İKİ

buddha'nın hayatı

*Buddha, Mahavira, İsa... Onlar tarih kitaplarının parçası
değildir. Onlar için tamamen farklı bir yaklaşıma ihtiyacımız var.
Onlar tarihin parçası değildir; onlar öteden gelirler.*

aydınlanma arayışında

Gautam Buddha'nın gecenin bir yarısı saraydan ayrılmasından bir gün önce, karısı bir çocuk doğurmuştu. Bu öyle insani bir hikâyledir, öyle güzeldir ki... Saraydan ayrılmadan önce, son bir kez çocuğunun yüzünü, çocuğunu, eşine duyduğu sevginin sembolünü görmek istedi. Bu yüzden eşinin yatak odasına gitti. Eşi uyuyordu, çocuğu da üzerinde bir battaniyeyle eşinin yanında yatıyordu. Buddha battaniyeyi çekmek ve çocuğun yüzünü görmek istedi, çünkü belki bir daha asla dönmeyecekti.

BİLİNMEYEN BİR HACCA GİDİYORDU. Hayatında neler olacağını bilmek mümkün değildi. Aydınlanma arayışında, yalnızca bir olasılık olarak duyduğu, aydınlanma arayışında olan birkaç kişinin ulaştığı bir şey için her şeyini –krallığını, eşini, çocuğunu, kendini– riske atmıştı.

O da herkes gibi kuşkuyla doluydu, ama karar anı gelmişti ... Tam da o gün ilk kez ölümü görmüştü, yaşlılığı görmüştü, hastalığı ve ilk kez bir sannyasin görmüştü. Bu onun içinde nihai bir soruya dönüştü: "Ölüm varsa o zaman sarayda vakit kaybetmek tehlikeli. Ölüm gelmeden, ölümün ötesinde bir şey bulmak zorundayım." Ayrılmaya kararlıydı. Ama insan zihni, insan doğası... Çocuğunun yüzünü görmek istedi. Henüz kendi çocuğunun yüzünü bile görmemişti. Ama battaniyeyi kaldırdığı takdirde, Yasodhara, eşi uyandığı takdirde –ki her an uyanabilirdi– "Gecenin bir yarısı odamda ne yapıyorsun?" diye sorabilir, "Bir yere gidiyor gibi görünüyorsun," diyebilirdi...

Araba dışarıda, kapıda bekliyordu, her şey hazır; Buddha çıkmak üzereydi ve arabasına, "Bir dakika bekle. Gidip çocuğumun yüzünü göreyim. Bir daha asla dönmeyebilirim," dedi.

Ama Yasodhara'nın uyanıp ağlamaya başlamasından, "Nereye gidiyorsun? Ne yapıyorsun? Bu feragat etme de neyin nesi? Bu aydınlanma da ne?" demesinden korktuğu için bakamadı. Kim bilir – tüm sarayı uyandırabilirdi! Yaşlı baba gelebilir ve tüm plan bozulabilirdi. Bu yüzden Buddha odadan çıktı.

On iki yıl sonra, aydınlandığında, yapmak istediği ilk şey babasından, eşinden, simdi on iki yaşında olan oğlundan özür dilemek için sarayına dönmektir. Öfkeli olacaklarının farkındaydı. Babası çok kızgındı – onunla ilk karşılaşan o oldu ve ilk yarım saat boyunca Buddha'ya hakaretler etti. Ama sonra aniden baba pek çok şey söylediğini ve oğlunun bir heykel gibi, sanki hiçbir şey onu etkilemiyormuş gibi öylece durduğunu fark etti.

Baba ona baktı ve Gautam Buddha şöyle dedi: "İstedğim buydu. Lütfen sil gözyaşlarını. Bana bak: Ben saraydan ayrılan aynı çocuk değilim. Senin oğlun uzun zaman önce öldü. Ben oğluna benziyorum, ama tüm bilincim farklı. Sadece bak."

Baba, "Görüyorum," dedi. "Yarım saattir sana hakaret ediyorum, bu bile değiştiğini görmem için yeterli kanıt. Yoksa sağın solun belli olmazdı, bilirim; bu kadar sessiz duramazdın. Ne oldu sana?"

Buddha yanıtladı: "Sana anlatacağım. Ama önce eşimi ve çocuğumu görmeme izin ver. Bekliyor olmalılar. Geldiğimi duymuşlardır."

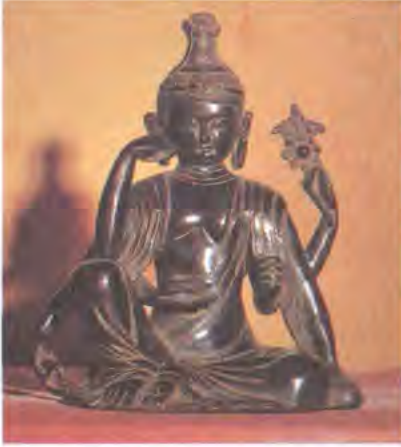
Esinin ona söylediği ilk şey şu oldu: "Dönüşüğünü görebiliyorum. Bu on iki yıl büyük bir ıstırap oldu, ama sen gittiğin için değil; bana söylemediğin için acı çektim. Bana gerçeğin arayışında olacağını söylemiş olsaydın, seni durdurur muydum sanıyorsun? Sen beni hor gördün. On iki yıldır taşıdığım yara budur.

"Sorun gerçeğin arayışında olman değil – bu

mutlu olunacak bir şey. Aydınlanmak için gitmiş olman değil – sana engel olmadım. Senin gibi ben de savaşçı kastına aیدim; ağlayacak, çığlıklar atıp seni durduracak kadar aciz olduğumu mu düşünüyorsun?"

"On iki yıl boyunca ıstırabım bana güvenmemiş olmandı. Sana izin verirdim, seni uçurdurdum, arabaya kadar gelir, vedalaşırdım. O yüzden önce bunca senedir aklımda olan tek soruyu sormak istiyorum, o da eristiğin her ne ise onunla ilgili... Ve kesinlikle bir şeye erişmiş gibi görünüyorsun. Bu saraydan ayrılan aynı insan değilsin; farklı bir ışık yayıyorsun, mevcudiyetin tamamen yeni, gözlerin bulutsuz bir sema kadar saf ve berrak. Çok güzelleşmişsin... Her zaman güzeldin, ama bu güzellik bu dünyadan değil gibi. Öteden bir zarafet inmiş üzerine. Benim sorum şu: Her neye eriştiysen, ona burada, bu sarayda erişemez miydin? Saray gerçeğe engel olur muydu?"

Bu son derece zekice bir soruydu

ve Gautam Buddha bunu kabul etmek zorundaydı: "Burada erişebilirdim, ama o anda bunu bilmiyordum. Şimdi burada, bu sarayda erişebilirdim, diyorum; dağlara gitmeye gerek yoktu, herhangi bir yere gitmeye gerek yoktu. İçime dönmeliydim ve bu herhangi bir yerde olabilirdi. Bu saray diğer herhangi bir yer kadar iyiydi, ama bunu ancak şimdi söyleyebilirim. O anda hiçbir fikrim yoktu.

"O yüzden beni bağışlamak zorundasın, çünkü sana ya da cesaretine güvenmediğimden değil. Hatta kendimden kuşkuluydum. Senin uyandığını görseydim ve çocuğumu görseydim sorgulamaya başlayabilirdim. 'Ben ne yapıyorum tüm sevgisini, bağlılığını bana adanmış güzel eşi bırakıp? Ve bir günlük çocuğumu... Madem bırakacaktım, o zaman neden getirdin onu bu dünyaya? Ben sorumluluklarımdan kaçıyorum,' diyebilirdim. Yaşlı babam uyuysaydı, gitmek benim için imkânsız olurdu.

"Sana güvenmediğimden değil; ben kendime güvenmediğimden haber vermedim. Bir tereddüt olduğumu biliyordum; her şeyden bütünüyle vazgeçmiş değildim. Bir yanım, 'Sen ne yapıyorsun?' diyordu, bir yanım, 'Şimdi yapmanın tam zamanı. Şimdi yapmazsan hep daha zor olacak. Baban seni tahta hazırlıyor. Bir kez kral oldun mu, çok daha zor olacak,' diyordu."

Yasodhara, "Sormak istediğim tek soru buydu," dedi. "Ve ona burada erişebileceğini, herhangi bir yerde erişebileceğini söyleyerek tamamen dürüst olduğun için çok mutluyum. Şimdi oğlun, orada duran, on iki yaşındaki küçük oğlun sürekli seni soruyor ve ben hep ona, 'Bekle. Geri dönecek; bu kadar zalim olamaz, bu kadar şefkatsiz olamaz, bu kadar acımasız olamaz. Bir gün gelecek. Belki her neyin farkına varmak için gittiyse zaman alıyordur; farkında vardığında yapacağı ilk şey geri dönmek olacaktır,' diyorum.

"Oğlun burada ve bana söylemeni istiyorum, ona nasıl bir miras bırakıyorsun? Oğluna verecek neyin var? Sen ona hayat verdin – şimdi başka ne vereceksin?"

Buddha'nın dilencilik yaptığı kâse dışında hiçbir şeyi yoktu, bunun üzerine oğlunu çağırdı. Oğlunun adı Rahul'dü ve bu ismi ona Gautam Buddha vermişti. Rahul'ü yanına çağırdı ve ona kâseyi verdi. "Hiçbir şeyim yok," dedi. "Bu, sahip olduğum tek şey; şu andan itibaren yemeğimi almak, dilenmek için ellerimi kâse olarak kullanmak zorunda kalacağım. Sana bu kâseyi vererek seni sannyas yapıyorum. Bu, bulduğum tek hazinedir ve senin de onu bulmanı istiyorum."

Ardından Yasodhara'ya döndü.

"Sannyasin'lerden oluşan topluluğumun bir parçası olmaya hazır olmak zorundasın." Ve eşini de dahil etti. Yaşlı adam gelmiş, olan biteni izliyordu. Gautam Buddha'ya, "Beni neden dışarıda bırakıyorsun?" diye sordu. "Bulduğun şeyi yaşlı babanla paylaşmak istemiyor musun? Ölümüm çok yaklaştı... Beni de dahil et."

Buddha yanıtladı: "Aslında ben hepinizi yanımda götürmeye geldim, çünkü benim bulduğum şey çok daha büyük bir krallık – sonsuza dek var olacak, fethedilmesi imkânsız bir krallık. Buraya benim mevcudiyetimi hissetmeniz, beni farkındalığımı hissetmeniz ve sizi benimle birlikte gelmeye ikna etmek için geldim." Bunun üzerine üçünü de *sannyasin* yaptı.

Oğluna Rahul ismini vermesinin nedeni, Hint mitolojisindeki bir ay tutulmasıydı. Mitolojide ay bir kişi, bir tanrıdır ve iki düşmanı vardır: Biri Rahu ve diğeri Ketu'dur. Ay tutulması gerçekleştiğinde, bunun sebebi Rahu ve Ketu'nun ayı yakalamasıdır. Onu öldürmeye çalışırlar, ama her seferinde ay ellerinden kaçmayı başarır.

Gautam Buddha oğluna Rahul ismini verdi, çünkü şöyle düşündü: "Bu oğlum benim en büyük engelim olacak; o benim en büyük düşmanım olacak. Benim Himalayalar'a gitmemi önleyecek. Ona duyduğum sevgi, ona olan bağlılığım benim zincirlerim olacak." Bu yüzden oğluna Rahul adını verdi.

Hepsi şehrin dışında, Buddha'nın tüm öğrencilerinin kaldığı ormana taşındılar. O akşam öğrencilerine verdiği ilk vaazda onlara şöyle dedi: "Eşim Yasodhara bana son derece

“ Uyanık ve farkında olmak için

her şeyi riske atacak kadar cesursanız,

aydınlanma gerçekleşecektir. ”

önemli bir soru sordu. Bana, 'Sarayda bir kral olarak aydınlanmak mümkün değil miydi?' diye sordu. Ve ben ona doğruyu söyledim: Herhangi bir yerin, herhangi bir zamanın önemi yoktur. Bir insan her yerde aydınlanabilir, ama o dönemde bunu bana söyleyecek kimse yoktu. Onun nerede bulunacağına, kime sormam gerektiğine, nereye gitmem gerektiğine dair hiçbir şey bilmiyordum. Ben bilinmeyenin içinde daldım. Ama şimdi, nerede olursanız olun, uyanık ve farkında olmak için her şeyi riske atacak kadar cesursanız, aydınlanmanın gerçekleşeceğini söyleyebilirim."

sessizlikte vaazlar

AYDINLANMA TECRÜBESİNİ ifade edebilecek bir dil yoktur. Fenomenin doğası gereği olamaz da. Aydınlanma, zihnin ötesinde gerçekleşir ve dil, zihnin parçasıdır. Aydınlanma, mutlak sessizlikte tecrübe edilir.

Sessizliğin bir dil olduğunu söylemek isterseniz o zaman elbette aydınlanmanın sessizlikten, mutluluktan, coşkudan, masumiyetten oluşan bir dili vardır. Ama bu, dilin olağan anlamı değildir. Olağan anlamı, bir şey aktarmak için araç olarak sözcüklerin kullanılması gerektirir. Sessizlik sözcüklerle aktarılamaz; coşku, sevgi ya da mutluluk da öyle. Hatta aydınlanma görülebilir, anlaşılabilir, hissedilebilir. Ama işitilemez ve konuşulamaz.

Gautam Buddha aydınlandığında, yedi yıl boyunca sessiz kaldı. Tüm varoluş nefesini tutup onu, onun müziğini duymayı, onun sessiz şarkısını dinlemeyi, ötenin topraklarından gelen sözcüklerini, gerçeğin sözcüklerini bekledi. Varoluşun tamamını bekliyordu ve o yedi gün yedi yüzyıl gibi geldi.

Hikâye inanılmaz güzeldir. Belirli bir noktaya kadar verilere dayanır ve onun ötesinde mitolojiye dönüşür, ama mitolojik derken bir yalana dönüştüğünü söylemiyorum. Yalnızca mitolojiyle ifade edilebilecek birkaç gerçek vardır. Buddha aydınlanmaya erişti – bu bir gerçektir. Yedi gün boyunca sessiz

kaldı – bu bir gerçektir. Tüm varoluşun onu duymayı beklediği gerçektir, ama yalnızca aydınlanmaya dair bir şeyler tecrübe eden ve bekleyişte varoluşu yaşayan insanlar için, herkes için değil.

Amayine de ne zaman biri aydınlansa varoluşun sevindiği anlaşılabilir, çünkü o en yüksek ifadesine ulaşan varoluşun kendisinin bir parçasıdır, Everest olan, en yüksek zirve olan varoluşun bir parçası. Doğal olarak bu, varoluşun taçlanan zaferidir. Bir gün aydınlanmak, bir gün tüm bilinçsizliği defetmek ve tüm varoluşu bilinç ve ışıkla doldurmak, tüm ıstırapı yok etmek ve mümkün olduğunca çok sevinc çiçekleri getirmek bütünüün özlemidir.

Bu noktadan ötesi saf mitolojidir, ama yine de kendine özgü bir önemi ve kendi gerçeği vardır.

Gökyüzündeki tanrılar endişelendiler. Bir şeyi anlamakta fayda var: Budizm bir tanrıya inanmaz, Caynacılık¹ da bir tanrıya inanmaz, ama onlar tanrılara inanırlar. Kavramlarında İslam'dan, Musevilikten ya da Hıristiyanlıktan çok daha demokratırlar. Bu dinler daha elitisttir. Tek tanrı, tek din, tek kutsal kitap, tek peygamber – onlar çok tekelcidir. Ama Budizm'in çok farklı, daha demokratik, daha insani bir yaklaşımı vardır. Milyonlarca tanrı içerir.

Hatta varoluştaki her varlık bir gün bir

¹Hindistan'daki üç büyük dinden biri. "Cina", mzafter sözcüğünden gelir. Kurucusunun Mahavira olduğu kabul edilir.

tann olmalıdır. Aydınlandığı zaman, bir tann olacaktır. Budizm'e göre yaratıcı olarak bir tann yoktur ve bu her varlığa paye katar. Sen kukla değilsin, senin bir bireyseliğin, özgürlüğün ve gururun var. Kimse seni yaratamaz, kimse seni yok edemez. Bu yüzden, bundan başka bir kavram doğmuştur: Seni sen dışında kimse kurtaramaz. Hıristiyanlıkta kurtarıcı fikri vardır. Musevilikte kurtarıcı fikri vardır. Bir tann varsa, o zaman o seni kurtarmak için elçiler, peygamberler, mesihler gönderebilir. Kendini özgürleştirmek bile senin ellerinde değildir. Özgürlüğün bile bir tür kölelik olacaktır – seni bir başkası özgürleştirir ve bir başkasının ellerindeki özgürlük pek de özgürlük sayılmaz.

Özgürlük ulaşılmalıdır, dilenilmemelidir. Özgürlük ele geçirilmelidir, dilenilmemelidir. Sana merhamet duygusuyla armağan olarak verilen bir özgürlük değerli değildir. Bu yüzden, Budizm'de kurtarıcı da yoktur. Ama tanrılar vardır – daha önce aydınlanmış tanrılar. Ebediyetten bu yana, milyonlarca insan aydınlanmış olmalı; onların hepsi tanrıdır.

Gautam Buddha'nın aydınlanmasından sonra yedi günlük sessizlik geçince bu tanrılar rahatsız oldular, çünkü bir insanın aydınlanması

çok ender görülen bir olaydır. Öyle ender ve eşsiz bir fenomendir ki varoluşun ruhu bunu bekler, buna özlem duyar. Binlerce yıl geçer ve sonra biri aydınlanır. Gautam Buddha ya konuşmazsa, ya sessiz kalmayı seçerse? Bu doğal bir olasılıktır, çünkü sessizlik, aydınlanma için tek doğru dildir. Onu bir dile katmayı denediğin an, bozulur. Ve bozulma pek çok seviyede gerçekleşir.

Önce onu bulunduğu yükseklikten aşağı, zirveden zihnin karanlık vadilerine çektiğinde bozulur. İlk bozulma orada olur. Gerçekliğinin neredeyse yüzde doksanı kaybolur.

Sonra konuşursun. İkinci bozulma orada olur, çünkü yüreğinin derinliklerinde tasavvur edebildiğin başka bir şeydir; onu sözcükler olarak ifade ettiğin an bambaşka bir şey olur. Büyük bir sevgi hissedersin, ama birine, "Seni seviyorum," dediğin zaman, aniden sevgi sözcüğünün hissettiğin şeyi ifade edemeyecek kadar küçük olduğunu fark edersin. Onu kullanmak utanç verici gibi görünür.

Üçüncü bozulma, bir başkası tarafından duyulduğu zaman gerçekleşir, çünkü onun kendi fikirleri, kendi koşullanmaları, kendi düşünceleri, görüşleri, felsefeleri, ideolojileri,

önyargıları vardır. Hemen onu kendine göre yorumlayacaktır. Karşı tarafa ulaştığı sırada, artık senin bilincinin zirvesinden başladığı sırada olan şey değildir. Öyle çok değişim geçirmiştir ki bambaşka bir şey olmuştur. Bu yüzden aydınlanan insanların konuşmaması sıkça yaşanan bir durumdur. Yüz aydınlanmış insandan belki yalnızca bir tanesi konuşmayı seçmiştir.

Gautam Buddha öyle ender rastlanan, öyle kültürlü, öyle birikimli bir insandı ki sessiz kalmayı seçmiş olsaydı, dünya büyük bir fırsatı kaçırmış olacaktı.

Tanrılar yeryüzüne geldiler, Gautam Buddha'nın ayaklarına dokundular ve ondan konuşmasını istediler: "Varoluş bekliyor. Ağaçlar bekliyor, dağlar bekliyor, vadiler bekliyor. Bulutlar bekliyor, yıldızlar bekliyor. Herkesi hüsrana uğratma. Bu kadar acımasız olma, merhamet et ve konuş."

Ama Gautam Buddha'nın kendi argümanı vardı: "Merhametinizi alıyorum ve konuşmak isterim. Yedi gündür ikisi arasında tereddüt ediyorum, konuşmalı mı konuşmamalı mı ve her argüman konuşmamaktan yana. Konuşmadan yana olan tek bir argüman bulamadım. Yanlış anlaşılacağı, o yüzden yanlış anlaşılacaksan –ki bundan eminim– konuşmanın ne anlamı var? Lanetleneyeceğim; kimse beni aydınlanmış bir insanın sözlerinin dinlenmesi gerektiği gibi dinlemeyecek. Dinlemek belirli bir eğitim, bir disiplinin gerektirir; işitmek değildir yalnızca.

"Ve biri beni anlasa bile, tek bir adım atmayacak, çünkü her adım tehlikelidir; bıcağı sırtında yürümektir. Ben konuşmaya karşı değilim, yalnızca bir faydası olacağını

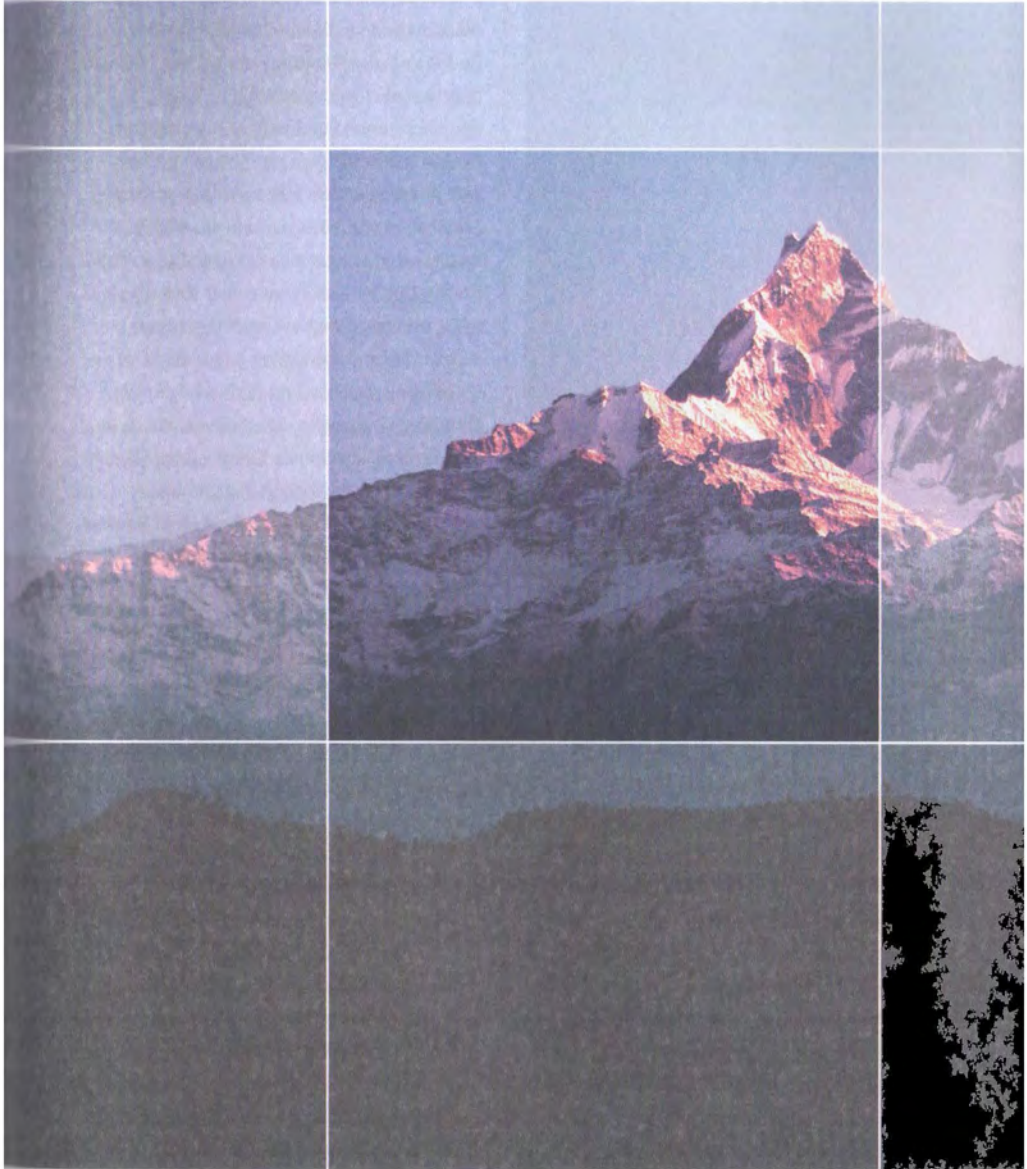
düşünmüyorum ve buna karşı her argümanı hazırladım."

Tanrılar birbirlerine baktılar. Gautam Buddha'nın söyledikleri doğrudu. Ne yapmaları gerektiğini konuşmak üzere bir kenara çekildiler. "Söylediği şeyin yanlış olduğunu söyleyemeyiz, ama yine de konuşmasını isteriz. Onu ikna etmenin bir yolunu bulmalıyız." Uzun süre konuştular ve sonunda bir sonuca ulaştılar.

Gautam Buddha'nın yanına döndüler ve şöyle dediler: "Tek, küçük bir argüman bulduk. Bu, konuşmaya karşı olan argümanların yanında oldukça küçük, ama yine de düşünmeni isteriz. Argümanımız şu: İnsanların yüzde doksan dokuzu tarafından yanlış anlaşılabilirsin, ama insanların yüzde yüzü tarafında yanlış anlaşılacağını söyleyemezsin. En azından ufak bir pay, yalnızca yüzde bir vermelisin. O yüzde bir, bu engin evrende küçük değildir; o yüzde bir yeterince büyük bir paydır. Belki de o yüzde birin içinden birkaç kişi yolu izlemeyi başaracaktır.

"Ama sen konuştuğun için tüm Evren'de tek bir kişi bile aydınlansa buna değer. Aydınlanma öyle yüce bir deneyimdir ki hayatın boyunca gösterdiğin gayretler tek bir kişiyi bile aydınlatsa başarmış olursun. Daha fazlasını istemek doğru değildir; bu, yeter de artar. Tam da sınırdaki birkaç kişi var –bizim gibi sen de farkına varmalısın. Biraz teşvik, biraz cesaretlendirme, biraz umut ve belki cehaletin sınırını geçecekler, esaretin sınırını geçecekler, zindanlarından çıkacaklar. Konuşmak zorundasın."

Gautam Buddha gözlerini kapadı ve birkaç

dakika düşündü. Sonra, "Bu olasılığı inkâr edemem. Çok değil, ama tüm argümanlarımın, ne kadar büyük olsalar da merhamete kıyaslandığında küçük kaldığını anlıyorum. En azından kırk iki yıl yaşayacağım ve tek bir kişiyi bile aydınlanmasını sağlayabilirsem bu büyük bir ödüldür. Konuşacağım. Endişe ve kaygılarınızdan arınmış bir şekilde geri dönebilirsiniz."

Buddha kırk iki yıl boyunca konuştu ve kesinlikle bir değil, yaklaşık iki düzine insan aydınlandı. Bu iki düzine insan, dinleme sanatını, sessiz olma sanatını öğrenmiş

insanlardı. Onlar Buddha'nın söylediklerinden ötürü aydınlanmadılar. Aydınlandılar çünkü Buddha'nın ne olduğunu –onun mevcudiyetini, onun havasını, onun sessizliğini, onun derinliğini, onun yüksekliğini– hissedebildiler. Olağan hareketler öyle zarif, olağan gözler öyle güzel oldu ki derinlik ve anlam kazandılar. Buddha'nın yürüyüşünde farklı bir nitelik vardır; onun uyuyuşunda farklı bir önem vardır. Bunlar Gautam Buddha'nın neler söylediğini değil, onun ne olduğunu anlamaya çalışan insanlardı. Onun benliği tek özgün dildir.

Milyonlarca insan onu işitti ve bilgili oldu. Öldüğü gün, aynı gün, öğrencileri arasında otuz iki ekol, otuz iki bölünme türedi, çünkü Gautam Buddha'nın söylediklerine dair yorumları farklılık gösterdi. Bir araya gelmeleri ve Gautam Buddha'nın dinlediklerini derlemeleri için her türlü gayret gösterildi, ama tüm gayretler başarısız oldu. Otuz iki versiyon vardır, bunlar birbirlerinden öyle farklıdır ki insanların bir kişiyi bu kadar farklı şekillerde işitebildiklerine inanamazsın.

Bugün bile bu otuz iki ekol çekişmeye devam eder. Yirmi beş yüzyıldır birbirleriyle uzlaşmadılar. Hatta birbirlerinden giderek uzaklaştılar. Şimdi onlar bağımsız felsefeler oldular ve her biri aynı şeyi öne sürüyor: "Gautam Buddha'nın söylediği buydu ve diğer herkes yanılıyor. Kutsal metin budur; diğerleri sadece anlamayan insanların derlemeleridir."

Bu, en büyük bilmecelerden biridir: Aydınlanmanın dili nedir? Aydınlanan insanın benliği onun dilidir. Onunla temas kurmaktır, tüm savunma mekanizmalarını bırakmaktır, yüreğinin tüm kapılarını açmaktır, onun

sevgisinin sana ulaşmasına izin vermektir, onun enerjisinin senin enerjisine dönüşmesine izin vermektir... Yavaş yavaş, kişi hazırsa, korkusuzsa, o zaman kimsenin göremediği bir şey olur. Bir şey olmuştur; söylenmemiş bir şey işitilmiştir. Sözcüklerle ifade edilmesi mümkün olmayan bir şey sessizlikle aktarılmıştır.

Buddha Brahmanlara, Hindulara karşı konuşuyordu, ama tüm büyük öğrencileri Brahmanlardı. Bu makul görünür çünkü o toplumun en üst düzeyine hitap ederdi. Her ne kadar Brahmanlara karşı olsa da, Brahmanlar kast sınıfının en üst basamağıydı ve Brahmanlardan aydınlar sınıfının en iyileri çıktı.

Sariputta bir Brahman'dı, Moggalayan bir Brahman'dı, Mahakasyapa bir Brahman'dı. Hepsi Buddha'ya gelmek zorundaydı, ama cahil ahmaklar, dışlanmışlar, kumarbazlar, hayat kadınları, vergi toplama görevlileri, hırsızlar oldukları için değil. Büyük âlimler oldukları ve Buddha'nın söylediklerinin doğru olduğunu anlayabildikleri için gelmek zorundaydılar.

Sariputta Buddha'ya geldiğinde, yanında onunla birlikte her biri büyük âlimler olan beş yüz öğrencisi vardı. Başta tartışmaya gelmişti ve Buddha çok mutluordu: bundan daha hoş bir karşılama olabilir miydi? Ama Buddha sordu: "Gerçeği tecrübe ettin mi, yoksayalnızca büyük bir âlim misin? Adını duydum..."

Bir an sessizce, bir aynaya bakar gibi Buddha'ya bakan Sariputta yanıtladı: "Ben büyük bir âlimim, ama konu gerçeği bilmek olunca, henüz bilmedim."

"O zaman tartışmak çok güç olacak," dedi Buddha. "Gerçeği bilmeyen iki insan arasında tartışma mümkündür. Onlar sonsuza dek

tartışabilirler çünkü ikisi de bilmez. İki de cahildir, bu yüzden sözcüklerle, mantıkla, alıntılarla ve metinlerle oyun oynamayı sürdürebilirler. Ama ikisi de bilmediğinden, bir sonuca ulaşmaları mümkün değildir. Çoğu zaman kim daha akıllı, kurnaz ve hilebazsa o diğerini alt eder ve diğeri daha hilebaz ya da daha sofistike olanın öğrencisi olur. Ama bu gerçeğe ilgili bir karar mıdır?

"Ya da her ikisi de gerçeğin farkına varmış iki insanın bir araya gelme olasılığı vardır, ama o zaman tartışmanın hiçbir yolu yoktur. Tartışacak ne vardır ki? Sessizce oturacaklar, belki gülümseyecek ya da ele ele tutuşacaklardır, ama söylenecek ne var? Birbirlerinin gözlerinin içine bakarak söylenecek bir şey olmadığını göreceklendir – ikimiz de aynı şeyleri biliyoruz, ikimiz de aynı yerdeyiz – o yüzden yalnızca sessizlik olacaktır.

"Üçüncü olasılıksa birinin bilmesi ve diğerinin bilmemesidir. O zaman çok sıkıntılı olacaktır, çünkü bilen kişi bildiği şeyi bilmeyenin diline tercüme edemez. Ve bilmeyen kişi gereksiz yere zamanını, zihnini harcıyor olur, çünkü bilen kişiyi ikna edemez. Tüm dünya bilen birini ikna edemez, çünkü o bilir ve sen bilmezsin. Hepiniz bir araya gelebilirsiniz..."

"Bes yüz öğrencinle birlikte geldin," dedi Buddha. "Bilmiyorsun ve bu bes yüz öğrencinin içinde kimsenin bilmediği kesin; aksi takdirde senin öğrencin olmaz, senin ustan olurdu. Sen daha bilgilisin, onlar daha az bilgili. Sen daha yaşlısın, onlar daha genç. Onlar senin öğrencilerin. Ama nasıl tartışacağız? Ben hazırım... Ama ben biliyorum. Kesin olan bir

şey var, sen beni döndüremezsin. Tek olasılık, senin dönecek olmandır, o yüzden iki kere düşün."

Ama Sariputta çoktan dönmüştü ve yeterince zekiymi. Pek çok bilgini alt etmişti. O dönemde Hindistan'da, bilgilerin diğer bilgileri alt ederek tüm ülkeyi dolması bir gelenektir.

Bir insan tüm bilgileri alt etmedikçe, aydınlar sınıfı tarafından bilge bir insan olarak tanınmazdı. Ama bir Buddhanın, bilen birinin karşısında durmak, bilginiyle ya da kaç bilgini alt ettiğini bağlamazdı.

Buddha, "Ben hazırım," dedi. "Tartışmak istiyorsan ben hazırım, ama hangi argüman mümkün ki? Benim gözlerim var; senin gözlerin yok. Sana ışığın ne olduğunu açıklayamam. Işığın ne olduğuna dair hiçbir fikrin yok. Işık sözcüğünü sadece duyacaksın, ama bu sözcük senin için bir anlam ifade etmeyecek. İçeriksiz olacak – işitilecek, ama anlaşılmayacak.

"Bu yüzden ilgilendiğin gerçeği öğrenmekse alt edilmek ya da zafere ulaşmak yerine... Çünkü bunlar beni ilgilendirmiyor. Ben ulaştım. Birilerini alt etmekteyim umurunda? Ne için? Gerçeği merak ediyorsan burada ol ve

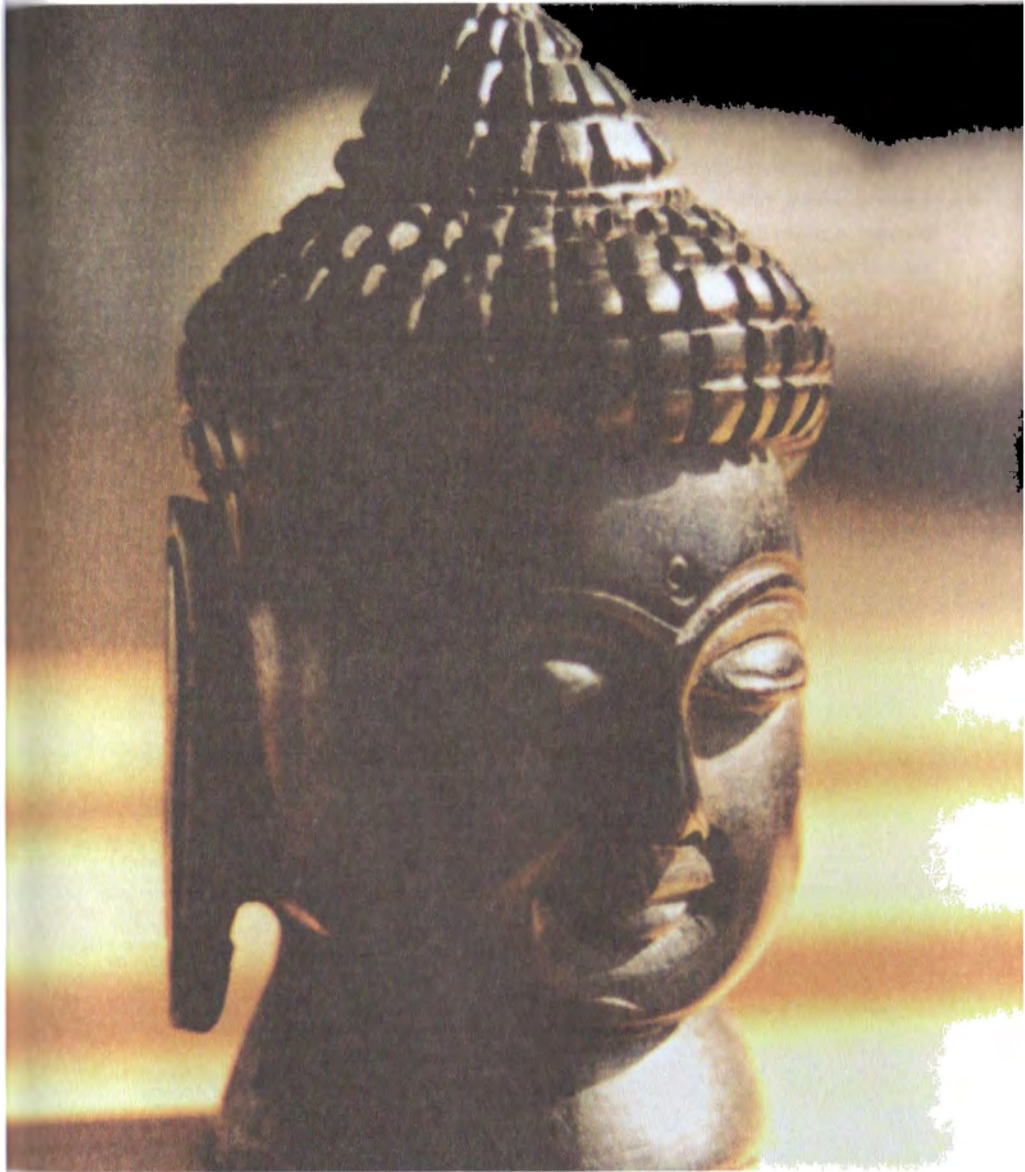
söyleyeceklerimi dinle. Gerçek, varoluşçu bir şey öğrendiğin zaman tartışabilirsin. Ancak o zaman tartışabilirsin."

Ama Sariputta son derece zeki bir adamdı. "Ne şimdi tartışabilirim ne de o zaman tartışabileceğim, biliyorum. Sen benim argümanımı tamamladım. Şimdi tartışmam, çünkü gözlerim yok; o zaman tartışamayacağım çünkü gözlerim olacak. Ama kalacağım."

Sariputta eş yüz öğrencisiyle birlikte kaldı. Öğrencilerine, "Artık sizin ustanız ben değilim. O adam karşınızda; ben onun öğrencisi olarak yanında oturuyor olacağım. Lütfen ustanız olduğumu unutun. Burada olmak istiyorsanız, artık sizin ustanız odur," dedi.

Bir gün bir adam Gautam Buddha'nın yanına geldi ve ona sordu: "Tanrı var mı?" Buddha bir an adama baktı, sonra, "Evet," dedi. Adam buna inanmadı, çünkü Buddha'nın Tanrı'ya inanmadığını duymuştu. Şimdi bu yanıttan ne sonuç çıkarmalıydı?

Buddha'nın en yakın öğrencilerinden biri, *Ananda*, onun yanındaydı. Şoke oldu. Buddha Tanrı konusunda hiçbir zaman böyle kesin konuşmamış, eğerler ve amalar olmadan basit bir evetyanıtı vermemişti. Tüm hayatı boyunca

Tanrı fikrine karşı mücadele etmişti.

Ama Buddha ve Ananda arasında bir anlaşma vardı. Ananda Buddha'nın büyük kuzeniydi. Buddha'nın öğrencisi olmaya hazır olduğunda Ananda önceden sormuştu: "Bana birkaç söz vermelisin. Şimdi senin büyük kuzenim. Yakında senin öğrencin olacağım; o zaman sen ne söylersen yapmak zorunda olacağım. Ama şimdi senden bir şey isteyebilirim ve sen onu yapmak zorunda kalmırsın."

Buddha, "Seni tanıyorum," dedi. "Sen küçük kuzenini sıkıntıya sokacak hiçbir şey istemezsin. Sorabilirsin."

Ananda yanıtladı: "Büyük şeyler değil,

yalnızca basit şeyler. İlki, her gece yatmadan önce bir şey sormak istersem sen yanıt vermek zorunda olacaksın. 'Bugün çok yoruldum, bir sürü insan ve bir sürü görüşme...' diyemeyiz. Bana yanıt vermek zorunda olacaksın. Gün içinde asla sormayacağım, bütün gün seni rahatsız etmeyeceğim. Ama ben bir insanım ve aydınlanmadım; belirli sorular ortaya çıkabilir."

Buddha cevap verdi: "Kabul ediyorum."

Aynı şekilde Ananda iki şey daha istedi: "Biri, bana asla başka bir yere gitmemi söylemeyeceksin; ben her zaman yanında olacak, son nefesime kadar sana hizmet edeceğim. Bana başkalarına söylediğin gibi, 'Şimdi git ve mesajımı yay,' demeyeceksin. Beni gönderemezsin."

Buddha, "Tamam, sorun değil," dedi.

Ve üçüncü olarak Ananda şöyle dedi: "Senden birine zaman ayırmanı istersem, herhangi bir saatte –tuhaf bir saat olabilir, gecenin bir yarısı örneğin– o kişiyle buluşmak zorunda olacaksın. Bana bu kadar ayrıcalık tanımalısın."

"Bunu da kabul ediyorum," dedi Buddha. "Çünkü seni tanıyorum. Sen bu koşulları kötüye kullanmazsın..."

Ananda, Buddha'nın Tanrı'nın var olduğu yönündeki yanıtı karşısında şaşkına dönmüştü. Ama ona gün içinde soru soramayacağından geceyi beklemek zorundaydı. Akşamüzeri bir başka adam geldi ve aynı soruyu sordu: "Bir Tanrı var mı?" Ve Buddha yanıtladı: "Hayır, kesinlikle yok."

Şimdi işler daha da karışmıştı! Ananda dağılmak üzereydi. Ama bu daha hiçbir şeydi. Akşam üçüncü bir adam geldi, Buddha'nın

önüne oturdu ve sordu: "Tanrı hakkında bir şey söyleyecek misin?"

Buddha ona baktı, gözlerini kapadı ve sessiz kaldı. Adam da gözlerini kapadı. Yarım saat sessizce oturdular; sonra adam Buddha'nın ayaklarına dokundu ve "Yanıtın için teşekkür ederim," deyip Buddha'nın yanından ayrıldı.

Artık bu kadarı fazlaydı. Zaman yavaş geçiyordu ve *Ananda* içten içe patlamak üzereydi; herkes gittiğinde yerinden fırladı. "Bu kadarı fazla! En azından biz zavallı öğrencilerini önemsemelisin. O üç kişi tüm yanıtları bilmiyor, yalnızca bir yanıt biliyorlar. Ama biz burada seninleyiz, tüm yanıtları duyduk. Bizi de düşünmelisin, burada aklımızı yitireceğiz. Bu böyle devam ederse bize ne olacak?"

Buddha yanıtladı, "Bir şeyi aklımdan çıkarmamalısn. Birincisi, onlar senin soruların değildi; o yanıtlar sana verilmedi. Sen neden karışyorsun ki? Bu seni ilgilendirmez. Bu, benimle o üç kişi arasındaydı."

Ananda, "Bunu anlayabilirim," dedi. "Benim sorum değildi ve sen bana cevap vermedin. Ama benim kulaklarım var ve duyabiliyorum; soruyu duydum, yanıtı duydum. Ve her üç yanıt da birbirleriyle çelişti. Önce evet dedin, sonra hayır dedin ve sonra sessiz kaldın. Hiçbir şey söylemedin ve o adam ayaklarına dokundu, 'Yanıtın için teşekkürler,' dedi. Ve biz burada oturuyoruz... yanıt bile yoktu!"

Buddha yanıtladı: "Sen hayatı mutlaklar bağlamında düşünüyorsun; senin derdin bu. Hayat görecelidir. İlk adama yanıt evetti; bu, onunla ilgiliydi, sorusunun çıkarımlarıyla, onun benliğiyle, onun hayatıyla ilgiliydi. Evet dediğim o adam bir ateistti; Tanrı'ya

“Böyle bir inanç engeldir,
inancın ne olduğu fark etmez,
doğru veya yanlış.”

inanmıyor ve ben de onun aptal ateizmini desteklemek istemiyorum. Tanrı olmadığını iddia ediyor. Keşfedilmemiş en ufak bir alan bile varsa belki Tanrı o alandadır. Ancak tüm varoluşu keşfettiğin zaman mutlak bir kesinlikle Tanrı'nın olmadığını söyleyebilirsin. Bu, yalnızca en sonda mümkündür ve o adam Tanrı'nın olmadığına yalnızca inanıyordu – Tanrı'nın olmadığına dair varoluşçu hiçbir tecrübesi yoktu. Onu sarsmak, ayaklarının yere basmasını sağlamak zorundaydım. Ona ağır bir darbe indirdim. Benim evetim o kişiyle, onun kişiliğiyle ilgiliydi. Onun sorusu yalnızca sözcükler değildi. Bir başkasından gelecek aynı soru başka bir yanıt alabilirdi.

"Ve diğer insana 'Hayır' dediğimde olan şey buydu. Soru aynıydı, sözcükler aynıydı, ama o sözlerin ardındaki insan farklıydı, o yüzden sözcükler ve çıkarımlar arasındaki ilişki değişmişti. Göreceliydi. İkinci adam en az ilki kadar aptaldı, ama karşı ucta. Bir tanrının var olduğuna inanıyordu ve inancı için benim desteğimi almaya gelmişti. Ben kimsenin inancını desteklemem çünkü böyle bir inanç bir engeldir. Doğru veya yanlış, inancın ne olduğunun bir önemi yok. Hiçbir inanç doğru veya yanlış değildir; tüm inançlar aptalcadır. O

adama 'Hayır' demek zorundaydım.

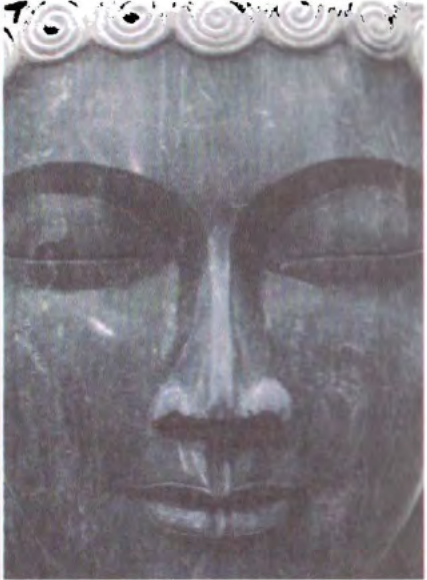
"Üçüncü adam hiçbir inanç olmadan geldi.

Bana, 'Bir Tanrı var mı?' diye sormadı. Hayır, o açık bir yürekle, hiçbir akıl, inanç ya da ideoloji olmadan geldi. O akli başında, zeki bir adamdı. Bana, 'Tanrı hakkında bir şey söyler misin?' diye sordu. O kendi inanç sistemini destekleyecek birini aramıyordu, bir inanç arayışında değildi, önyargılı bir zihinle sormuyordu. Yalnızca benim deneyimimi soruyordu: 'Tanrı hakkında bir şey söyler misin?'

"Bu adamın herhangi bir inancı olmadığını görebiliyordum; o masum. Böyle masum bir insanla dil anlamsızdır. Evet diyemem, hayır diyemem; tek yanıt sessizliktir. Ben de gözlerimi kapadım ve sessiz kaldım. Ve o adamla ilgili hislerim doğru çıktı. O da gözlerini kapadı – benim gözlerimi kapadığımı

görünce gözlerini kapadı. Benim yanıtlarımla: Sessiz ol, içine dön. Yarım saat boyunca benimle sessiz kaldı ve Tanrı'nın yanında veya karşısında olman gereken bir teori, bir inanç olmadığı yanıtını aldı. Bu yüzden bana yanıt için teşekkür etti.

"Ve bana hangi yanıt için teşekkür ettiğine mi şaşırırdın? Sessizliğin kutsal olduğu yanıtını aldı. Ve sessiz olmak tanrısal olmaktır. Sessizlikten başka tanrı yoktur. Ve çok mutlu, tatmin olmuş bir şekilde gitti. O yanıtı buldu. Yanıtı ona ben vermedim; yanıtı o buldu. Ben yalnızca onun benim mevcudiyetimi tatmasını izin verdim."

barışçıl savaşçı

GAUTAM BUDDHA'nın etrafı ona hareketler eden, çirkin sözler söyleyen bir kalabalıkla kuşatılmıştı, çünkü Buddha, Hinduların organize dinine ve kutsal Hindu metinleri Vedalara karşıydı. Rahip sınıfını onların istismarçılar, parazitler olduğunu söyleyerek lanetlemişti. Doğal olarak Brahmanlar çileden çıkmıştı.

Buddha o sırada bir Brahman köyünden geçiyordu ve Brahmanlar etrafını sarıp akıllarına gelen tüm kötü sözleri sıraladılar. Buddha sessizce dinledi. Öğrencileri öfkeleni, ama Buddha orada mevcut olduğundan herhang bir şey söylemek doğru olmazdı. Usta sessizce duruyor ve sanki bu insanlar güzel sözler söylüyorlarmış gibi dinliyordu.

Sonunda Buddha onlara şöyle dedi: "Bana söylemek istedikleriniz bittiyse beni insanların beklediği bir sonraki köye gitmek istiyorum.

“...ben sizin hakaretlerinizi, ağır sözlerinizi kabul etmedikçe siz beni öfkelenidiremezsiniz.”

Ama bitmediyse birkaç gün sonra döneceğim ve sizi haberdar edeceğim. O zaman tüm söylemek istediklerinizi dinleyecek zamanım olacak.”

Bir adam, "Sana bir şeyler söylediğimizi mi düşünüyorsun?" diye sordu. "Biz seni lanetliyoruz! Anlamıyor musun? Çünkü bir başkası olsa öfkelenirdi ve sen sessizce duruyorsun..."

Buddha'nın bu köylülere verdiği yanıt son derece önemlidir. Buddha şöyle söyledi: "Biraz geç kaldınız. On yıl önce, sizin kadar deli olduğum dönemde gelmiş olsaydınız, burada tek bir kişi hayatta kalmazdı."

On yıl önce Buddha bir prens, bir savaşçı, dönemin en iyi okçularından biri, üstün bir kılıç ustasıydı ve o Brahmanlar... Hiçbir zorluk çekmeden, tek bir hamleyle hepsinin kellelerini uçurabilirdi, çünkü o Brahmanlar kılıçlar, oklar ya da savaşçı olmak konusunda hiçbir şey bilmiyorlardı. Buddha onları sebze gibi doğrayabilirdi.

"Geç kaldınız. On yıl önce gelmiş olsaydınız..." dedi. "Ama artık deli değilim; tepki veremem. Ama size bir soru sormak isterim. Uğradığım son köyde insanlar beni tatlılarla, meyveler ve çiçeklerle karşıladılar; ancak günde yalnızca bir kez yiyecek alırsız ve yiyeceğimizi çoktan almıştık. Ve yanımızda

hiçbir şey taşıyoruz. Bu yüzden onlara söyle demek zorunda kaldım: 'Bizi bağışlayın lütfen, tatlıları, çiçekleri kabul edemeyiz. Sevginizi kabul ediyoruz, ama geri kalanı sizde kalmak zorunda.' Şimdi size sormak istiyorum," dedi Buddha bu öfkeli kalabalığa, "bize armağan olarak sundukları o tatlı ve çiçeklerle ne yapmış olabilirsiniz?"

Bir adam yanıtladı: "Bunda bilmeyecek ne var? Tatlıları köye dağıtmış olmalılar."

"Bu beni çok üzüyor," dedi Buddha. "Siz ne yapacaksınız? Çünkü bana sunduklarınızı kabul edemem, tıpkı diğer köyde insanların bana getirdikleri tatlıları, çiçekleri ve diğer şeyleri kabul edemediğim gibi. Sizin terbiyesizliğinizi, çirkin sözlerinizi, kötü sözlerini kabul edemiyorsam – onları kabul etmezsem, siz ne yapabilirsiniz? Bana getirdiğiniz bu çöplerle siz ne yapabilirsiniz? Bu çöpleri evlerinize götürmek ve eşlerinize, çocuklarınıza, komşularınıza vermek zorunda kalacaksınız. Onu dağıtmak zorunda kalacaksınız, çünkü ben almayı reddediyorum. Ve ben sizin hakaretlerinizi, ağır sözlerinizi kabul etmedikçe siz beni öfkeli edemezsiniz."

"On yıl önce bilinçli değildim; biri bana hakaret ettiğinde, hemen canını alırdım. Bana hakaret etmesinin onun problemi olduğunu ve bunun benimle hiçbir ilgisi olmadığını biliyordum. Ben sadece dinleyebilir ve yoluma devam edebilirim."

O köyde azılı bir katil olan bir adam vardı. Bin kişiyi, daha azını değil, tam bin kişiyi öldüreceğine ant içmişti, çünkü toplum ona iyi davranmamıştı. O da intikamını bin kişiyi öldürerek alacaktı. Ve öldürdüğü her insandan

bir parmak alacak ve boynunun etrafına bin parmaktan oluşan bir tespah yapacaktı. Bu yüzden onun adı Angulimala'ydı, parmaklı tespahi olan adam.

Dokuz yüz doksan dokuz insanı öldürmüştü. O bölgelerde kimse dolaşmazdı; ne zaman insanlar Angulimala'nın orada olduğunu duysa trafik dururdu. Ve zaman içinde tek bir insan bulmak çok zorlaşmıştı ve ihtiyacı olan son bir insandı.

Buddha bir ormana doğru ilerliyordu; köylerden insanlar yanına koştu ve ona, "Gitme! Angulimala orada, o azılı katil! İki kez düşünmez, o sadece öldürür. Ve senin Buddha olduğun

HAREKETSİZLİK

Buddha her zaman aynı pozisyonda uyudu. Gece boyunca aynı pozisyonda kalırdı; duruşunu hiç deęiřtirmezdđ. O pozisyon meşhur oldu – Seylan, Çin, Japonya ve Hindistan'da Buddha'nın o pozisyonda pek çok heykeli vardır. Ajanta'ya gidersen, Buddha'nın uzanmış heykelini görürsün. O pozisyon öğrencisi Ananda tarafından anlatıldı: Buddha bütün gece aynı pozisyonda uyur, diğer yana bile dönmezdi.

Bir gün Ananda sordu: "Kafamı karıştıran bir şey var. Bütün gece aynı pozisyonda kalıyorsun. Uyuyor musun, uyumuyor musun? Bir insan uyuyorsa, pozisyonunu değiştirir. Sen uyurken bile –ya da uyur görünürken bile– uyanık gibi görünüyorsun. Bedenin ne yaptığını biliyor gibisin; farkında olmadan duruşunu bile değiştirmiyorsun."

Buddha yanıtladı: "Evet, zihin sessiz olduğunda, rüya görmediğinde, yalnızca beden uyur. Bilinçaltı uyanık kalır."

gerçeğini de düşünmeyecek. O yöne gitme; başka bir yol daha var, o yoldan gidebilirsin, ama bu ormandan geçme!" dediler.

Buddha, "Ben gitmezsem o zaman kim gidecek? Ve o birini daha bekliyor, o yüzden ben gitmek zorundayım," dedi.

Angulimala sözünü tutmak üzereydi. Ve o enerji dolu bir adamdı, çünkü tüm topluma karşı savaşıyordu. Tek bir adam kalmıştı ve bin insanı öldürmüş olacaktı. Krallar ondan korkardı, generaller korkardı, hükümet ve yasalar ve polis – kimse bir şey yapamazdı. Ama Buddha, "O bir insan, bana ihtiyacı var. Bu riski almalıyım. Ya o beni öldürecek ya da ben onu," dedi.

Buddhaların yaptığı şey budur; onlar hayatlarını riske atarlar. Buddha gitti. Son nefesine kadar yanında olacağını söyleyen en yakın öğrencileri bile geride kaldı, çünkü bu tehlikeliydi! Bu yüzden Buddha Angulimala'nın bir kayanın üzerinde oturduğu tepeye ulaştığında, arkasında kimse yoktu, o tek başınaydı. Tüm öğrenciler ortadan kaybolmuştu. Angulimala bu masum adama baktı: Çocuğu, ne kadar güzel, diye düşündü, bir katil bile ona merhamet ederdi. "Bu adam benim burada olduğumdan habersiz olmalı, yoksa kimse bu yolu seçmez," diye düşündü. Ve adam öyle masum, öyle güzel görünüyordu ki Angulimala bile, "Bu adamı öldürmek iyi değil. Onu bırakacağım, başka birini bulabilirim," diye düşündü.

Sonra Buddha'ya, "Geri dön!" dedi. "Olduğun yerde dur ve geri dön! Bir adım daha atma. Ben Angulimala'yım ve burada dokuz yüz doksan dokuz parmak var. Almam gereken son bir parmak kaldı ve annem bile gelse onu

öldürecek ve verdiğim sözü tutacağımı! O yüzden yaklaşma, ben tehlikeliyim! Ben dine inanmam, senin kim olduğunu umursamam. Sen çok iyi bir rahip, harika bir aziz olabilirsin belki, ama ben umursamam! Ben yalnızca parmağı düşünürüm ve senin parmağın da herhangi bir insanınki kadar iyi. O yüzden bir adım daha yaklaşma, yoksa seni öldüreceğim. Dur!" Ama Buddha ilerlemeye devam etti.

Sonra Angulimala düşündü: "Bu adam ya sağır ya da deli!" Bir kez daha bağırdı: "Dur! Kıpırdama!"

Buddha, "Ben uzun zaman önce durdum," diye yanıtladı. "Ben kıpırdamıyorum, Angulimala, sen kıpırdıyorsun. Ben uzun zaman önce durdum. Tüm hareketler durdu, çünkü tüm istekler durdu. İstek olmayınca, hareket nasıl olabilir? Benim için bir hedef yok, ben hedefe ulaştım, o yüzden neden hareket edeyim? Sen hareket ediyorsun ve ben sana söylüyorum: dur!"

Angulimala kayanın üzerinde oturuyordu ve gülmeye başladı. "Sen gerçekten delisin!" dedi. "Ben oturuyorum ve sen bana hareket ettiğimi söylüyorsun. Ve sen hareket ediyorsun, ama bana durduğunu söylüyorsun. Sen gerçekten aptal ya da delisin – ya da ben senin nasıl bir adam olduğuna bilmiyorum!"

Buddha biraz daha yaklaştı ve "Son bir parmağa daha ihtiyacın olduğunu duydum," dedi. "Konu bu beden olunca, ben hedefime ulaştım; bu beden faydasızdır. Öldüğüm zaman insanlar onu yakacaklar, kimseye bir faydası olmayacak. Onu kullanabilirsin, sözünü yerine getirebilirsin: Parmağımı kes ve kafamı kes. Buraya bilerek geldim, çünkü bu bedenimin

KURTULUŞ TOHURLARI

Küçük bir çocuk öldü; çocuğun babası çoktan ölmüştü ve kadın yalnızca bu çocuk için yaşıyordu. O çocuk kadının tüm hayatı ve tek umudu; aksi takdirde onun yaşaması için hiçbir sebep yoktu. Ve çocuk öldü – kadın aklını kaybetmenin eşiğine geldi. Kimsenin çocuğunu krematoryuma götürmesine izin vermiyordu. Belki de çocuğunun tekrar nefes alacağı umuduyla ona sıkıca sarılmıştı. Çocuğunun yaşaması için kendi canını vermeye hazırdı.

İnsanlar, "Bu imkânsız, doğanın yasalarına aykırı," dediler. Ama öyle bir keder içindeydi ki kimseyi dinlemiyordu. Sonra biri, "En iyisi, bu kadını Gautam Buddha'ya götürmek. Tesadüfen o da şu an köyde," dedi.

Kadın razı oldu. Gautam Buddha gibi bir adam her şeyi yapabiliirdi ve çocuğun tekrar nefes almaya başlamasını sağlamak küçük bir mucizeydi. Ağlayarak Buddha'ya gitti ve çocuğunun ölü bedenini Buddha'nın ayaklarının önüne bıraktı. "Sen büyük bir ustasın, hayatın ve ölümün sırlarını bilirsin ve ben sana büyük umutlarla geldim. Çocuğumu hayata döndür," dedi.

Buddha, "Bunu yaparım, ama önce senden yerine getirmeni istediğim bir şey var," dedi.

Kadın, "Her şeyi yapmaya hazırım. Canımı vermeye razıyım, ama çocuğumu

yaşat," diye yanıtladı.

"Hayır," dedi Buddha, "yapman gereken şey çok basit. Yalnızca köye gidecek ve içinde ölümün hiç yaşanmadığı bir evden birkaç hardal tohumu getireceksin."

Kadın öyle çaresizdi ki bir evden diğerine gitti. Ve tüm insanlar aynı şeyi söylediler: "Sana dilediğince hardal tohumu verebiliriz, ama bu hardal tohumlarının sana yardımı olmaz. Ailemizde bir değil, birden çok ölüm oldu; belki nesillerdir binlerce insan öldü."

Akşam olduğunda, kadın büyük bir farkındalığa ulaştı. Tüm köyü dolamış ve hep aynı yanıt almıştı. Herkes ona yardım etmeye hazırdı, ama "Bu hardal tohumlarının yardımı olmaz," demislerdi. "Buddha sana açıkça söyledi, 'Hardal tohumlarını hiç kimsenin ölmediği bir aileden getir,' dedi."

Akşam geri döndüğünde tamamen başka bir kadın olmuştü. Sabah gelen kadınla aynı kadın değildi. Ölümün hayatın bir gerçekliği olduğunun, bunun değiştiremeyeceğinin farkına varmıştı.

Ve ne anlamı vardı? "Çocuğum birkaç yıl yaşasa bile, tekrar ölmek zorunda olacak. Birincisi bu mümkün değil; ikincisi mümkün olsaydı bile, anlamsız."

Artık gözlerinden yaşlar akmıyordu; çok sessiz, çok dingindi. İnanılmaz bir

anlayışa kavuşmuştu: Bu zamana kadar imkânsızı istemişti. O istekten vazgeçti. Geri döndü ve Buddha'nın ayaklarına kapandı.

Buddha, "Hardal tohumları nerede?" diye sordu. "Bütün gün bekledim."

Kadın ağlamak yerine güldü. "Sen bana iyi bir oyun oynadın! Çocuğu unut, giden gitti," dedi. "Şimdi bir *sannyasin* olmak için geldim. Asla ölmeyen gerçeği bulduğun yoldan ben de bulmak istiyorum. Artık çocuğu ya da bir başkasını dert etmiyorum. Benim istediğim, asla ölmeyen gerçeği, hayatın kendisi olan gerçeği nasıl bulacağımıdır."

Buddha yanıtladı: "Senden imkânsız olduğunu bildiğim bir şey istediğim için bağışla beni. Ama bu aklını başına getirecek basit bir yolu ve işe yaradı."

herhangi bir şekilde kullanılması için son şans; yoksa insanlar onu yakacaklar."

Angulimala, "Sen ne diyorsun?" dedi.

"Buradaki tek delinin ben olduğumu düşünüyordum. Ve uyanık davranmaya çalışma, çünkü ben tehlikeliyim, seni hâlâ öldürebilirim!"

Buddha yanıtladı: "Beni öldürmeden önce, bir şey yap. Ölmekte olan bir adamın arzusu – bu ağaçtan bir dal kes." Angulimala kılıcını ağaca doğru savurdu ve büyük bir dal yere düştü. "Bir şey daha: Şimdi o dalı tekrar birleştir."

Angulimala, "Şimdi senin deli olduğuna ikna oldum. Kesebilirim, ama birleştiremem," dedi.

Sonra Buddha gülmeye başladı. "Yalnızca yok edebildiğin ama yaratamadığın zaman, yok etmemelisin. Yok etmek yalnızca çocukların yapabileceği bir şeydir; bunda bir cesaret yoktur. Bu dalı bir çocuk da kesebilir, ama onu birleştirmek bir ustanın işidir. Ve bir dalı bile bir ağaçla tekrar birleştiremiyorsan insanların kellelerini nasıl kesebilirsin? Bunu hiç düşündün mü?"

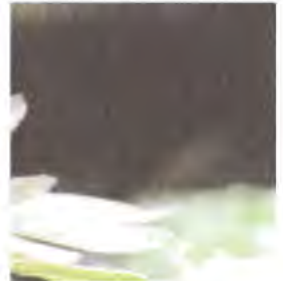
Angulimala gözlerini kapadı, Buddha'nın ayaklarına kapandı ve "Beni o yola sen götür," dedi. O anda Angulimala'nın aydınlandığı söylenir.

Ertesi gün Angulimala bir *bhikkhu*, bir dilenci, Buddha'nın rahibi oldu ve şehirde dilenmeye başladı. Tüm şehir evlerine kapandı. İnsanlar çok korktular. "Bir dilenci olmuş bile olsa, ona güvenilmez. Bu adam çok tehlikeli!" dediler. İnsanlar yollara çıkmaz oldu. Angulimala dilenmek için geldiğinde, ona yiyecek verecek kimse yoktu, çünkü bu tehlikeyi göze alabilirdi? İnsanlar balkonlarında durmuş bakıyorlardı. Ve sonra ona taş fırlatmaya başladılar, çünkü Angulimala o şehirde dokuz yüz doksan dokuz insan öldürmüştü. Neredeyse her aile kurban olmuştu, bu yüzden ona taş atmaya başladılar.

Angulimala yere düştü, üstü başı kan içindeydi ve bir sürü yarası vardı. Buddha öğrencileriyle yanına geldi ve sordu: "Bak! Angulimala, nasıl hissediyorsun?"

Angulimala gözlerini açtı ve "Sana çok minnettarım," dedi. "Bedeni öldürebilirler, ama bana dokunamazlar. Ve benim haya tım boyunca yaptığım şey buydu, ama bu gerçeğin farkına varamadım."

"Angulimala aydınlandı," dedi, "o bir Brahman oldu, Brahma'yı bilen kişi oldu."

ruh doktoru

GAUTAM BUDDHA bir şehre geldi. Bu şehirde, iyi bir mantıkçı, çok rasyonel olan kör bir adam vardı ve tüm kasaba ona ışığın var olduğunu anlatmaya çalışmış, ama kimse kanıtlayamamıştı.

Işığı kanıtlamanın bir yolu yoktur. Onu ya görürsün ya da görmezsin, ama başka bir kanıt yoktur.

Kör adam, "Hazırım," dedi. "Nesnelere dokunabilirim ve onları ellerimle hissedebilirim. Işığınızı getirin, dokunup onu da hissetmek istiyorum."

Ama ışık somut bir şey değildir. "Hayır, ona dokunmak, onu hissetmek mümkün değildir."

"Başka yollarım da var," dedi adam. "Koklayabilirim, tadabilirim. Üzerine vurabilir ve sesini duyabilirim. Ama benim araçlarım bunlar – kulaklarım, burnum, dilim, ellerim – tüm yetilerimi size sunuyorum. Sağduyumu mu dinlemeliyim, yoksa sizi mi? Ben ışık olmadığını söylüyorum; o sadece bir icattır, benim gibi

insanları kandırmak için kurnaz insanların bir icadı, böylece bana benim kör olduğumu ve sizin görebildiğinizi kanıtlayacaksınız. Daha iyi, üstün olmak istiyorsunuz. Mantıken, rasyonel olarak benden üstün olamayacağınız için böyle saçma bir şeyle geldiniz. Unutun gitsin, hepiniz körsünüz. Kimse ışığı görmemiştir, çünkü ışık diye bir şey yoktur."

Buddha'nın köye geldiğini duyan halk, "Bu iyi bir fırsat," dedi. "Mantıkçı kör adamı Gautam Buddha'ya götürmeliyiz; belki o onu ikna edebilir. Bunun için daha iyi birini bulamayız."

Bunun üzerine kör adamı Gautam Buddha'ya getirdiler. Ona neler olup bittiğini anlattılar. Bir kör adam hepsinin kör olduğunu söylüyor, ışığın var olmadığını kanıtlıyordu ve onlar ışığın varlığını kanıtlama becerisinden yoksundular.

Gautam Buddha'nın sözleri hatırlamaya değerdir. Buddha şöyle dedi: "Onu yanlış insana getirdiniz. Onun bir filozofa değil, bir doktora ihtiyacı var. Sorun onu ikna etmek değil, gözlerini tedavi etmek. Ama endişelenmeyin. Yanımda kendi özel doktorum var." O günlerde imparatorlardan biri Gautam Buddha'ya kendi doktorlarından birini her gün yirmi dört saat gölge gibi yanında dolaşması için tahsis etmişti.

“Arı asla yarın için toplamaz; bugün başlı başına yeterlidir.”

BİR BALARISI GİBİ

Bhikku, Budist *sannyasin* ev ev gezer; yalnızca tek bir evden istemez, çünkü bu eve ağır bir yük olabilir. O yüzden bir sürü evden ister; bir evden biraz, bir diğerinden biraz, böylece kimseye yük olmaz. Ve asla aynı eve bir daha gitmez. Buna madhukari denir, bir balarısı gibi. An bir çiçekten diğerine gider ve çiçek çiçek gezerek devam eder – hiçbirini sahiplenmez. Bir çiçekten çok az alır ki güzelliği bozulmasın, parfümü yok olmasın. Çiçek asla anının farkına varmaz; an sessizce gelir ve sessizce gider.

Buddha der ki: "Farkındalıklı bir adam bu dünyada bir anı gibi yaşar. Asla bu dünyanın güzelliğini bozmadıkça, asla bu dünyanın parfümünü yok etmez. Sessizce yaşar, sessizce hareket eder. Yalnızca ihtiyaç duyduğu kadarını ister. Hayatı basittir, karmaşık değildir. Yarın için toplamaz. An asla yarın için toplamaz; bugün başlı başına yeterlidir."

PORTE

Buddha'nın ölümünden sonra beş yüz yıl boyunca heykeli yapılmadı, resmi çizilmedi. Beş yüz yıl boyunca, ne zaman bir Budist tapınağı yapılırsa yalnızca bir bodhi ağacının resmi kondu. Bu güzeldi, çünkü Gautam Siddhartha'nın Buddha olduğu an, o orada değildi, yalnızca ağaç oradaydı. Buddha bir an için kaybolmuştu ve yalnızca ağaç kalmıştı.

Buddha doktora, "Bu adamın gözlerini tedavi et," dedi.

Doktor adamın gözlerine baktı ve "Bu zor bir vaka değil; belirli bir hastalık gözlerini bozuyor. Tedavi edilebilir. En fazla altı ay sürer."

Buddha doktorunu köyde bıraktı ve altı ayda adamın gözleri açıldı. Tüm mantığı, tüm rasyonelliği kayboldu. "Aman Tanrım, bu insanlara beni kandırdıklarını, beni aldattıklarını söylüyordum. Işık var – ben körmüşüm! Kör olduğum fikrini daha önce kabul etseydim, tüm hayatımı kör bir şekilde sürdürmeme gerek kalmazdı."

Bu altı ay boyunca Buddha uzaklardaydı, ama adam dans ederek geldi, Buddha'nın ayaklarına kapandı ve şöyle dedi: "Senin merhametin öyle yüce ki beni ışık konusunda ikna etmeye çalışmadın, bana bir doktor verdin."

"Bu benim işim," dedi Buddha. "Tüm dünyada spiritüel anlamda kör insanlar var.

Benim işim onları varolusun güzelliğine, mutluluğuna, coşkusuna ikna etmek değil; bu bir doktorun işidir."

Bir sabah büyük bir kral, Prasenjita Gautam Buddha'ya geldi. Bir elinde güzel bir lotus çiçeği, diğer elinde çok değerli bir elmas vardı. Gelmesinin nedeni, eşinin ısrar etmesiydi: "Gautam Buddha buradayken sen zamanını ahmak insanlarla gereksiz şeyler konuşarak geçiriyorsun," demişti.

Çocukluğundan beri Gautam Buddha'ya giderdi; sonra evlenmişti. Prasenjita'nın böyle bir eğilimi yoktu, ama karısı çok ısrar edince, "En azından bir ziyaret edip bu adamın nasıl biri olduğunu görmekte fayda var," diye düşündü.

Ama kral egosu yüksek bir adamdı, bu yüzden Gautam Buddha'ya armağan etmek için hazinesindeki en değerli elmaslardan birini aldı. Oraya sıradan bir adam olarak gitmek istemedi. Herkes bilmek zorundaydı... Hatta, herkesin bilmesini istedi: "Kim daha büyük – Gautam

Buddha mı, Prasenjita mı?" O elmas öyle değerliydi ki onun için savaşlar yapılmıştı.

Karsı güldü ve "Benim seni götürdüğüm adama dair hiçbir fikrin yok," dedi. "Ona bir taş vermek yerine bir çiçek alsan daha iyi olur." Kral anlamadı, ama "Bir zararı olmaz. İkisini de götürebilirim. Göreceğiz," dedi.

Oraya vardığında, bir elinde taşıdığı elması uzattı ve Buddha hemen "Bırak onu!" dedi. Doğal olarak, ne yapabilirsin? Adam elması bıraktı. Belki de eşinin haklı olduğunu düşündü. Diğer elinde lotus çiçeği vardı ve onu uzatır uzatmaz, Buddha tekrar, "Bırak onu!" dedi.

Kral çiçeği de bıraktı ve biraz korkmaya başladı: Bu adam deli olmalıydı! Ama on bin öğrencisi oradaydı... Ve Prasenjita bu insanların onun aptal olduğuna inandıklarını düşündü. Ve Buddha üçüncü kez, "Beni duymuyor musun? Bırak onu!" dedi. Prasenjita düşündü: "Adam gerçekten deli. Elması bıraktım, lotus çiçeğini bıraktım, elimde bir şey kalmadı ki."

Ve tam o anda, Gautam Buddha'nın yaşlı bir öğrencisi olan Sariputta gülmeye başladı. Kahkahası karşısında Prasenjita ona döndü ve "Neden gülüyorsun?" diye sordu.

"Dili anlamıyorsun," dedi Sariputta. O sana elması bırakmanı, çiçeği bırakmanı söylemiyor. Sana kendini bırakmanı, egonu bırakmanı söylüyor. Elması da, çiçeği de alabilirsin, ama egoyu bırak. Onu geri alma."

Mısır'ın en güzel kadınlarından biri olan Kleopatra'yı duymuşsundur. Hindistan'da Kleopatra'nın dengi, Gautam Buddha'nın döneminde yaşamış olan güzel kadın Amrapali'dir.

Buddha, Amrapali'nin yaşadığı Vaishali'de kalyordu. Amrapali bir hayat kadınıydı. Buddha'nın döneminde Hindistan'da adet gereği herhangi bir şehrin en güzel kadınının herhangi biriyle evlenmesine izin verilmezdi, çünkü bu, gereksiz kıskançlığa, çatışmaya, kavgaya neden olurdu. Bu yüzden en güzel kadın *nagarvadhu* olmak zorundaydı – tüm şehrin kadını.

Bu, kesinlikle saygısızlık uyandıracak bir şey değildi; aksine, nasıl modern dünyada güzel bir kadını "Yılın Kadını" ilan ediyorsak o dönemde o kadın da büyük saygı görürdü. Sıradan bir hayat kadını değildi. Bir hayat kadını işlevi görüyordu, ama o yalnızca çok zengin

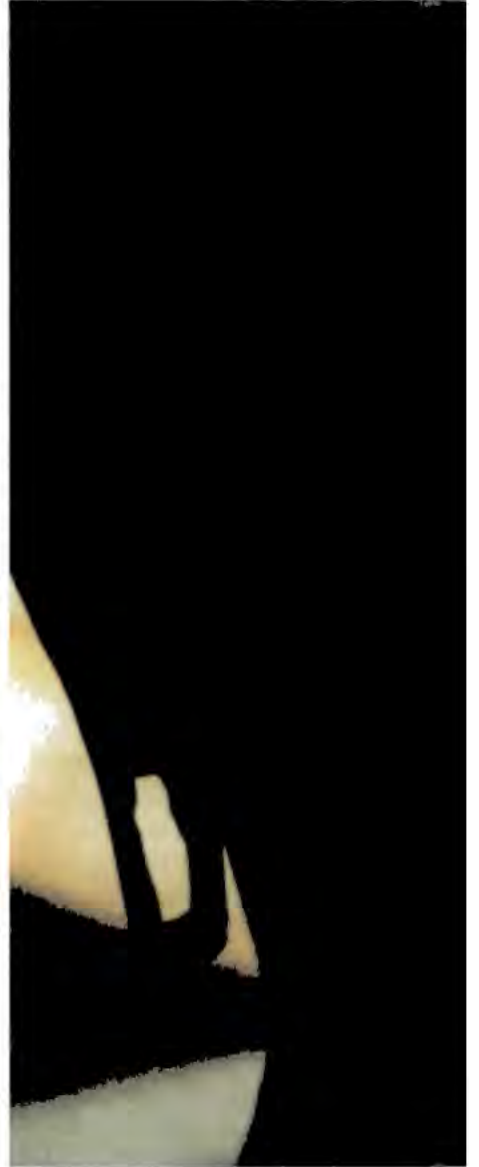
erkekler, krallara, prenslere veya generallere, toplumun en yüksek katmanına hizmet ederdi.

Amrapali çok güzel bir kadındı. Bir gün terasında duruyordu ve genç bir Budist rahip gördü. Her ne kadar her gün bu kralın, öbür kralın, bu zengin adamın, öbür generalin sevgilisi rolünü oynasa da, daha önce hiç âşık olmamıştı. Ama aniden elinde dilendiği kâsesi dışında hiçbir şeyi olmayan bu Budist rahibe âşık oldu – genç bir adamdı, ama inanılmaz bir mevcudiyeti, farkındalığı, zarafeti vardı. Yürüyüşü... Hemen aşağı indi ve rahbin yanına gitti. "Lütfen – bugün benim yemeğimi kabul et."

Diğer rahipler de arkasından geliyordu, çünkü ne zaman Buddha bir yere gitse on bin rahip onu takip ederdi. Diğer rahipler buna inanamadılar. Genç adamın Amrapali'nin sarayına girdiğini görünce kıskandılar, öfkelendiler ve her türlü insani duyguya kapıldılar.

Amrapali ona, "Üç gün sonra yağmur mevsimi başlayacak..." dedi. Yağmur mevsiminde Budist rahipler dört ay boyunca yerlerinden kıpırdamazlar. Bu rahiplerin tek bir yerde geçirdikleri dört aydır, sonraki sekiz ay boyunca sürekli hareket ederler; bir yerde üç günden fazla kalamazlar.

Bu, tuhaf bir psikolojidir: Bir yere bağlanmak en az dört gününü alır. Bunu kendi deneyimlerinde de gözlemleyebilirsiniz. Örneğin, yeni bir evde ilk gün uyuyamayabilirsiniz. İkinci gün biraz daha kolaylaşır, üçüncü gün biraz daha ve dördüncü gün gayet rahat uyuşun. Dolayısıyla bir Budist rahipsen bu süre bitmeden oradan ayrılman gerekir.

Amrapali, "Yalnızca üç gün sonra yağmur mevsimi başlayacak ve ben seni dört ay boyunca evimde kalmaya davet ediyorum," dedi.

Genç rahip, "Ustama soracağım. İzin verirse geleceğim," diye yanıtladı.

Dışarı çıktığında rahiplerin oluşturduğu kalabalık ona ne olduğunu sordu. "Yiyeceğimi aldım ve kadın benden yağmur mevsimi boyunca sarayında kalmamı istedi. Ben de ona ustama soracağımı söyledim," dedi rahip.

Rahipler gerçekten çok öfkelendiler. Bir gün zaten çok fazlaydı... Ama dört ay! Hemen Gautam Buddha'nın yanına gittiler. Genç adam grubun yanına ulaştığında, yüzlerce rahip Gautam Buddha'ya anlatmaya başlamıştı bile. "Bu adam durduruldu. Bu kadın bir hayat kadını ve bir rahibin bir hayat kadının evinde dört ay kalması..."

Buddha, "Sessiz olun!" dedi. "İzin verin, geçsin. Kalmayı kabul etmemiş; yalnızca ben izin veririm kalacağını söylemiş. Açılın, gelsin buraya."

Genç rahip geldi, Buddha'nın ayaklarına dokundu ve tüm hikâyeyi anlattı, "Kadın bir hayat kadını, meşhur bir hayat kadını, Amrapali. Benden dört ay onun evinde kalmamı istedi. Her rahip dört ay boyunca bir yerde, birinin evinde kalıyor olacak. Ben de ustama soracağımı söyledim ve buradayım... Siz ne dersiniz."

Buddha genç adamın gözlerine baktı ve yanıtladı: "Kalabilirsin."

Bu bir şok yarattı. On bin rahip büyük bir sessizlik oldu... Ama aynı zamanda büyük bir öfke, büyük bir kıskançlık Buddha'nın bu

🕉️ *Meditasyon derinse, farkındalık
berraksa onu hiçbir şey bozamaz.* 🗨️

rahibin bir hayat kadınının evinde kalmasına izin vermesine inanamadılar. Üç gün sonra genç adam Amrapali'nin evine gitti ve rahipler her gün dedikodu yapmaya başladılar: "Tüm şehir karıştı. Konuşacak tek bir konu var – o da bir Budist rahibin dört ay boyunca Amrapali'nin evinde kalması," dediler.

Buddha, "Sessiz olmalısınız. Dört ay geçecek ve ben rahibime güveniyorum. Onun gözlerine baktım – hiçbir arzu yoktu. Hayır, demiş olsaydım, hiçbir şey hissetmeyecekti. Evet, dedim, o da gitti. Ve ben rahibime, onun farkındalığına, onun meditasyonuna inanıyorum. Siz neden bu kadar huzursuz olup endişeleniyorsunuz? Rahibimin meditasyonu derinse o zaman o Amrapali'yi değiştirecektir. Ve meditasyonu derin değilse, o zaman Amrapali onu değiştirebilir. Şimdi bu, meditasyon ve biyolojik çekim arasında bir meseledir. Dört ay bekleyin. Ben bu genç adama güveniyorum. Gayet iyi gidiyor ve ben bu ateş testinden de muzaffer bir şekilde çıkacağına eminim."

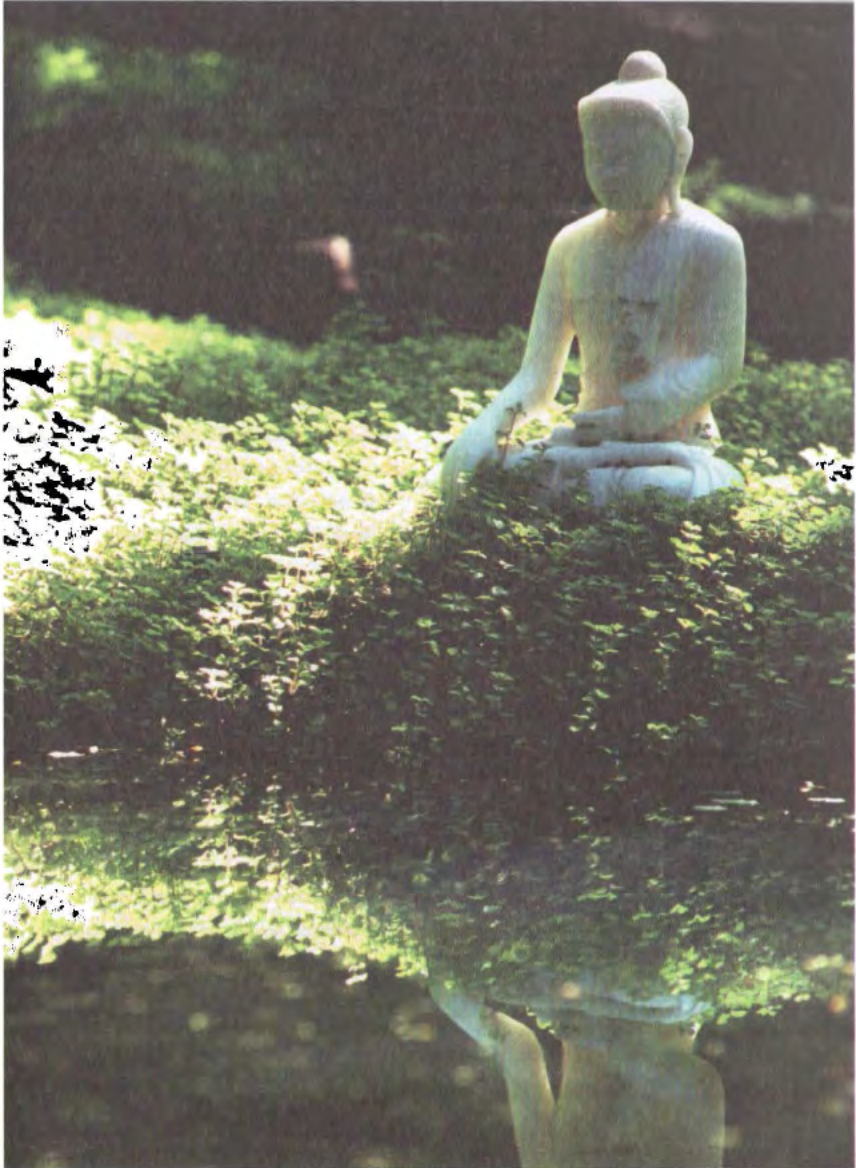
Kimse Gautam Buddha'ya inanmadı. Kendi öğrencileri, "Fazla güveniyor. Adam çok genç; çok tecrübesiz ve Amrapali çok güzel. Gereksiz bir risk alıyor," diye düşündüler. Ama yapılabilecek bir şey yoktu.

Dört ay sonra genç adam geldi, Buddha'nın ayaklarına dokundu ve hemen arkasında, bir Budist rahibe kılığındaki Amrapali vardı. O da Buddha'nın ayaklarına dokundu ve "Rahibinizi baştan çıkarmak için elimden geleni yaptım, ama o beni baştan çıkardı. Mevcudiyeti ve farkındalığıyla beni gerçek hayatın sizin ayaklarınızda olduğuna ikna etti. Sahip olduğum her şeyi rahiplerinizin idaresine vermek istiyorum," dedi.

Amrapali'nin güzel bir bahçesi ve güzel bir sarayı vardı. "Orayı on bin rahibin her yağmur mevsiminde kalabileceği bir yere dönüştürebilirsiniz."

Ve Buddha kalabalığa dönüp seslendi: "Şimdi tatmin oldunuz mu, olmadınız mı?"

Meditasyon derinse, farkındalık berraksa, onu hiçbir şey bozamaz. O zaman her şey fanidir. Amrapali, Buddha'nın öğrencileri arasında en aydınlanmış kadınlardan biri oldu.

son deney

GAUTAM BUDDHA'nın yeryüzündeki hayatının son gününde oldu. Yoksul bir adam yiyecek vermek için onu evine davet etti. Bu, rutindi: Buddha sabah erkenden kapıları açardı ve her kim onu ilk davet ederse o gün için daveti kabul ederdi. Onun evine giderdi ve her gün için tek bir öğün alırdı.

Yoksul bir insanın Buddha'yı davet etmesi neredeyse imkânsızdı; tesadüf oldu. Kral onu davet etmek için geliyordu, ama yolda bir kaza oldu ve kralı taşıyan araba yolda kaldı, bu yüzden kral gecikti. Oraya birkaç dakika geç ulaştı. Bu sırada Buddha çoktan yoksul adamın davetini kabul etmişti.

Kral, "Bu adamı tanırım," dedi. "Ne zaman bu şehre gelsen seni davet etmek için uğraşır."

Buddha birkaç yeri çok severdi. Vaishali, şehri en sevdiği yerlerden biriydi. Kırk iki yıllık ustalığında, neredeyse her yıl Vaishali'yi en az kırk kez ziyaret etti. En az on iki yağmur mevsimi boyunca Vaishali'de kaldı, çünkü yağmur mevsiminde yürümek çok zordu.

Bu yüzden üç veya dört ay boyunca tek bir yerde kalır ve gerikalan sekiz ay dolaşırdı.

Buddha'nın gezdiği yerler *Bihar*'dadır. *Bihar* adı, Buddha'nın seyahatlerinden gelir ve "Buddha'nın seyahat ettiği yer" anlamına gelir.

Buddha'nın kırk iki yıl boyunca sürekli seyahat ettiği bu alanın sınırı tüm *Bihar* devletinin sınırlarını belirler.

Kral, "Bu adamı tanırım, onu defalarca gördüm. Her zaman dener, ama sana verebilecek hiçbir şeyi yok! Lütfen onun evine gitme, teklifini geri çevir," dedi.

Ama Buddha, "Bu imkânsız," diye yanıtladı. "Bir daveti geri çeviremem. Gitmek zorundayım." Bunun üzerine gitti. Ve onun gidişi bedeni için ölümcül oldu, çünkü *Bihar*'da yoksul insanlar mantar toplar, onları kuruturlar ve yağmur mevsimleri için saklarlar. Onları sebze olarak kullanırlar. Bazen mantarlar zehirlidir. Ve Buddha için mantar hazırlamıştı. Başka hiçbir şeyi yoktu – yalnızca pirinç ve mantar.

Buddha ona sunulan yemeğe baktı, ama yoksul adama hayır demek onun duygularını incitecekti, bu yüzden mantarları yedi. Mantarlar çok acıydı, ama bunu söylemek yoksul adamı üzeceğinden hiçbir şey söylemedi, hepsini yedi, adama teşekkür etti ve oradan ayrıldı. Buddha, gıda zehirlenmesinden öldü.

Son ânında ona, "Neden kabul ettin?" diye soruldu. "Biliyordun, kral seni uyarmıştı, diğer öğrenciler sana onun çok yoksul olduğunu,

sana iyi bir gıda sunamayacağını söylemişti. Ve sen yaşlısın, seksen iki yaşındasın – doğru beslenmen gerek. Ama sen dinlemedin.”

Buddha şöyle yanıtladı: “Bu imkânsızdı. Gerçek ne zaman davet edilse kabul etmek zorundadır. Ve o beni kimsede görmediğim bir sevgi ve tutkuyla davet etti. Hayatımı riske atmaya değerdi.”

Bu hikâye güzeldir. Nihai gerçekle ilgili olarak da doğrudur: Bizim acımızdan gereken tek şey bir davet, benliğimizin en ufak bir parçasını bile saklamamaktır. Müsaitsek, açsaksak, davet sahibini kabul etmek için hazırsak, davet sahibi gelir. Bu her zaman böyle olmuştur.

Bu varoluş yasasıdır: Gerçek fethedilemez, ama davet edilebilir. Biri nihai konu için davet sahibi olmalıdır. Benim meditasyon dediğim budur: Seni tüm saçmalıklardan arındırır, seni öyle boşaltır ki engin, açık, alıcı, duyarlı, savunmasız, erişilebilir olursun. Ve tüm bu nitelikler seni tutkulu bir biçimde davetkâr kılar – bilinmeyene davet, isimlendirilemeyene davet, hayatını bir mutluluğa dönüştürecek olana, onsuz hayatın yalnızca beyhude bir egzersiz olduğu seye davet. Ama insan bundan fazlasını yapamaz: Yalnızca bir davet sun ve bekle.

Benim dua dediğim budur: bir davet ve olacağına dair derin bir güvenle beklemek. Ve olur, her zaman olmuştur! “*Aes dhammo sanantano*,” der Buddha – bu, varoluşun nihai yasasıdır.

Buddha öldüğü gün, sabah tüm öğrencilerini, tüm *sannyasin*'lerini topladı ve onlara şöyle dedi: “Son gün geldi çattı, teknem

“Bu, varoluş yasasıdır: Gerçek fethedilemez ama davet edilebilir.”

geldi ve ben gitmek zorundayım. Bu güzel bir yolculuk, güzel bir birliklik oldu. Sormak istediğiniz sorularınız varsa sorabilirsiniz, çünkü artık fiziksel olarak sizinle olamayacağım.”

Öğrencileri derin bir sessizlik, büyük bir üzüntü sardı. Buddha güldü ve “Üzülmeysin,” dedi, “çünkü size her zaman öğrettiğim şey budur – başlayan her şey biter. Şimdi size bir de ölümümle öğretmeme izin verin. Hayatım boyunca öğrettiğim gibi, ölümümle de öğretmeme izin verin.”

Kimse soru soracak cesareti gösteremiyordu. Hayatları boyunca binlerce soru sormuşlardı ve bu, bir şey soracak bir an değildi; keyifleri yoktu, ağlıyorlardı.

Bunun üzerine Buddha, “Elveda,” dedi. “Hiçbir sorunuz yoksa ben gidiyorum.” Ağacın altına oturdu, gözlerini kapadı ve bedenden ayrıldı. Budist geleneğinde buna “ilk meditasyon” denir – bedenden ayrılmak. Kendini bedenden ayırmak, bütünüyle ve mutlak bir biçimde “Ben beden değilim” kavramını bilmektir.

Şimdi şu soruyu düşünüyorsun: Buddha bunu önceden bilmiyor muydu? Önceden biliyordu, ama Buddha gibi bir insan, küçük bir parçasının bedene bağlı kalması için bir tür araç yaratmak zorundaydı. Yoksa uzun

☞ O artık bir insan değildir, bir form değildir, bir dalga değildir; okyanusa karışır. ☞

zaman önce – kırk iki yıl önce ölmüş olurdu. Aydınlanmasının gerçekleştiği gün ölmüş olabilirdi. Merhamet duygusuyla bir istek yarattı, insanlara yardım etme isteği. Bu, bir istektir ve senin bedene bağlı kalmanı sağlar. İnsanlara yardım etme isteği yarattı. "Bildiyim her ne ise, paylaşmak zorundayım."

Paylaşmak istersen, zihni ve bedeni kullanmak zorunda kalacaksın. Bu küçük parça bağlı kaldı. Şimdi bedendeki o küçük bağı da koparmış oldu; bedenden ayrıldı. İlk meditasyon tamamlandı, beden terk edildi.

Sonra ikinci meditasyon: Zihin bırakılır. Buddha zihnini uzun zaman önce bırakmıştı; bir usta olarak bırakmıştı, ama bir hizmetkâr olarak hâlâ kullanılmıştı. Şimdi bir hizmetkâr olarak da gerek kalmadığından tamamen, bütünüyle bırakıldı.

Ve sonra üçüncü meditasyon: Kalbini bıraktı. Şu âna kadar ihtiyaç duyulmuştu, kalbi sayesinde işlev görüyordu; aksi takdirde merhamet mümkün olmazdı. O kalp olmuştu; şimdi kalpten ayrıldı.

Bu üç meditasyon tamamlandığında, dördüncüsü olur. O artık bir insan değildir, bir form değildir, bir dalga değildir; okyanusa karışır. Her zaman olduğu şey olur, kırk iki yıl önce bildiği ama insanlara yardım etmek için bir şekilde ertelemek zorunda kaldığı şeye

dönüşür.

Ölümü meditasyonda önemli bir deneydir. Ölümü sırasında yanında olanların, bedenini artık aynı olmadığını gördükleri söylenir; bir şey olmuştur, canlılık bedeni terk etmiştir. Beden oradadır, ama bir heykel gibi. Daha alıcı, meditasyona daha yatkın olanlar hemen zihnin bırakıldığını ve bedenini içinde bir zihin kalmadığını gördüler. Sezgileri daha kuvvetli olanlar kalbin bittiğini gördüler. Ve Buddhalığın eşliğindekiler, Buddha'nın kaybolduğunu gördüler, onlar da kayboldular.

Buddha'nın öldüğü gün pek çok öğrencisi aydınlandı – sadece onun ölümünü görerek. Onun yaşadığını izlemişlerdi, onun hayatını görmüşlerdi, ama şimdi kreşendoydu, zirveydi. Öyle bir zarafetle, öyle güzel bir şekilde öldüğünü gördüler ki... Görerek, çoğu uyandı.

öğretiler

*Aydınlanmadan önce usta halefi olacak insanları hazırlar,
konuşma ve sözsüz olanı sözlere, mutlak sessizliktekini şarkıya,
mutlak atalettekini dansa aktarma becerilerini geliştirir.*

ben böyle duydum

Bir keresinde bir ormandan geçiyordu ve mevsimlerden sonbahardı. Orman kuru yapraklarla doluydu ve onu tek başına yakalayan Ananda ona şöyle dedi: "Her zaman sormak istedim, ama başkalarının önünde cesaret edemedim. Bana doğruyu söyle: Bize bildiğin her şeyi anlattın mı, yoksa sakladığın birkaç sır var mı?"

GAUTAM BUDDHA yerden bir avuç dolusu yaprak aldı ve *Ananda*'ya döndü, "Size yalnızca bu kadar anlattım –elimde gördüğün yapraklar kadar– ama benim bildiğim bu büyük ormandaki tüm yapraklar kadar engindir. Bir şey sakladığım yok, ama anlatmak imkânsız! Birkaç yaprak hakkında konuşmak bile zahmetli, çünkü her şey başının üzerine. Düşünceler biliyorsun, ama düşüncelerin olmadığı bir evreyi hiç tatmadın. Duyguları biliyorsun, ama gökyüzündeki tüm bulutların kaybolması gibi duyguların olmadığı bir evreyi hiç bilmedin.

"O yüzden elimden geleni yapıyorum," dedi Buddha, "ama bundan fazlasını sözcüklerle aktarmak imkânsız. Yalnızca şu kadarını anlamayı sağlayabilirsem, hayatta sözcüklerin anlatabileceğinden çok daha fazlası olduğunu anlamayı sağlayabilirsem, seni aklinin bildiğinden fazlası olduğuna ikna edebilirsem, bu yeterlidir. O zaman tohum ekilmiştir."

Tüm yaşamı boyunca Gautam Buddha aslainsanların söylediklerini yazmalarına izin vermedi. Onun mantığına göre eğer yazıyorsan dikkatin bölünmüş demektir. Artık bir bütün

değilsindir. Dinlemek zorundasın ve yazmak zorundasın ve onun söyledikleri öyle inceliklidir ki bütün değilsen kaçırırsın. O yüzden yazmak yerine, bütünlüğüne ve yoğunluğuyla kabine yaklaşmayı, onun içine yerleşmesine izin vermeyi dene.

Buddha kırk iki yıl boyunca konuştu. Ölümünden sonra ilk görev, öğrencilerin hatırladıklarını yazmalarıydı; aksi takdirde insanlık anlatılanlardan mahrum kalacaktı.

Büyük bir hizmet yaptılar, aynı zamanda büyük bir zarar verdiler. Duyduklarını yazdılar, ama tuhaf bir fenomenle karşı karşıya kaldılar. Herkes farklı bir şey duymuştu. Hafızaları, hatırladıkları aynı değildi.

Ortaya otuz iki ekol çıktı. Her biri, "Buddha'nın söyledikleri bunlardır," diye iddia etti. Yalnızca Buddha ölmeden önce aydınlanmamış tek bir adam –sonsuzca dek hatırlanacak bir adam, Buddha'nın en yakın öğrencisi *Ananda*– tevazu gösterdi. "Ben aydınlanmamıştım, aydınlanmış bir bilincten gelen sözcükleri olduğu gibi nasıl duyabilirim? Duyduklarımı yorumlayacağım, duyduklarımı kendi düşüncelerimle karıştıracağım, onlara

kendi rengimi, kendi nüansımı vereceğim. Benim içinde ayrı anlamı taşıyamazlar, çünkü henüz görebilen o gözlere ve duyabilen o kulaklara sahip değilim." Bu tevazuyla, hatırladığı ve yazdığı şeyler Budizm'in temel metinlerini oluşturdu. Hepsini şöyle başlar: "Ben Gautam Buddha'nın şöyle söylediğini duydum..."

Otuz iki felsefe ekolünün tamamı –her biri yorumlama, anlam katma, sözcüklerle sistem yaratma becerisine sahip, Ananda'dan çok daha önemli âlimlerin önderliğindeki ekoller– yavaş yavaş reddedildi. Reddedilmelerinin sebebi, tek bir nitelikten yoksun olmalarıydı: "Ben duydum..." Onlar, "Gautam Buddhadedi ki..." diyorlardı ve vurgu Gautam Buddha'daydı.

Ananda'nın versiyonu evrensel olarak kabul edilendir. Tuhaf... Onlar aydınlanmış insanlardı,

ama sessiz kaldılar, çünkü duydukları şeyi ifade etmek mümkün değildi. Ve onlar konuşma becerisine sahip, harika anlaşmalar yazmış, aydınlanmamış, felsefe dehalerydi – ama kabul edilmediler. Ve aydınlanmamış, çok iyi bir filozof olmayan bir adam, yalnızca Gautam Buddha'nın mütevazi bir öğrencisi – onun sözleri kabul gördü. Sebep ifadesidir: "Ben böyle duydum... Onun söylediği bu muydu, bilmiyorum. Kendimi ona dayatamam. Tek söyleyebileceğim ben de yankılanandır. Ben kendi zihnimi anlatabilirim – Gautam Buddha'nın sessizliğini değil."

küçük tekne, büyük tekne

AYDINLANMADAN ÖNCE usta halefi olacak insanları hazırlar, konuşma ve sözsüz olanı sözlere, mutlak sessizliktekini şarkıya, mutlak atalettekini dansa aktarma becerilerini geliştirir. Ancak o zaman insanlığın gözünü kamaştırmaya yardımcı olacak bir şey aktarabilir.

Buddha aydınlanmış insanlarını iki kategoriye ayırdı. Her ikisi de aynı yüksekliğe sahiptir –bir yükseklik veya alçaklık niteliği yoktur–, her ikisi de aynı kozmik gerçekliğe, aynı temel doğaya aittir. Birinci kategoriye *arhata*'lar denir –*arhata*'lar aydınlanan ve sessiz kalanlardır. İkinci kategoriye *bodhisattva*'lardır. Onlar da aydınlanmışlardır, ama onların görevi insanlara tecrübeleriyle ilgili bir şey, bir araç, bir ipucu aktarmaktır.

Arhata'lara aynı zamanda *hinayana* da denir. *Hinayana*, tek bir adamın kürek çekip bir kıydan diğerine geçtiği küçük sandaldır. Ve *bodhisattva*'ların bir diğer adı *mahayana*, yani binlerce insanı karşı kıyıya taşıyabilen büyük gemidir. Karşı kıyı ayındır, ama *bodhisattva* bir sürü insana yardım eder.

Arhata konuşkan değildir; basittir, iyidir, son derece mütevazı bir insandır, ama eriştiği şeye dair tek kelime etmez. Yaşadığı, herhangi bir şey söyleyemeyeceği kadar çoktur. O bütünüyle mutludur; neden konuşsun? Ve zaten, her insan kendi yolunu bulmak zorundadır, öyleyse

neden gereksiz yere insanları rahatsız etsin? *Arhata*'nın kendi bakış açısı vardır.

Arhata, aydınlanmak için her çabayı gösteren ve aydınlandığında, karanlıkta bocalayanları tamamen unutan kişidir. Başkalarını önemsemez. Onun için aydınlanmak yeterlidir. Hatta *arhata*'lara göre, merhamet kavramı başka bir bağlanma türünden başka bir şey değildir.

Merhamet, aynı zamanda bir ilişkidir; ne kadar güzel ve yüce olursa olsun, aynı zamanda başkaları için endişelenmektir. Ayrıca bir arzudur. İyi bir arzu olsa da hiçbir şey değiştirmez –*arhata*'lara göre, arzu, iyi veya kötü, bir bağdır. Zincirler altın veya gümüşten yapılmış olabilir, fark etmez; zincir zincirdir. Merhamet altın bir zincirdir.

Arhata, bir insanın bir başkasına yardım edemeyeceği konusunda ısrarcıdır. Başkalarına yardım etme fikri yanlış temellere dayandırılmıştır. Sen yalnızca kendine yardım edebilirsiniz.

Sıradan bir zihne *arhata* çok bencil görünebilir. Ama herhangi bir önyargı olmaksızın bakarsan belki *arhata*'nın dünyaya söylemek istediği son derece önemli bir şey vardır. Bir başkasına yardım etmek bile onun hayatına, yaşam tarzına, kaderine, geleceğine müdahale etmektir. Bu yüzden *arhata*'lar merhamete inanmazlar. Onlar için merhamet,

seni bağılıklar dünyasına bağı tutmak için bir başka arzudur. Arzu, duyan bir zihin için bir başka isimdir – güzeldir, ama yine de bir isimdir yalnızca.

Neden bir başkasının aydınlanmasına yardımcı olmayı umursayasın? Bu seri ilgilendirmez. Herkes mutlak bir kendi olma özgürlüğüne sahiptir. *Arhata* bireysellik ve bireyselliğin mutlak özgürlüğü üzerinde durur. İyilik için bile olsa, kimse bir başkasının hayatına müdahale etmemelidir.

Bu yüzden aydınlandığı anda *arhata* öğrenci kabul etmez, asla vaaz vermez, hiçbir şekilde yardım etmez. O, yalnızca kendi coşkusunda yaşar. Biri tek başına onun kuyusundan içebilirse o insana engel olmaz, ama bir davet de göndermeyecektir. Ona kendiliğinden gidersen, yanına oturursan, mevcudiyetinden içer ve yolunda yürürsen bu senin bileceğin iştir. Yoldan saparsan seni durdurmaz.

Bir anlamda, bu bireysel özgürlüğe sunulmuş en büyük saygıdır – mantığın uç noktasında. Derin bir karanlığa bile düşsen, *arhata* sessizce bekler. Onun mevcudiyeti yardım edemiyorsa edemiyordur, ama o, sana yardım etmek, elini uzatmak, seni karanlıktan çıkarmak için parmağını kıpırdatmayacaktır. Karanlığa düşmekte özgürsün ve karanlığa düşebiliyorsan kesinlikle o karanlıktan çıkma becerisine de sahipsin demektir. Merhamet kavramı, *arhata*ların felsefesine yabancıdır.

Gautam Buddha, *arhata* olacak birkaç insan olduğunu ve onların yoluna *hinayana* –küçük araç–, yalnızca tek bir kişiyi karşı kıyıya götürebilecek küçük sandal dendiğini kabul etti. *Arhata*, büyük bir gemi yaratmaz ya da insanları

karşı kıyıya götürmek için bir kalabalığı bir Nuh'un Gemisi'ne toplamaz. O, iki kişiyi bile alamayacak küçük sandalında tek başına gider. Dünyada tek başına doğmuştur, dünyada tek başına milyonlarca kez yaşamış ve ölmüştür ve evrensel kaynağa tek başına gider.

Buddha, *arhata*'nın yolunu kabul eder ve ona saygı duyar, ama aynı zamandayogun bir merhamet duygusuna sahip insanlar olduğunu ve aydınlandıkları zaman ilk özlemlerinin mutluluklarını paylaşmak, gerçeklerini paylaşmak olacağını da bilir. Merhamet, onları yoludur. Onlar da engin bir gerçeğe sahiptirler. Bu insanlar *bodhisattva*'lardır. Onlar başkalarını provoke eder ve aynı tecrübeye davet ederler. Ve yolda ilerlemeye hazır olan, yalnızca bir rehber ihtiyacı duyan tüm arayış içindeki insanlarla yardım etmek için kıyıda olabildiğince uzun süre beklerler. *Bodhisattva*'lar, karanlıkta bocalayan insanlara duydukları merhametle karşı kıyıya gitmeyi erteleyebilirler.

Buddha'nın öyle kapsamlı ve engin bir algısı vardı ki her ikisini de kabul etti. *Arhata* olmanın birkaç insanın doğası olduğunu ve aynı zamanda *bodhisattva* olmanın diğer insanların doğası olduğunu biliyordu. Gautam Buddha'nın bakış açısına göre durum budur ve bu konuda yapılacak bir şey yoktur – bir *arhata* bir *arhata* olacaktır ve bir *bodhisattva* bir *bodhisattva* olacaktır. Her ikisi de en nihayetinde aynı hedefe ulaşsa da doğaları farklı kaderler

belirlemiştir. Hedefe ulaştıktan sonra yolları ayrılır.

Arhata'lar bu kıyıda bir an bile kalmazlar. Onlar yorgundur, *samsara*'nın bu çarkında, milyonlarca kez doğum ve ölümden geçerek yeterince uzun zaman geçirmişlerdir. Bu kadar yeterlidir. Sıkılmışlardır ve bir dakika daha kalmak istemezler. Tekneleri gelmiştir ve onlar hemen karşı kıyıya doğru ilerlemeye başlarlar. Bu, onların böyleliğiğidir.

Sonra bir de kayıkçıya "Bekle, acelemiz yok," diyen *bodhisattva*'lar vardır. "Bu kıyıda yeterince uzun zaman geçirdim – sefalet, ıstırap, üzüntü, keder içinde. Şimdi tüm bunlar kayboldu. Murtlak bir mutluluk, sessizlik ve huzur içindeyim. Ve diğer kıyıda bundan fazlası olduğunu görmüyorum. O yüzden elimden geldiğince insanlara yardım etmek için burada olacağım," derler.

Gautam Buddha, kesinlikle tezatlar içinde bile gerçeği görebilen o insanlardan biriydi. Kimseyi daha üstün ya da daha alçak hissettirmeden ikisini de kabul etti.

b öylelik

BÖYLELİK SÖZCÜĞÜNÜ anlamaya çalış. Buddha, bu sözcüğe bağlıdır. Buddha'nın kendi dilinde *tathata*'dır – böylelik. Tüm Budist meditasyonu bu sözcüğü yaşamaktan, bu sözcükle yaşamaktan oluşur. Öyle derindir ki sözcük kaybolur ve sen böylelik olursun.

Örneğin hastalandığını düşünelim. Böylelik tutumu şudur: Onu kabul eder ve kendine, "Bedenin hali böyle," ya da "Hayat böyle," dersin. Bir savaş yaratmaz, mücadele etmeye koyulmazsın. Başın ağrır – kabul edersin. Şeylerin doğası böyledir. Aniden bir değişim olur, çünkü bu tutum devreye girdiğinde ardından bir gölge gibi değişim gelir. Baş ağrını kabul edebilirsene baş ağrısı kaybolur.

Dene. Bir rahatsızlığı kabul edersen o rahatsızlık dağılmaya başlar. Neden? Çünkü ne zaman savassan enerjin bölünür: Enerjinin yarısı rahatsızlığa, baş ağrısına ve diğer yarıyı baş ağrısıyla savaşmaya harcanır – bir yarı, bir uçurum ve sonuçta mücadele. Gerçekten bu mücadele daha derin bir baş ağrısıdır. Kabul ettiğinde, yakınmadığında, mücadele etmediğinde, enerji içe döner. Uçurum kapanır ve çok daha fazla enerji serbest kalır çünkü şimdi çatışma olmadığından enerji akımı iyileştirici bir kuvvete dönüşür.

İyileşme dışarıdan olmaz. Tıbbın yapabileceği tek şey, beden kendi iyileştirici

kuvvetini devreye sokmasına yardımcı olmaktır. Bir doktorun senin için yapabileceği tek şey, kendi iyileştirici gücünü bulmana yardım etmektir. Sağlık dışarıdan mecbur edilemez; senin enerji akışıdır.

Böylelik sözcüğü fiziksel hastalıklarla, zihinsel hastalıklarla ve sonuçta spiritüel hastalıklarla –bu gizli bir yöntemdir– öyle derinden çalışır ki hepsi kaybolur. Bedenle başla, çünkü bu en alçak katmandır. Orada başarısan o zaman üst katmanlar denenebilir. Orada başarısız olursan diğer katmanlara yükselmek zor olacaktır.

Bedende bir sorun vardır; rahatla ve kabul et ve içinden sadece şunu söyle –yalnızca sözcüklerle değil, ama derinden hisset–: "Şeylerin doğası böyle."

Bir beden, içinde pek çok şeyin bir araya geldiği bir bileşendir. Beden doğar, ölmeye mecburdur; bir şeylerin ters gitme olasılığı yüksektir. Bunu kabul et ve kendini onunla özdeşleştirme. Üzerinde kalmayı kabul ettiğinde ötesinde kalırsın. Savaşta olduğu onunla aynı seviyeye inersin. Kabullenme, aşkınlıktır.

Kabul ettiğinde, bir tepenin üzerinde olursun; beden geride kalır. "Evet, böylelik bunun doğası. Doğan şeyler ölmek zorundadır. Ve doğan şeyler ölmek zorundaysa, bazen hasta olacaklardır. Fazla endişelenecek bir şey yok," de, sanki sana olmuyormuş, sadece

şeylerin dünyasında oluyormuş gibi. Güzellik budur. Mücadele etmediğinde aşarsın. Artık aynı seviyede değilsindir. Bu aşkınlık, iyileştirici bir kuvvete dönüşür. Ansızın beden değişmeye başlar.

Aynı şey, zihinsel endişeler, gerginlikler, huzursuzluklar, acılar için de geçerlidir. Belirli bir şey konusunda endişelenirsin. Endişe nedir? Gerçeği kabul edemezsin; endişe budur. Onun olduğundan farklı bir şekilde olmasını istersin. Endişelenirsin, çünkü doğaya dayatacak bazı fikirlerin vardır.

Örneğin yaşlanırsın. Endişelenirsin. Sonsuza dek genç kalmak istersin – endişe budur. Eşini

seversin, ona bağlısındır ve o ayrılmayı ya da başka bir adamla birlikte olmayı düşünür. Sen endişelenirsin – endişelenirsin çünkü o zaman sana ne olacaktır? Ona çok bağlısındır, onun yanında kendini güvende hissedersin. O gittiğinde güvenlik hissi de kalmayacaktır. O sana yalnızca bir eş değil, bir anne, bir sığınak olmuştur; sen ona gelir ve dünyadan saklanırsın. Ona güvenebilirsin; o hep yanında olacaktır. Tüm dünya sana karşı bile olsa o sana karşı olmayacaktır; o senin tesellindir. Şimdi gidiyordur, sana ne olacaktır? Aniden parığe kapılırsın, endişelenirsin.

Ne dersin? Endişenle ne söylersin? Bunun

olmasını kabul edemediğini, bunun böyle olmaması gerektiğini söylersin. Sen başka türlü ummuştum, tam tersini. Bu eşin sonsuza dek senin olmasını ummuştun ve şimdi gidiyor.

Ama ne yapabilirsin? Sevgi kaybolduğunda ne yapabilirsin? Hiçbir yol yoktur; sevgiyi zorlayamazsın; eşini seninle kalmaya zorlayamazsın. Ancak onu kalmaya mecbur edebilirsin –çoğu insanın yaptığı budur–, onu kalmaya mecbur edebilirsin. Ölü beden orada olacaktır, ama yaşayan ruh gitmiştir. Sonra o da senin için bir gerginlik olacaktır.

Doğaya karşı hiçbir şey yapılamaz. Sevgi

bir çiçektir, ama şimdi çiçek soldu. Evine bir esinti geldi, şimdi başka eve yöneldi. Şeyler böyledir, ilerlemeye ve değişmeye devam ederler. Şeyler dünyası değişkendir, burada hiçbir şey kalıcı değildir. Beklemler Her şeyin geçici olduğu bir dünyada kalıcılık beklersen endişe yaratır.

Sen bu sevginin sonsuza dek sürmesini istersin. Bu dünyada hiçbir sonsuza dek süremez – bu dünyaya ait olan her şey fanidir. Şeylerin doğası budur, böylelikle, *tathata*. Bu yüzden şimdi sevginin kaybolduğunu bilirsin. Sana üzüntü verir, üzüntüyü kabul et. Titremeye başlarsın; titremeyi kabul et, onu bastırma. Ağlayacak gibi hissedersin, ağla. Kabul et! Onu zorlama, rolyapma; endişeli değilsin biri davranma, çünkü bunun yardımı olmaz. Endişeliysen endişelisin. Eşin gidiyorsa gidiyordur. Sevgi bitmişse bitmiştir. Gerçekle savaşırsın; onu kabul etmek zorundasın.

İsteksizce kabul edersen, o zaman daima acı ve keder içinde olacaksın. Şikâyet etmeden kabul edersen –çaresizlikten değil, anlayışla– böyleliğe dönüşür. O zaman artık endişelenmezsin, o zaman sorun kalmaz. Sorun, gerçekten ötürü değil, sen onun olma şeklini kabul edemediğin için çıkar. Sen kendi fikrini takip etmek istersin.

Unutma, hayat seni takip etmeyecektir – sen hayatı takip etmek zorundasın. İsteyerek ya da istemeyerek, bu senin tercihin. İstemeyerek takip edersen keder içinde olacaksın. Mutlu bir şekilde takip edersen bir Buddha olacaksın, hayatın bir coşkuya dönüşecek.

Buddha da ölmek zorundadır –işler onun

için değişmeyecektir– ama o farklı bir şekilde ölür. O mutlu bir şekilde ölür, sanki ölüm yokmuş gibi. O sadece kaybolur, çünkü o, "Doğan her şey ölecektir. Doğum ölümü ima eder, o yüzden sorun değil, yapılacak bir şey yok," der.

Mutsuz olabilir ve ölebilirsin. O zaman asıl noktayı, ölümün sana verebileceği güzelliği, o son anda yaşanan zarafeti, beden ve ruh ayırdığında olan aydınlanmayı kaçırsın. Bunu kaçırsın çünkü çok endişelisin, geçmişe ve bedenine sıkı sıkıya tutunmuşsun ve gözlerin kapalıdır. Neler olduğunu göremezsin, çünkü kabul edemezsin. O yüzden gözlerini kapat, tüm benliğini kapat ve öl – defalarca öleceksin ve asıl noktayı kaçırmaya devam edeceksin.

Kabul edebilirsen, kapıyı davetkâr bir yürekle açabilir, onu sıcak bir karşılamayla kabul edebilirsen ölüm güzeldir: "Evet, çünkü doğduysam öleceğim. O gün gelecek, çember tamamlanacak." Ölümü bir misafir gibi kabul edersen ve fenomenin niteliği ânında değişir. Aniden ölümsüz olursun: beden ölür, sen ölmezsin. Şimdi görebilirsin – yalnızca kıyafetler düşer, sen değil. Yalnızca örtü, taşıyıcı, içerik değil; bilinç kendi aydınlanmasında var olur. Şimdi daha da fazla, çünkü hayatta pek çok şey bilincin üzerindeki örtüdür. Ölümde çıplaktır. Ve bilinç tamamen çıplak kaldığında kendine özgü bir ihtişamı vardır; o, dünyadaki en güzel şeydir.

Ama bu yüzden, bir böylelik tutumu özümsemelidir. Özümsemek derken, gerçekten özümsemekten söz ediyorum – yalnızca zihinsel bir düşünce olarak değil,

“Unutma, hayat seni takip etmeyecek – sen hayatı takip etmek zorundasın.”

"böylelik felsefesi" değil, tüm yaşam biçimin böyleliğe dönüşür. Bunu düşünmezsin bile; tamamen doğal olur.

Böylelikte yersin, böylelikte uyursun, böylelikte nefes alırsın. Böylelikte sever, böylelikte ağlırsın. Bu, senin yaşam tarzın olur. Üzerinde durmana gerek yok, düşünmene gerek yoktur; sen böylelisindir. Özümsemek derken kastettiğim budur. Onu özümsersin, sindirirsin. Kanında akar, kemiklerinin derinliklerine işler; kalp atışlarına ulaşır. Sen kabul edersin.

Kabul etme sözcüğü çok iyi değildir. Yüklüdür –senin yüzünden, sözcüğün kendisinden değil– çünkü sen yalnızca kendini caresiz hissettiğinde kabul edersin. Gönülsüzce kabul edersin, isteksizce kabul edersin. Yalnızca başka bir şey yapmadığında kabul edersin. Ama içten içe öbür türlü olmasını istersin; öbür türlü olsaydı sen de mutlu olursun. Bir dilenci gibi kabul edersin, bir kral gibi değil ve aradaki fark inanılmazdır.

Eşin seni terk ederse sonunda kabul edersin. Ne yapabilirsin ki? Ağlırsın, etrafını kâbuslar sarar ve acı... Ve sonra ne yapabilirsin? Zaman iyileştirir, anlayış değil. Zaman – ve unutma, zamana ihtiyaç olmasın tek nedeni senin anlayışlı olmamandır. Aksı

takdirde ânında iyileşme gerçekleşir. Zamana ihtiyaç vardır çünkü sen anlayış gösteremezsin. Bu yüzden, yavaş yavaş –altı ay, sekiz ay, bir yıl– bir şeyler loşlaşmaya başlar, hafızada kaybolur, toza bulanırlar. Ve uçurum bir yılda büyür; yavaş yavaş unutursun.

Yine de bazen yara acıtır. Bazen yoldan bir kadın geçer ve sen aniden hatırlarsın. Bir benzerlik, yürüyüşü ve sonra eşini hatırlarsın – ve yarayı. Sonra birine âşik olursun. Tozlar daha çok dağılır, sen daha az hatırlarsın. Ama yeni bir kadınla bile, bazen onun bir duruşu... Ve eşin aklına gelir. Banyoda şarkı söyleyişi... Ve anılar geri gelir, yara oradadır.

Acıtır çünkü sen geçmişti taşırsın. Sen her şeyi taşırsın; bu yüzden bu kadar yüklüsündür. Sen her şeyi taşırsın! Bir çocuktun; çocuk hâlâ oradadır, sen onu taşırsın. Genç bir adamdın; genç adam hâlâ tüm yaralarıyla, tecrübeleriyle, aptallıklarıyla oradadır. Tüm geçmişini taşırsın, katman katman... Her şey oradadır.

Bu yüzden bazen geri çekilirsin. Bir şey olursa ve sen kendini çaresiz hissedersen bir çocuk gibi ağlamaya başlarsın. Zamanda geriye çekilmişsindir, çocuk kontrolü ele geçirmiştir. Çocuk, genelde ağlama konusunda senden daha etkindir, bu yüzden çocuk gelir, kontrolü ele alır ve sen ağlamaya başlarsın. Tıpkı öfke nöbeti geçiren bir çocuk gibi tekmeler gibi savurursun. Ama her şey oradadır.

Neden bu kadar yük taşıyorsun? Çünkü hiçbir şeyi gerçekten kabul etmedin. Dinle – bir şeyi kabul edersen o asla bir yük olmaz; yara taşınmaz. Fenomeni kabul ettin; ondan geriye taşıyacak bir şey yoktur, sen sıyrılmışsındır. Kabullenmeyle sıyrılırsın. Gönülsüzlükle,

çaresiz kabullenmeyle taşımayı sürdürürsün.

Bir şeyi unutma: Eksik olan her şey zihin tarafından sonsuza tek taşınacaktır. Tamamlanan her şey bırakılır. Zihnin, bir gün onları tamamlama fırsatı olabileceği umuduyla eksik kalan şeyleri taşıma eğilimi vardır. Sen hâlâ eşinin geri dönmelerini ya da giden günleri beklersin – hâlâ bekliyorsundur. Geçmiş aşamamışsındır. Ve böyle yüklü bir geçmiştenden dolayı şimdiki zamanı yaşayamazsın. Geçmiş yüzünden bugünün berbat bir haldedir ve geleceğin de aynı olacaktır. Çünkü geçmiş giderek ağırlaşır. Her gün giderek daha ağır olur.

Gerçekten kabul ettiğinde, hiçbir kırgınlığa yer bırakmayacak bir böylelikle tutumuyla kabul ettiğinde, çaresiz değildirsin. Yalnızca bunun şeylerin doğası olduğunu anlarsın.

Örneğin, odadan çıkmak istersem kapıdan çıkarım, duvardan değil, çünkü duvara girmek, kafamı duvara çarpmam gerektiği anlamına gelir. Engel olmak duvarın doğasıdır, o yüzden duvardan geçmeye çalışmazsın! Kapının doğasından dolayı kapıdan çıkarsın, çünkü kapı bostur, içinden geçebilirsiniz.

Bir Buddha kabul ettiğinde şeyleri duvar ve kapı gibi kabul eder. Kapıdan geçer, çünkü tek yol budur. Sen önce duvardan geçmeye çalışırsın ve kendini milyonlarca şekilde yaralarsın. Ve dışarı çıkmadığında –yenildiğinde, bozguna uğradığında, üzüldüğünde, düştüğünde– o zaman kapıdan sürünerek çıkarsın. En sonunda kapıdan çıkabilirsin oysa! Neden duvarla savaşmaya başladın ki?

Şeylere netlik içinde bakabilirsen, böyle şeyler yapmayacaksınız. Bir kapıdan bir duvar

EKSİKSİZ MEMNUNİYET

Her şeyi kabul ettiğinde, hayatın keyifli hale gelir. Kimse seni üzemez, hiçbir şey seni üzemez.

Kafasındaki üç tel saç dışında kel olan bir adam bir berbere gitmiş ve berberden saçlarını şampuanlayıp örmesini istemiş. Berber işe koyulmuş, ama tam tarama işlemi bitmek üzereymiş ki saçlardan biri kopmuş.

Berber çok mahcup olmuş, ama adam sadece, "Ne yapalım? Sanırım saçlarımı ortadan ayırmak zorunda kalacağımı!" demiş.

Berber çok dikkatli bir şekilde bir saç telini sağ tarafa yatırmış ve diğerini sol tarafa yatırmak üzereymiş ki o da kopmuş. Berber ne kadar özür dilese azmış, ama adam bunu

soğukkanlılıkla karşılamış.

"Tamam," demiş, "sanırım şimdi saçım karışık bir halde dolaşacağım."

Bu, *tathata*'dır, bu mutlak kabullenmedir! Böyle bir adamı rahatsız edemezsin. O her zaman mutludur, her zaman memnun olmanın bir yolunu bulur. Ve her zaman memnun kalmanın bir yolunu bulan bir adam olayları şeffaf görebilme becerisine sahiptir.

Memnuniyetsizlik, gözlerine ve vizyonuna gölge düşürür; memnuniyet, gözlerini açar ve vizyonunu netleştirir. Gerçekleri görebilirsin; her şeyi olduğu gibi anlayabilirsin.

yaratmaya çalışmayacaksın. Sevgi kaybolursa kaybolur! Şimdi bir duvar vardır; o duvardan geçmeye çalışma; kapı başkasına açılmıştır. Sen burada yalnız değilsin; başkaları da var. Kapı artık yok – senin için bir duvar oldu. Uğraşıp kafanı duvara çarpma. Gereksiz yere yaralanacaksın. Ve yaralandığında, bozguna uğradığında, kapı bile içinden geçecek güzel bir şey olmayacak.

Şeylere bak. Bir şey doğalsa, ona doğal olmayan bir şey dayatmaya çalışma. Kapıyı seç ve çık. Eğer her gün duvardan geçmeye çalışırsan gergin olur, sürekli bir karışıklık hissedersin. Keder hayatına dönüşür, hayatının özü olur.

Neden gerçekleri oldukları gibi görmüyorsun? Neden gerçeklere bakamıyorsun? Çünkü dileklerin çok büyük. Tüm umutlara karşı umut etmeyi sürdürüyorsun.

Sadece bak: Ne zaman bir durum oluşsa hiçbir şey arzu etme, çünkü arzu seni yolundan çıkaracaktır. Dileme ve hayal etme. Mevcut olan tüm bilincinle gerçeğe bak... Ve aniden bir kapı açılır. Asla duvardan geçmezsin, kapıdan geçersin, yara almadan. Sonra yük de taşımazsın.

Unutma, böylelik bir anlayıştır, çaresiz bir kader değil. Fark budur. Kadere, kismete inanan insanlar vardır. Onlar, "Ne yapabilirsin? Tanrı böyle istedi. Ufak çocuğum öldü, demek ki bu Tanrı'nın iradesi ve benim kaderim. Alnıma yazılmış, olacaksa olacak," derler.

Ancak derinlerde bir yerde bir itiraz vardır. Bunlar yalnızca itirazı parlatma numaralarıdır.

Tanrı'yı biliyor musun? Kaderi biliyor

musun? Ne yazıldığını biliyor musun? Hayır, tüm bunlar rasyonelleştirmedi; kendini teselli etmek için kullandığın düşüncelerdir.

Böylelik tutumu, kaderci bir tutum değildir. Tanrı'yı, kaderi ya da kismet devreye sokmaz – hiçbir şeyi. "Sadece bak. Sadece şeylerin gerçekliğine bak, anla. Ve bir kapı vardır, her zaman bir kapı vardır," der. Sen yükselirsin.

Böylelik, bütün, kucak açan bir yürekle kabullenme anlamına gelir, çaresizlikle kabullenme değil.

orta yol

GAUTAM BUDDHA, "ortada olma" sözlerini kullanan ilk insandı ve elbette kimse, onun orta sözcüğüne verdiği anlamları geliştirmeyi başaramadı.

O yoluna orta yol adını verdi. İleri anlamı şudur: Eğer iki ekstremden, iki uç noktadan, sağdan ve soldan kaçınabilirsen, her iki noktanın tam ortasında olabilirsen ortada olmayacaksın, ekstremlerin ve ortanın tüm üçlemesini aşmış olacaksın. Ekstremlerin her ikisinden de vazgeçebilirsen, orta kendiliğinden kaybolacak. Neyin ortası?..

Gautam Buddha'nın ortadaki ısrarı yalnızca ortanın kendisine değildir; aynı zamanda bu seni dönüşüme ikna etmenin ince bir yoludur. Ama sana direkt olarak dönüşmeni söylemek, seni endişelendirebilir, korkutabilir. Ortada olmak göze daha kolay görünür.

Gautam Buddha, bu sözcükle aynı merhamet duygusuyla oynadı. Onun orta için kullandığı terim *majjhim nikaya*, orta yoldur.

“ Varoluş organik bir bütünlüktür.

Hiçbir şeyi dışarıda bırakmaz; her şey dahildir. ”

Her ekstrem diğer ekstremi de içermelidir; her ekstrem bir diğer uç noktanın karşısında olmalıdır. Olumsuz, pozitif karşısıdır; eksi, artıya karşısıdır; ölüm, hayata karşısıdır. Bunları ekstrem olarak alırsan doğal olarak karşı olarak görünürler.

Ama tam ortada durabilen bir adam ânında tüm ekstremleri ve ortayı aşar. Dönüşmüş benliğin daha yüksek bakış açısından hiçbir karşıtlık olmadığını görebilirsin. Ekstremler karşıtlık değil, zıtlık değil, yalnızca tamamlayıcıdır.

Hayat ve ölüm düşman değildir, onlar tek bir sürecin parçalarıdır. Ölüm, hayatı sonlandırmaz, sadece yeniler. Ona yeni bir form, yeni bir beden, yeni bir bilinç düzlemi verir. Ölüm, hayata karşı değildir; doğru bakıldığında, ölüm bir hayatı tazeleme, hayatı canlandırma sürecidir. Gün geceye karşı değildir...

Varoluşta hiçbir şeyde karşıtlık yoktur; tüm karşıtlar bütüne katkıda bulunur. Varoluş, organik bir bütünlüktür. Hiçbir şeyi dışarıda bırakmaz; her şey dahildir.

Ortada durabilen bir insan bu olağanüstü deneyimi, hiçbir karşıtlık olmadığını, hiçbir tezat olmadığını öğrenir. Tüm varoluş birdir ve o birlikte tüm tezatlara, tüm karşıtlıklara, tüm zıtlıklara tek bir bütünlükte kaybolur. Sonra hayat ölümü dahil eder; sonra gün geceyi

dahil eder. Bu organik bütünlüğü tadabilen bir insan korkusuz olur, kedersiz veya öfkesiz olur. Hayatında ilk kez enginliğini hisseder. O, tüm varoluş kadar engindir. Biri karşıtlıkları aştığı ve onları tamamlayıcılar olarak görmeye başladı an, o bir bütünün parçası olmakla kalmaz, bütün olur.

Sana son absürdlüğü anlatayım. Arada bir – Gautam Buddha ya da Mahavira ya da Chuang Tzu veya Lao Tzu gibi birinde – parça bütünden daha büyük olur. Kesinlikle mantıksızdır, kesinlikle matematiğe aykırıdır, ama kesinlikle doğrudur. Bir Gautam Buddha yalnızca bütünü

içermekle kalmaz, dönüşümünden dolayı bütünden biraz daha fazlasıdır. Bütün, kendi tamamlayıcılığının farkında değildir. Gautam Buddha, onun tamamlayıcılığının farkındadır ve hâlâ bütünün bir parçası olsa da aştığı, bütünden daha büyük olduğu yer burasıdır. Ortada olmak, kendini nihaiye dönüştürmenin en harika yöntemlerinden biridir. Kendini ortada olmaya hazırlamak için tüm ekstrem, radikal fikirlerden vazgeçmek zorunda kalacaksın. Ve senin tüm fikirlerin radikaldir, solcu veya sağcı, Hıristiyan veya Müslüman, Hindu veya Budist. Sen seçtin, sen her şeyi

olduğu gibi kabul eden tercihsiz bir bilince izin vermedin.

Tüm önyargıların tercihleridir. Ben seni ortaya getirmek adına, senin tüm önyargılarına karşıyım.

Papa İrlanda'da bir kadının on çocuk doğurduğunu duymuş, bunun üzerine kardinallerinden birini onu kutsaması için göndermiş.

Kardinal kadınla tanıştığında, onun bir Katolik olmadığını öğrenince çok bozulmuş. "Yani sen," diye bağırması, "bu kadar yolu seks delisi bir Protestan'la tanışmak için geldiğimi mi söylüyorsunuz?"

Tüm önyargılar böyledir. Bir sannyasin

hiçbir önyargısı olmayan, hiçbir ideolojiyi kendi ideolojisi olarak benimsememiş, tercihsizce tüm bunların farkında olan insandır. Bu tercihsizlikte ortada olursun. Seçtiğin an, bir ekstremita seçersin. Seçtiğin an, bir şeye karşı tercih yaparsın; aksi takdirde bir tercih söz konusu değildir. Tercihsiz bir farkındalık içinde olmak, ortada olmanın bir başka ifadesidir.

Bir keresinde çok güzel bir prens –adı Shrona'ydı– ilk kez Gautam Buddha'yı dinledi. Buddha, genç adamın kralığının başkentini ziyaret ediyordu ve Prens Gautam Buddha'yı dinleyince hemen sannyasin olmak istediğini söyledi. Prens çok iyi sitar çalardı ve aynı zamanda olağanüstü lüks yaşantısıyla tanınırdı.

Üst kata çıkarken bile basamakların kenarına tırtızan yaptırmak yerine, merdiven boyunca

güzel kadınların dizildiğini, böylece yukarı çıkarken bir kadının omzundan diğerinin omzuna tutunarak ilerlediği söylenirdi. Prens üst kata bu şekilde çıkardı. Bütün gün uyurdu çünkü bir gece önceki âlemin mahmurluğunu atamazdı; tüm gece kutlamalar, içki, yemek, müzik ve dansla geçirdi. Gece uyuyacak zamanı yoktu.

Tüm bunları bütün halk biliyordu. Gautam Buddha, daha önce hiçbir adamı öğrencisi olarak kabul etmekte tereddüt etmemiştir. Ama şimdi tereddüt içindeydi. "Shrona, senin hakkında her şeyi biliyorum," dedi. "Bunu bir kez daha düşünmeni isterim, iyice düşün. Yağmur mevsiminden dolayı dört ay daha bu şehirde kalacağım."

Yağmur mevsiminde dört ay boyunca Gautam Buddha ya da öğrencileri hiç etrafta dolanmadı. Yılın sekiz ayı sürekli seyahat ediyorlar, meditasyonun daha yüksek bilinc evrelerinin tecrübesini paylaşıyorlardı. Ama yirmi beş yüzyıl önce yalnızca çamurlu yollar vardı ve Buddha öğrencilerinin herhangi bir eşya taşımaya izin vermezdi; ne bir şemsiye ne de ayakkabılar, yalnızca üç parça kıyafet. Biri acil durumlara içindi; diğer ikisiyse her gün banyodan sonra üst değiştirmek içindi. Üçten fazlasına izin yoktu. Yağmur mevsiminde bardaktan boşalırcaasına yağmur yağdığı anda o kıyafetleri kuru tutmak zor olurdu ve yağmurun altında çamurun içinde yürümek herkesi hasta edebilirdi.

Bu sebepten ötürü Buddha dört ay boyunca tek bir yerde kalmayı bir kural haline getirdi ve seni görmek isteyenler sana gelebilirdi. Sekiz ay susuz her insana gitmek zorundaydın; dört ay

onların sana gelmesine izin vermeliydin.

Bu yüzden ona, "Acele etmene gerek yok, Shrona," dedi.

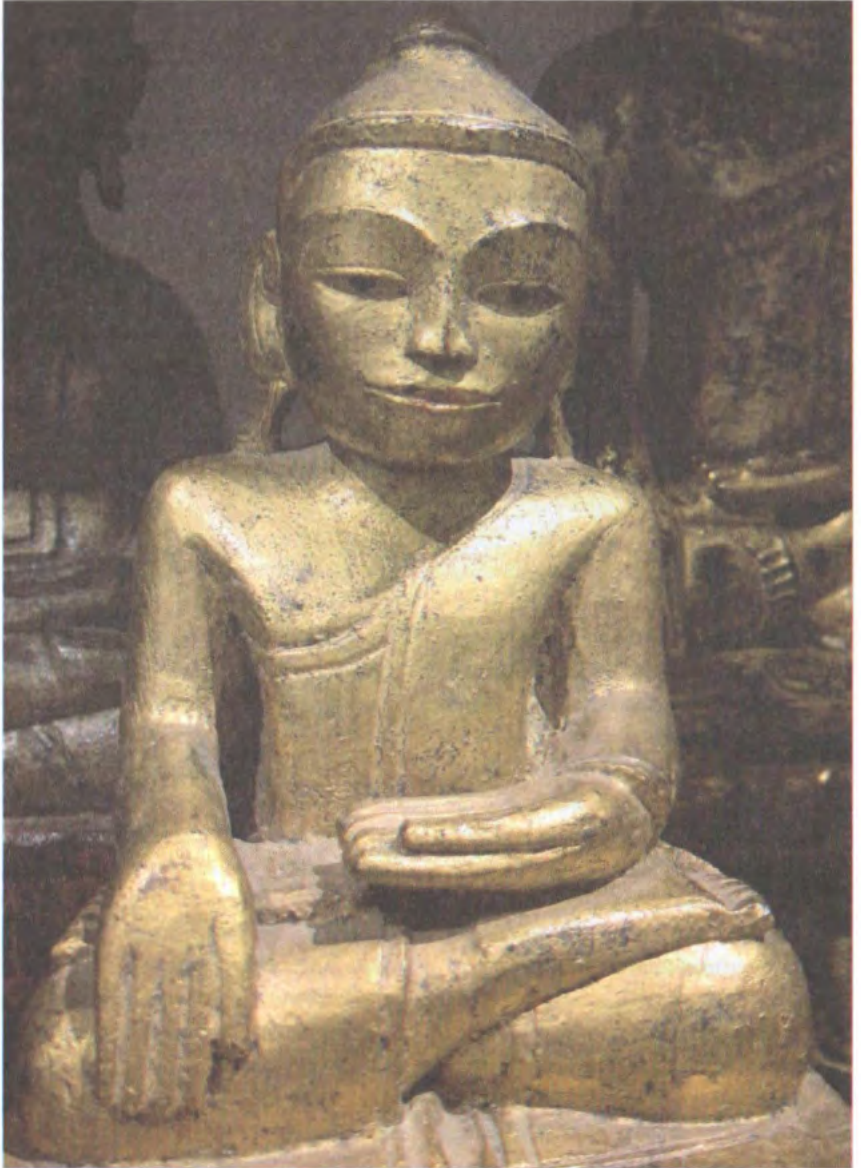
Ama Shrona, "Ben bir karar verdiğim zaman, o kararı asla sorgulamam. Şimdi beni kabul etmek zorundasın," dedi.

Buddhayine onu ikna etmeye çalıştı: "Bunu bir kez daha düşünmenin bir zararı olmaz, çünkü sen hep lüks içinde yaşadın. Hiçbir zaman yollarda yürümedin, hep altın bir arabayla gezdin. Sen hiç lüks sarayından ve bahçelerinden ayrılmadın. Sürekli güzel kadınlarla, harika müzisyenlerle, dansçılarla yaşadın. Bir *sannyasin* olduğunda bunların hiçbirini mümkün olmayacak. Yapamayacaksın," dedi Shrona'ya. "Ve ben kimsenin dünyaya dönmesini istemem, çünkü bu onun kendine olan saygısını yitirmesine neden olur. Bu yüzden sana bir kez daha düşünmeni söylüyorum..."

Shrona yanıtladı: "Bunu defalarca düşündüm ve şimdi hemen bir *sannyasin* olmak istiyorum. Sen bana düşünmemi söyledikçe, ben daha ısrarcı ve inatçı oluyorum."

Gautam Buddha, merhamet etmek zorunda kaldı ve onu *sannyasin* yaptı. Ama daha ikinci günden sorun çıktı, hem de Gautam Buddha'nın hiçbir *sannyasin*'inin beklemediği bir sorun. Belki de Gautam Buddha'nın olmaya başlayacağını tahmin ettiği bir sorun.

Tüm rahiplerin üç parça kıyafeti varken Shrona çıplak yaşamaya başladı – bir ekstremden diğerine. Tüm Budist *bhikku*'lar yolda yürürken Shrona yolun kenarında, dikenlerin içinde yürüyordu. Diğer rahipler ağaçların gölgeliklerinde dinlenirken Shrona

hep günün ortasında kızgın güneşin altında bekliyordu.

Altı ay içinde güzel genç Prens neredeyse yaşlı, esmer bir iskelete dönüştü; kimse bu adamın lüks yaşamıyla ünlü büyük bir prens olduğunu tahmin edemezdi. Ayakları kanıyordu, tüm bedeni büzüşmüştü ve altı ay sonra bir gece Gautam Buddha, Shrona'nın altında uyuduğu ağacın yanına gitti. Bu, Buddha'nın gece herhangi bir sebepten ötürü bir *sannyasinin* yanına gittiği ender durumlardan biriydi. En azından Budist metinlerinde buna benzer bir başka olay daha yoktur. Bu, kaydedilmiş tek olaydır.

Shrona'yı uyandırdı ve ona tuhaf bir soru sordu: "Bir prens olduğun dönemde, aynı zamanda ülkedeki en iyi sitarist olduğunu duydum. Bu doğru mu?"

Shrona, "Bunu herhangi bir zamanda sorabilir diniz. Neden gece sorduğunuzu anlamadım," dedi.

Gautam Buddha, "Sadece biraz bekle," diye yanıtladı. "Anlayacaksın."

Shrona, "Evet, doğru," diye yanıtladı.

Buddha devam etti: "Şimdi ikinci soru: sitarın telleri çok sıkıysa o tellerden herhangi bir müzik çıkar mı?"

"Elbette hayır," diye yanıtladı Shrona. "Çok sıkıysa kırılırlar."

"Peki, çok gevşekse ses çıkar mı?" diye sordu Buddha.

Shrona, "Gecenin bir yarısı tuhaf sorular soruyorsunuz," dedi. "Teller çok gevşekse hiçbir ses çıkmaz. Belirli bir gerginlik gerekir. Gerçek ustalık telleri tam ortada tutmaktır, ne çok gevşek ne de çok sıkı."

“ Her zaman ortayı bul ve meditasyon yolunu, özgürleşme yolunu bulmuş olacaksın. ”

"Benim de sana anlatmaya çalıştığım şey bu," diye yanıtladı. "Hayat da bir müzik enstrümanı gibidir: Çok sıkarsan müzik olmaz, çok gevşek bırakırsan da müzik olmaz. Hayatın telleri tam ortada olmalıdır; ne çok gevşek ne de çok sıkı. Ancak o zaman müzik vardır. Ve yalnız bir usta onları nasıl ortada tutacağını bilebilir. Bir ekstremden bir diğer ekstreme, lüksten sefalete, zevklerden işkenceye geçme. Tam ortada olmaya çalış."

Gautam Buddha bir anlamda dünyanın ürettiği en engin psikologlardan biridir. Hayatının her eyleminde tam ortada olmak – her zaman ortayı bul ve meditasyon yolunu, özgürleşme yolunu bulmuş olacaksın.

doğru düşüncelilik

BİR İNSAN BİR KALABALIKTIR, pek çok ses içeren bir kalabalık – ilgili, ilgisiz, tutarlı, tutarsız – her ses kendi bildiği gibi çeker; tüm sesleri bireyi farklı bir yöne çeker. Genellikle insan bir karmaşadır, bir tür delilik. Bir şekilde akliselim görünmeyi başarırın. Derinlerde, içinde katmanlar dolusu delilik kaynıyordur. Her an patlayabilirler, kontrolü her an kaybedebilirsiniz, çünkü kontrolün dışından dayatılmıştır. Bu, benliğinin merkezinden gelen bir disiplin değildir.

Toplumsal, ekonomik, siyasi sebeplerden ötürü kendine belirli bir karakter dayatırın. Ama içindeki o karaktere karşı pek çok can alıcı kuvvet vardır. Onlar sürekli karakterini sabote ederler. Bu yüzden her gün pek çok hata yaparsın. Hatta bazen asla yapmak istediğini hissedersin. Çünkü rağmen hata yapmaya devam edersin, çünkü sen bir değilsin, sen pek çoksun.

Buddha, bu hatalara günah demez, çünkü onlara günah demek ayıplayıcı olur. O, onlara yalnızca "hata, kabahat, suç" der. Hata yapmak insanidir; hata yapmamak kutsaldır ve insanlıktan kutsallığa giden yol düşüncelilikten geçer. İçindeki bu pek çok ses sana işkence etmeyi, seni çekiştirmeyi, seni itmeyi bırakabilir. Sen düşünceli olursan bu sesler kaybolabilir.

Düşünceli bir evrede hatalar yapılmaz – onları kontrol ettiğin için değil, ama düşünceli bir evrede, uyanık, farkındalıklı evrede sesler, pek çok ses son bulur – sen bir olursun ve yaptığın her şey

benliğinin özünden gelir. Asla yanlış değildir. Bu anlaşılmalıdır.

Modern İnsan Potansiyeli Hareketi'nde, bunu anlamana yardımcı olacak bir paralel vardır. Transaksiyonel Analiz'in EYÇ (PAC) üçgeni dediği şey budur: ebeveyn, yetişkin, çocuk (P [parent] ebeveyn, A [adult] yetişkin, C [child] çocuk). Bunlar senin üç katmanıdır; bunu üç katlı bir bina gibi düşün.

Birinci kat çocuğun, ikinci kat ebeveynin, üçüncü kat ise yetişkinin katıdır. Üçü bir arada var olur. Çocuğun bir şey söyler, ebeveynin başka bir şey söyler ve yetişkinin, rasyonel zihin bambaşka bir şey söyler.

Çocuk, "Keyfini çıkar," der. Çocuk için bu an tek andır; düşündüğü başka hiçbir şey yoktur. Çocuk spontanedir, ama sonuçlardan habersizdir – geçmisten, gelecekte habersizdir. O anda yaşar. Onun hiçbir değeri yoktur. Düşünceliliği, farkındalığı yoktur. Çocuk, hissedilen kavramlardan oluşur; o, duygularıyla yaşar. Tüm benliği irrasyoneldir.

Elbette o duygularla pek çok çatışma yaşar. Kendi içinde pek çok tezatlıkla karşılaşır, çünkü bir duygu onun bir şey yapmasına yardım eder, sonra aniden bir başka duygu hissetmeye başlar. Bir çocuk hiçbir şeyi tamamlamaz. Onu tamamlayabileceği anda duygusu değişmiştir. Pek çok şeye başlar, ama hiçbir sonuca ulaşamaz. Bir çocuk sonuçsuz kalır. Keyif alır, ama keyfi yaratıcı

değildir, yaratıcı olamaz. Mutlu olur, ama hayat yalnızca mutlulukla yaşanmaz. Sorsuza dek bir çocuk olarak kalamazsın. Pek çok şey öğrenmek zorundasın, çünkü sen burada yalnız değilsin.

Buradayalınız olsaydın o zaman hiçbir sorun olmazdı – sorsuza dek bir çocuk olarak kalırdın. Ama toplum burada, milyonlarca insan burada; pek çok kuralı takip etmek zorundasın, pek çok değere sahip olmak zorundasın. Aksi takdirde öyle çok çatışma olur ki hayat imkânsız bir hale gelir. Çocuk disipline edilmek zorundadır ve bu noktada devreye ebeveyn girer.

İçindeki ebeveyn sesi, toplumun, kültürün, medeniyetin sesidir; seni yalnız olmadığını, çelişkili hırslarla dolu pek çok bireyin bulunduğu, pek çok çatışmanın bulunduğu bir dünyada yaşama becerine sahip kılan sestir. Yolunu açmak ve çok temkinli bir şekilde ilerlemek zorundasın.

Ebeveyn sesin, temkinlilik sesidir. Seni medenileştirir. Çocuk vahşidir, ebeveyn ses, medenileşmene yardım eder. Medeni sözcüğü iyidir. Bu, bir şehirde yaşama becerisine sahip olan kişi anlamına gelir; bir grubun, bir toplumun bir üyesi olmabecerisine sahip olmuş kişi.

Çocuk, çok diktatördür. Çocuk, dünyanın merkezi olduğunu düşünür. Ebeveynler sana dünyanın merkezi olmadığını öğretmek zorundadır – herkes böyle düşünür. Onlar seni dünyada bir sürü insan olduğun ve yalnız olmadığın konusunda uyanık yapmak zorundadırlar. Onların seni göz önünde bulundurmasını istiyorsan sen de onları göz önünde bulundurmalısın. Aksi takdirde ezilirsin. Bu, yalnızca bir hayatta kalma, siyaset, politika meselesidir.

Ebeveyn ses, sana ne yapip ne yapmayacağına dair bazı komutlar verir. Ebeveyn, temkinli olmanı

sağlar. Bu, gereklidir.

Ve sonra yetişkin olduğunda ve artık ebeveynlerinin kontrolünde olmadığınıda içinde üçüncü bir ses vardır, üçüncü katman; kendi mantığın olgunlaşmıştır ve sen kendi başına düşünebilirsiniz.

Çocuk, hissedilen kavramlardan oluşur; ebeveyn, öğretilen kavramlardan oluşur ve yetişkin, düşünülen kavramlardan oluşur. Bu üç katman daima çelişki içindedir. Çocuk bir şey söyler, ebeveyn aksini söyler ve akıl tamamen farklı bir şey söyleyebilir.

Güzel yiyecek görürsün. Çocuk istediğin kadar yemeni söyler. Ebeveyn ses düşünmen gereken

pek çok şey olduğunu söyler – aç hissediyor musun? Yiyeceğin kokusu mu çekici, yoksa tadı mı? Bu yiyecek gerçekten besleyici mi? Bedenini besleyecek mi, yoksa sana zarar mı verecek? Bekle, dinle, acele etme. Ve sonra bir de tamamen farklı bir şey söyleyebilen rasyonel zihin, yetişkin zihin vardır.

Yetişkin zihninin ebeveynleriyle aynı görüştürmesi gerekmez. Ebeveynlerin her şeye kadar değerli, her şeyi bilmiyorlardı. Onlar da senin kadar hataya yakın insanlardı ve çoğu zaman onların düşüncelerinde kusurlar buldun. Çoğu zaman onların dogmatik olduğunu, batıl inançları olduğunu, saçma şeylere inandıklarını, irrasyonel ideolojiler benimsediklerini düşündün. Yetişkin ses "hayır" der. Ebeveyn ses "yap" der, yetişkin ses "yapmaya değer olmadığını" söyler ve çocuğun seni başka bir yere çeker. Bu, senin içindeli ügündür.

Çocuğa kulak verirken, ebeveyn öfkelenir. Dolayısıyla bir taraf kendini iyi hisseder – dilediğinde dondurma yiyebilirsin – ama içindeki ebeveyn sinirlenir; bir yanın ayıplamaya başlar. Sonra sen suçlu hissetmeye başlarsın. Çocukken

hissettiğin aynı suçluluk duygusu tekrar ortaya çıkar. Oradadır, o, senin temelindir, özündür.

Çocuğu dinlersen, duyguya kulak verirken ebeveyn öfkelenir ve sen suçlu hissetmeye başlarsın. Ebeveyni dinlersen o zaman çocuğun yapmak istemediği şeylere mecbur bırakıldığını hisseder. Bu sefer çocuğun gereksiz yere müdahale edildiğinde, haklarının ihlal edildiğini hisseder. Ebeveyni dinlediğinde özgürlük kaybolur ve çocuk isyankâr hissetmeye başlar.

Ebeveyni dinlersen yetişkin aklın, "Ne saçmalık!" der. "Bu insanlar hiçbir şey bilmiyor. Sen daha çok biliyorsun, sen modern dünyayı daha iyi tanıyorsun, sen daha çağdassın. Bu ideolojiler ölü, modası geçmiş ideolojilerdir. Neden zahmet edesin?" Aklını dinlersen, o zaman ebeveynlerine ihanet ediyormuş gibi hisseder. Yine suçluluk duygusu ortaya çıkar. Ne yapmalı? Bu üç katmanın hemfikir olduğu bir sonuca ulaşmak neredeyse imkânsızdır.

Bu, insan kaygısıdır. Hayır, bu üç katman hiçbir noktada uzlaşmaz. Asla bir görüş birliği yoktur.

Şimdi çocuğa inanan öğretmenler vardır. Onlar çocuğu daha çok vurgularlar. Örneğin, Lao Tzu.

“ Buddha, doğru düşünceliğin var olan tek erdem olduğunu söyler. ”

Lao Tzu şöyle der: “Uzlaşma olmayacaktır. Bu ebeveyn sesini, bu emirleri, bu eski ahitleri bırak. Tüm ‘gereklilikleri’ bırak ve tekrar bir çocuk ol.” İsa da bunu söyler. Lao Tzu ve İsa –onların vurgusu tekrar çocuk olmaktır– çünkü yalnızca çocukla kendiliğindenliğini geri kazanacak, doğal akışın, Tao’nun bir parçası olacaktır.

Onların mesajı güzeldir, ama neredeyse elverişsiz görünür. Bazen, evet, olmuştur – bir insan tekrar çocuk olmuştur. Ama bu öyle istisnai bir durumdur ki insanlığın tekrar bir çocuk olacağını düşünmek mümkün değildir. Bu düşünce bir yıldız gibi güzeldir... Uzakta, erişilmeyecek kadar uzakta.

Sonra ebeveyn sesini, ahlakı, toplumun söylediklerini, sana öğretilenleri dinle diyen başka öğretmenler vardır: Mahavira, Musa, Muhammed, Manu. Dünyayla huzur içinde olmak istiyorsan, dünyada huzurlu olmak istiyorsan, ebeveyni dinle. Asla ebeveyn sesine karşı gelme.

Dünyanın aşağı yukarı kulak verdiği de budur. Ama o zaman insan asla doğal hissetmez. Her zaman köşeye sıkışmış, kafeslenmiş hisseder. Ve kendini özgür hissetmediğinde huzurlu hissedebilirsin, ama o huzur değersizdir. Özgürlükle birlikte huzur gelmedikçe onu kabul edemezsin. Mutlulukla birlikte huzur gelmedikçe onu kabul edemezsin. Özgürlük rahatlık getirir, ama ruhun acı çeker.

Evet, ebeveyn sesle başaran, gerçeğe erişen birkaç kişi oldu. Ama bu da enderdir. Ve o dünya gitti. Belki geçmişte Musa, Manu ve Muhammed faydalı oldu. Dünyaya emirler verdiler: “Bunu yap. Bunu yapma.” İşleri çok kolaylaştırdılar. Sana karar verecek pek bir şey bırakmadılar; karar verebileceğine güvenmiyorlar. Onlar sana hazır bir formül verdiler – “Bunlar uygulamaları gereken On Emir”dir. Bunları yap ve umut ettiğin, arzu ettiğin her şey sonuç olarak olacaktır. Sadece itaatkâr ol.”

Tüm eski dinler itaatkârlığı fazlasıyla vurguladılar. İtaatsizlik tek günahdır – Hıristiyanlık bunu söyler. Adem ve Havva Tanrı’nın bahçesinden kovuldu çünkü onlar itaatsizlik ettiler. Tanrı “Bilgi ağacındaki meyveyi yemeyin,” demişti ve onlar itaatsizlik ettiler. Bu, onların tek günahıydı. Ama her çocuk bu günahı işler. Baba, “Sigara içme,” der, ama çocuk dener. Adem ve Havva’nın hikâyesi her çocuğun hikâyesidir. Ve sonra ayıplama, dışlama...

İtaat Manu için, Muhammed ve Musa için dindir. Ama o dünya gitti ve o dünyayla çok insan bir yere erişemedi. Çoğu insan huzurlu oldu, iyi vatandaşlar, toplumun saygıdeğer bireyleri oldular, ama hepsi bu.

Sonra bir de yetişkin olma üzerine üçüncü vurgu vardır. Konfüçyüs, Patanjali ve Bertrand Russell gibi modern agnostikler –dünyanın hümanistleri– hepsi aynı şeyi vurguladı: “Yalnızca kendi aklına güven.” Bu, zahmetli görünür, öyle ki insanın tüm yaşamı bir çatışmaya dönüşür. Çünkü sen ebeveynlerin tarafından yetiştirilmedin, sen onlar tarafından koşullandırıldın. Yalnızca aklını dinlersen, benliğinde pek çok şeyi inkâr etmek zorundasın. Hatta tüm zihnin inkâr edilmek zorunda. Onu silmek kolay değildir.

Vesen, çocuk olarak akılsız doğdun; o da var. Özünde sen bir duygu benliğisin; akıl çok geç gelir. Olması gereken her şey olduktan sonra gelir. Psikologlar bir çocuğun hayatı boyunca sahip olduğu tüm bilginin neredeyse yüzde yetmiş beşini yedi yaşına geldiğinde öğrenmiş olduğunu söylüyorlar. Tüm bilginin yüzde yetmiş beşini yedi yaşına geldiğinde, yüzde ellisiniyse dört yaşına geldiğinde öğrenmiş oluyor. Bu öğrenme sen daha bir çocukken olur ve akıl çok geç gelir. Onunki geç bir varıştır.

Yalnızca akılla yaşamak zordur. İnsanlar denediler –orada burada bir Bertrand Russell çıktı– ama kimse akıl yoluyla gerçeğe erişemedi, çünkü tek başına akıl yetmez.

Tüm bu açlar seçildi ve denendi ve hiçbir işe yaramadı. Buddha'nın bakış açısı tamamen farklıdır. Bu, onun insan bilincine yaptığı orijinal katkıdır. Buddha hiçbirini seçmemeyi söyler, "Üçgenin merkezine ilerle!" der. "Akı seçme, ebeveyni seçme ve çocuğu seçme. Üçgenin tam merkezine ilerle, sessiz kal ve düşünceci ol." Onun yaklaşımı son derece anlamlıdır. Ve sonra benliğine dair net bir bakış açısına ulaşırsın. O bakış açısı ve netlikte, yanıtın gelmesine izin ver.

Bunu başka bir şekilde söyleyebiliriz: Bir çocuk olarak işlev gösterirsen bu çocuksu bir tepkidir. Çoğu zaman bir çocuk gibi işlev gösterirsin. Biri bir şey söyler ve sen incirirsin. Bir öfke ve huysuzluk nöbetinde her şeyi kaybedersin. Daha sonra kendinik ötü hissedersin, ama imajını kaybetmişindir. Herkes senin çok uyanık ama çok çocuksu olduğunu düşünür ve konu önemsizdir.

Ya da ebeveyn sesini dinlersin, ama sonra hâlâ ebeveynlerinin kontrolü altında olduğunu hissedersin. Henüz bir yetişkin olmamış,

hayatının dizginlerini kendi eline alacak kadar olgunlaşmamışsındır.

Bazen akli dinlersin, ama o zaman aklın yeterli olmadığını, duygunun da gerektiğini düşünürsün. Ve duygu olmadan, rasyonel bir benlik yalnızca kafadan oluşur; bedenle temasını kaybeder, hayatla temasını kaybeder, kopar. Yalnızca bir düşünme mekanizması olarak işlev gösterir. Ama düşünmek sana kendini hayatta hissettiremez; düşünmede hayatın heyecanı yoktur. Düşünmek kuru bir şeydir. O zaman enerjilerinin tekrar akmasına izin verecek, tekrar yeşil ve canlı ve genç olmanı sağlayacak başka bir şey aramaya başlarsın. Bu böyle devam eder ve sen kendi kuyruğunu kovalar durursun.

Buddha tüm bu tepkilerin ve her türlü tepkinin kısmi olmak zorunda olduğunu söyler – yalnızca yanıt bütündür ve kısmi olan her şey bir hatadır. Onun hata tanımı budur: Kısmi olan her şey bir hatadır. Çünkü diğer parçaların tatminsiz kalır ve intikamları alırlar. Bütün ol. Yanıt bütündür; tepki kısmidir.

Bir sesi dinleyip onu takip ettiğinde, belaya buluşursun. Asla onunla tatmin olmazsın. Yalnızca

bir parçanı tatmin olur; diğer iki yanın tatmin olmaz. Benliğinin üçte ikisi tatminsiz olur, benliğinin üçte biri tatmin olur ve sen her zaman çalkantıda kalırsın. Ne yaparsan yap tepki seni asla tatmin edemez, çünkü tepki kısmidir.

Yanıt ver – yanıt bütündür. Üçgenin herhangi bir noktasından işlev göstermezsin, seçmezsin; yalnızca tercihsiz farkındalıkta kalırsın. Merkezde kalırsın. Ve o merkezdelik haliyle hareket geçersin. O ne cocuktur ne ebeveyn ne de yetişkin. "EYÇ" üçgeninin ötesine geçmişsindir. O şimdi sensindir – senin benliğin. EYÇ, bir siklon gibidir ve senin merkezin siklonun merkezidir.

Ne zaman yanıt verme ihtiyacı olsa, "İlk şey," der Buddha, "düşünceli olmaktır, farkında olmaktır. Merkezini hatırla. Merkezde topraklandığını hisset. Herhangi bir şey yapmadan önce birkaç dakika orada dur."

Düşünmeye gerek yoktur çünkü düşünmek kısmidir. Hissetmeye gerek yoktur çünkü hissetmek kısmidir. Ebeveynlerinden, İncil'den, Kuran'dan, Gita'dan – bunların hepsi Ç'dir – ipuçları bulmana gerek yoktur. Sadece dingin, sessiz, uyanık ol – olayı tamamen dışındaymışın gibi,

tepelerdeki bir gözlemciymişsin gibi izle.

İlk şart budur; ne zaman harekete geçmek istesen önce merkezde olmak. Sonra bu merkezden eylemlerin gelmesine izin ver. Ne yaparsan yap erdemli olacaktır. Ne yaparsan yap doğru olacaktır.

Buddha, doğru düşünceliğin var olan tek erdem olduğunu söyler. Düşünceli olmamak, hataya düşmektir. Bilinçsizce hareket etmek, hataya düşmektir.

BERRAKLIĞI BEKLE

Bir gün Buddha bir ormandan geçiyordu. Sıcak bir yaz günüydü ve çok susadığını hissetti. *Ananda*'ya, "*Ananda*, geri dön," dedi. "Beş veya altı kilometre önce küçük bir derenin yanından geçtik. Biraz su getir – benim kâsemi al. Çok susadım ve yorulдум."

Ananda geri döndü, ama dereye ulaştığında, az önce dereден birkaç öküz arabasının geçtiğini ve tüm akıntıyı çamura buladığını fark etti. Dere yatağına gömülen kuru yapraklar suyun yüzeyine çıkmıştı. Artık buradan su içmek mümkün değildi – çok kirlenmişti. *Ananda* eli boş döndü ve "Biraz beklemek zorundasın. İleriye gideceğim. Dört veya beş kilometre ötede büyük bir nehir olduğunu duydum. Oradan su getireceğim," dedi.

Ama Buddha ısrarcı oldu. "Geri dön ve aynı dereден su getir," dedi.

Ananda bu ısrarı anlayamadı, ama usta öyle diyorsa öğrenci emri yerine getirmek zorundadır. Durumun saçmalığının farkındaydı – yine beş-altı kilometre yürümek zorundaydı ve suyun içilebilir olmadığını biliyordu–, yine de gitti.

O giderken Buddha şöyle dedi: "Ve su hâlâ çamurluysa geri dönme. Çamurluysa sessizce otur. Hiçbir şey yapma. Suya girme. Kenarda sessizce otur ve izle. Er ya da geç su tekrar temizlenecek. O zaman kâseyi doldurup geri dönebilirsin."

Ananda tekrar gitti. Buddha haklıydı: Su neredeyse temizlenmişti. Yapraklar çekilmişti,

kum dibe çökmüştü. Ama tam olarak berrak sayılmazdı, bu yüzden *Ananda* kenara oturup suyun akışını izledi. Su yavaş yavaş kristal berraklığına kavuştu. Bu kez *Ananda* dans ederek döndü; şimdi Buddha'nın neden ısrarcı olduğunu anlamıştı. Bu görevde onun için belirli bir mesaj vardı ve *Ananda* mesajı anlamıştı. Suyu Buddha'ya verdi ve ona teşekkür edip ayaklarına dokundu.

Buddha, "Ne yapıyorsun?" dedi. "Benim sana teşekkür etmem gerek, sen bana su getirdin."

Ananda şöyle yanıtladı: "Şimdi anlayabiliyorum. Başta öfkelendim; göstermedim ama öfkelenim, çünkü geri dönmek çok saçmaydı. Ama şimdi mesajı anlıyorum. Bu, şu anda tam da ihtiyacım olan seydi. Dereye atlısam onu tekrar pisleteceğim. Akla atlısam daha çok gürültü olacak, daha çok sorun çıkacak. Derenin kenarında oturarak tekniği öğrendim. Şimdi zihnimin de kenarında oturacak ve tüm pisliğinin, sorunların, eski yaprakların, kırgınlıkların ve yaraların, anıların ve arzuların çekilmesini izleyeceğim. Kaygısız bir şekilde kenarda oturacak ve her şeyin berraklaştığı o ânı bekleyeceğim."

Şiirler

Şiirler

via negativa

BUDDHA'NIN YOLU *via negativa* olarak bilinir – olumsuzlama yolu. Bu tutum, bu yaklaşım anlaşılmalıdır.

Buddha'nın yaklaşımı eşsizdir. Dünyanın diğer tüm dinleri pozitif dinlerdir, onların pozitif bir hedefi vardır –buna Tanrı de, kurtuluş de, özfarkındalık de– ama ulaşılması gereken bir hedef vardır. Ve arayış içindeki kişinin pozitif gayreti gerekir. Gayret göstermedikçe, hedefine ulaşmazsın.

Buddha'nın yaklaşımı tamamen farklıdır, tümüyle tersidir. O senin zaten olman gereken şey olduğunu, hedefin senin içinde olduğunu söyler; hedef, kendi doğandır. Ona ulaşman gerekmez. O gelecekte değildir. Başka bir yerde değildir. O tam da şu anda sensin, hemen şimdi. Ama birkaç engel vardır ve bu engellerin ortadan kaldırılmaları gerekir.

Bu, tanrısallığa ulaştığın anlamına gelmez –tanrısallık senin doğandır– ama aşılması gereken birkaç engel vardır. Bu engeller ortadan kalktığında, sen her zaman aradığın şey olacaksın. Kim olduğunun farkında olmadığına bile, sen oydun. Başka türlü olamazsın. Engeller ortadan kalkmak zorundadır. Sana herhangi bir şey eklemek zorunda değildir.

Pozitif din sana bir şey eklemeye çalışır: erdem, doğruluk, meditasyon, dua. Pozitif din sende bir şeylerin eksik olduğunu söyler; eksik olan şeyi bulmak için arayış içinde olmalısın. Bir

şey biriktirmek zorundasın.

Buddha'nın negatif yaklaşımı sende hiçbir şeyin eksik olmadığını söyler. Hatta içinde gerekmeden pek çok şey barındırırsın. Bir şeyleri bırakman gerekir.

Bu şöyledir: Himalayalar'da yürüyüşe çıkarsın. Daha yükseğe ulaştıkça, yanında taşıdığın şeylerin ağırlığını daha çok hissedersin. Yükseklik arttıkça, valizin daha ağır olacaktır. Bir şeyleri bırakmak zorundasın. En yüksek zirveye ulaşmak istiyorsan her şeyi bırakmak zorunda kalacaksın.

Her şeyi bıraktığında, hiçbir şeye sahip olmadığında, bir sıfıra dönüştüğünde, bir hiçlik, bir hiç kimse olduğunda, zirveye ulaşırsın. Senden bir şey azaltılmalıdır, eklenmemelidir. Bir şeyler bırakılmalıdır, biriktirilmemelidir.

Buddha eriştiğinde, biri ona sordu: "Neye eriştin?" Buddha güldü. "Hiçbir şeye erişmedim, çünkü eriştiğim her ne ise her zaman benimleydi. Aksine çok şey kaybettim. Egomu kaybettim. Düşüncelerimi, zihnimi kaybettim. Eskiden sahip olduğumu hissettiğim her şeyi kaybettim. Bedenimi kaybettim – benim bir beden olduğumu düşünürdüm. Tüm bunları kaybettim. Şimdi saf hiçlik olarak varım. Benim ulaştığım budur."

Sana açıklamama izin ver, çünkü bu önemlidir.

Buddha'nın yaklaşımına göre, varoluşun

başlangıcsız başlangıcında mutlak uyku vardı; varoluş derin uykudaydı, horluyordu. Hinduların *sushupti* adını verdikleri rüyasız uyku evresindeydi. Tüm varoluş *sushupti*'de uykudaydı. Hiçbir şey kıpırdamıyordu, her şey hareketsizdi – öyle büyük, böyle bütünüyle bir dinlenme ki var olmadığını bile söyleyebilirsin.

Sen her gece *sushupti*'ye geçtiğinde, rüyalar durduğunda, yine o primordiyal hiçliğe geçersin. Ve gece o primordiyal hiçliğe dair birkaç an olmazsa, tazelenmiş, canlanmış hissetmezsin. Gece boyunca rüya görürsen ve yatakta sağa sola dönüp durursan sabah yatağa gittiğinde olduğundan daha yorgun olursun. Çözünememiş, kendini kaybedememişsin demektir.

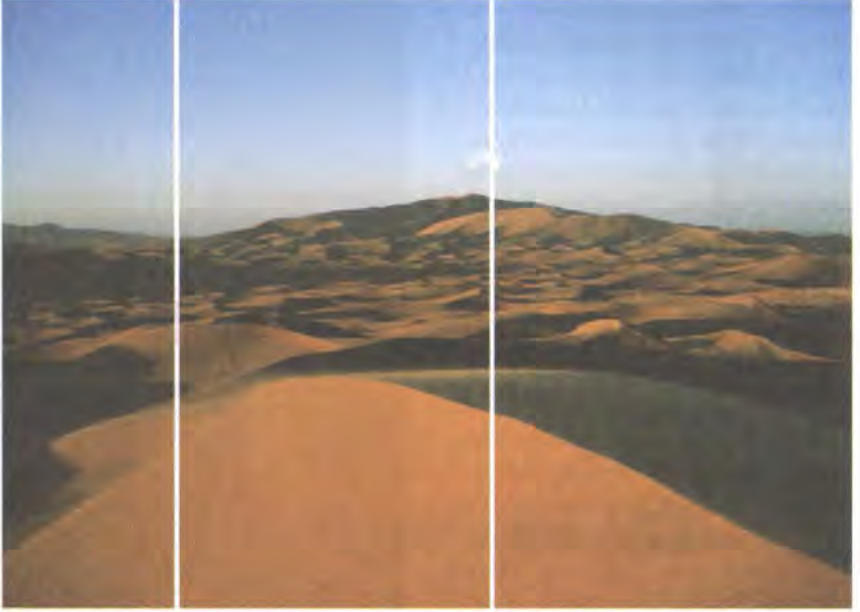
Sushupti'ye, rüyasız evreye geçtiysen bu, yine o başlangıcsız başlangıca döndüğün anlamına gelir. Oradan enerji dolar. Oradan dinlenmiş, canlanmış, yenilenmiş dönersin. Yine hayat ve yaşam enerjisiyle dolarsın. "Bu," der Buddha, "başlangıçtı." Ama o buna başlangıcsız başlangıç der. *Sushupti* gibiydi; tamamen bilinçsizdi; içinde hiç bilinç yoktu. Tıpkı *samadhi* gibiydi, aydınlanma gibiydi, tek bir farkla: *Samadhi*'de kişi tamamen uyanıktır. O *sushupti*'de, o rüyasız derin uykuda, bilinç yoktu, bilincin tek bir kıvılcımı bile yoktu – karanlık bir geceydi. Bu aynı zamanda mutlak mutluluktu, ama evre bilinçdışıydı.

O zaman sabah uyandığında, "Dün gece güzeldi, çok derin uyudum. Çok güzeldi ve mutluluk doluydu," dersin. Ama bunu sabah söylersin. Gerçekten o derin uykuda olduğunda farkında değilsin; tamamen bilinçsizsin. Sabah uyandığında, geriye dönüp

bakarsın ve ancak o zaman fark edersin: "Evet, güzeldi!"

Bir insan *samadhi*'de uyandığında, ancak o zaman fark eder: "Geçmişteki tüm yaşamlarım mutluydu. Ben inanılmaz büyüldü, sihirli bir dünyadaydım. Hiç mutsuz olmadım." O zaman insan fark eder, ama şimdi fark edemezsin – bilinçsizsin. Primordiyal evre mutlulukla doludur ama orada onu fark edecek kimse yoktur. Ağaçlar hâlâ primordiyal evrededir, dağlar ve okyanuslar ve bulutlar ve çöller hâlâ primordiyal bilinçte var olurlar. Bu, bir

bilinçsizlik evresidir.

Bu, Buddha'nın deyimiyle hiçlik, saf hiçliktir, çünkü hiçbir ayrım, hiçbir sınır yoktu. Belirsizdi; ne formu ne de ismi vardı. Karanlık bir gece gibiydi.

Sonra patlama oldu. Bilim insanları bu patlamadan söz eder; onlar ona Big Bang, Büyük Patlama derler. Sonra her şey patladı.

Hiçlik kayboldu ve şeyler belirdi. Bu, hâlâ bir kuramdır, bilim insanları için bile, çünkü kimse geri dönemez. Bilim insanları için bir kuramdır, en iyi ihtimalle en olası kuramdır.

Öne sürülen pek çok teori vardır, ama Big Bang teorisi –hiçlikten bir tohumun patlayıp ağaca dönüşmesi gibi şeylerin patladığı– genel anlamda kabul edilmiştir. Ve ağaçta milyonlarca

tohum vardır ve sonra patlarlar. Tek bir tohum yeryüzünü yemyeşil yapabilir. Patlama, bu anlama gelir.

Hiç bu gerçeği gözlemledin mi? Ne büyük bir gizemdir! Küçük bir tohum, zar zor görünen bir tohum patlayabilir ve tüm dünyayı ormanlarla doldurabilir. Yalnızca tüm dünyayı değil, ama varoluştaki olası tüm dünyaları. Tek bir tohum! Ve tohumu kırarsan içinde ne bulursun? Hiçlik, yalnızca saf hiç. Bu hiçlikten bütün gelişmiştir.

Bilim insanları için bu yalnızca bir kuram, bir çıkarımdır. Bir Buddha için bir kuram değildir – onun tecrübesidir. Bunun kendi içinde olduğunu bilir.

Sana bunu, bir insanın nasıl bu başlangıçsız

başlangıcı öğrendiğini açıklamaya çalışacağım. Çünkü sen geri dönemezsin, yalnızca ilerleyebilirsin. Ve bir daire içinde hareket eden diğer her şey gibi, zaman da bir daire içinde ilerler.

Batı'da zaman kavramı doğrusaldır; zaman yatay bir çizgi üzerinde ilerler; sürekli devam eder. Ama Doğu'da, biz dairesel zamana inanırız ve zamanın Doğu kavramı gerçeğe daha yakındır, çünkü her hareket daireseldir. Dünya bir daire içinde hareket eder, Ay bir daire içinde ilerler, yıldızlar bir daire içinde ilerler. Yıl daire içinde ilerler, hayat daire içinde ilerler: doğum, çocukluk, gençlik, yaşlılık – tekrar doğum! Senin ölüm dediğin, tekrar doğumdur. Tekrar çocukluk, tekrar gençlik...V çark dönmeye devam eder. Yıl daire içinde ilerler: Yaz gelir ve yağmurlar ve kış ve sonra tekrar yaz. Her şey bir daire içinde ilerler. Neden zaman bir istisna olsun? Zaman da bir daire içinde ilerler. Kişi geriye gidemez, ama eğer ilerlemeye devam edersen; bir gün, zaman bir daire içinde ilerlemeye başlar. Başlangıçsız başlangıca ya da şimdi senin deyimle sonsuz sona ulaşırsın.

Buddha bunu biliyordu, bunu yaşamıştı.

Bilim insanlarının Big Bang dediği seye ben kozmik orgazm diyorum. Bu, bana daha anlamlı geliyor. "Big Bang" biraz çirkin görünüyor, fazla teknolojik, insandışı. Kozmik orgazm – kozmos bir orgazmla patladı. Ondan milyonlarca form doğdu. Ve bu inanılmaz mutlu bir deneyimdi; o yüzden gelin, buna kozmik orgazm diyelim.

Bu orgazmda üç şey gelişti. Birinci Evren, Doğu'da bizim sat dediğimiz. Evren'den hayat gelişti, biz buna ananda deriz. Ve hayattan

zihin gelişti, bu da *chit*'tir. *Sat* benlik demektir; ananda benliği kutlamak demektir – bir ağaç çiçek açtığında, benliğini kutluyordur. Ve *chit* bilinçtir – mutluluğun, kutlaman konusunda bilinçli olduğun andır. Bu üç evre: *satchitananda*.

İnsanlık zihne ulaştı. Kayalar hâlâ birinci evrededir, Evren evresinde – onlar vardır, ama çiçek açmazlar, kutlamazlar. Onlar kapalıdır, kendi içlerine kıvrılmışlardır. Bir gün hareket etmeye başlayacaklar, bir gün yapraklarını açacaklar, ama şimdi kendi içlerine dönükler, tamamen kapalılar.

Ağaçlar ve hayvanlar ikinci evreye, hayata ulaştılar – öyle mutlu, öyle renkli. Kuşlar cıvılamaya devam ediyor, ağaçlar çiçek açmaya devam ediyor. Bu, ikinci evredir, hayat. Üçüncü evreye yalnızca insanlar ulaştı: zihin evresi, *chit* evresi – bilinç.

Buddha bu üçünün bir rüya gibi olduğunu söyler. İlki, başlangıçsız başlangıç, primordiyal evre, uyku gibidir – *sushupti*. Bu üçü, çözünmekte olan bir dram gibidir. Zihnin ötesine geçersen, meditasyona doğru ilerlersen, yani zihin-sizliğe, yine bir başka patlama gerçekleşir. Ama bu artık dışa doğru bir patlama değil, içe patlamadır. Nasıl bir gün patlama olduysa ve hiçlikten milyonlarca şey doğduysa, içe patlama olduğunda, formlar ve isimler kaybolur – yine içinden hiçlik doğar. Daire tamamlanır.

Bilim insanları yalnızca dışa patlamadan söz eder, henüz içe patlamadan söz etmezler, ki bu mantıksızdır. Çünkü dışa patlama mümkünse, o zaman içe patlama da mümkündür.

Yeryüzüne bir tohum atılır. Tohum patlar.

Bir ağaç doğar, sonra ağaçta yeni tohumlar doğar. Bir tohum nedir şimdi? Tohum patladığında bir ağaçtır. Ağaç patladığında tekrar bir tohumdur. Tohum bir ağaç taşıyordu; kendini açtı ve bir ağaç oldu. Şimdi ağaç kendini kapatır, içine kapanır, küçük bir tohum olur.

Patlama dünyada olduysa, şimdi bilim insanlarının düşündüğü gibi, o zaman Budist içe patlamafikri de bir gerçekliktir. Patlama içe patlama olmadan var olamaz. İkisi birlikte gerçekleşir. İçe patlama, tekrar zihnin hayata, hayatın Evren'e, Evren'in hiçliğe dönüşmesi ve dairenin tamamlanması anlamına gelir. Hiçlik Evren'e dönüşür, Evren hayata, hayat zihne, zihin tekrar hayata, hayat tekrar Evren'e, Evren tekrar hiçliğe dönüşür... Daire tamamlanır.

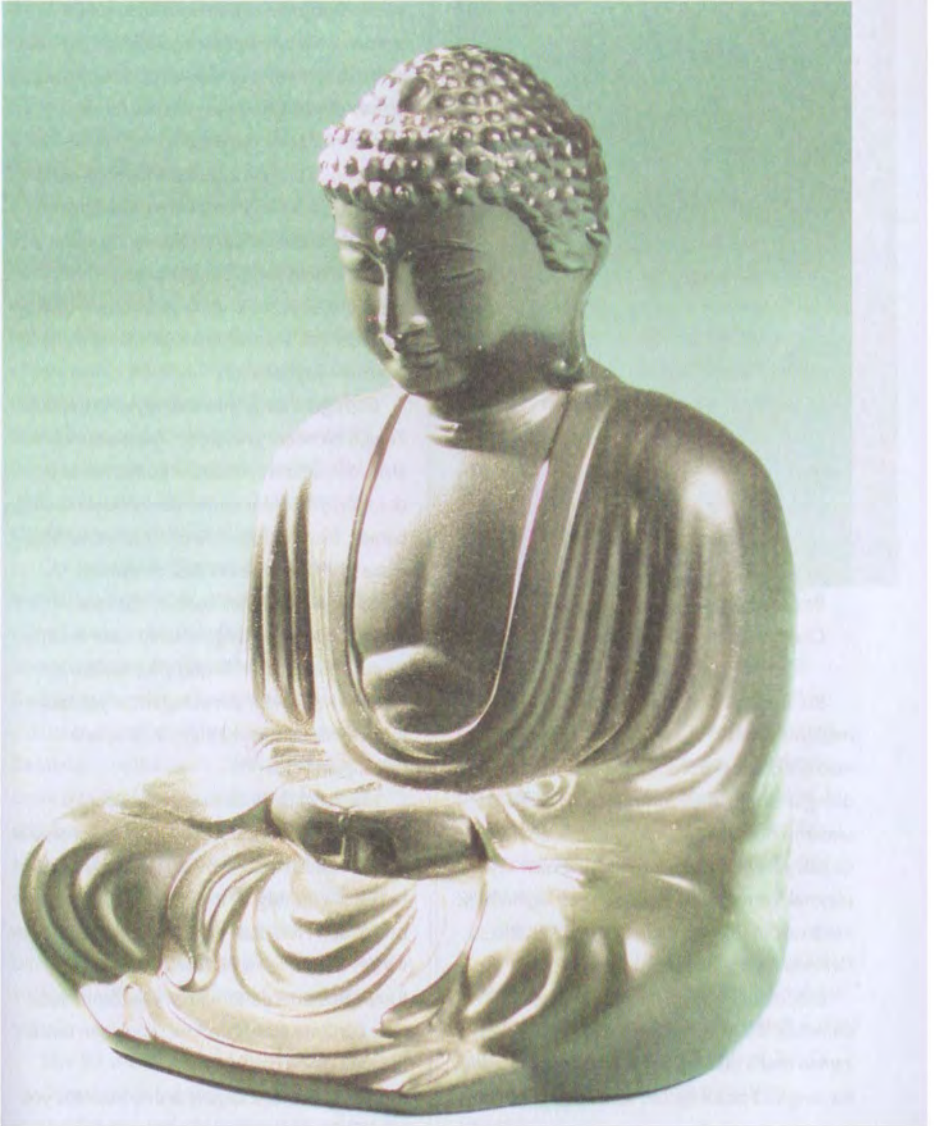
İçe patlamadan sonra, patlama olduğunda, her şey tekrar hiçliğe dönüştüğünde, bir fark vardır. İlk hiçlik bilinçdışıdır; ikinci hiçlik bilinçlidir. İlki karanlık gibiydi, ikincisi ışık gibidir. İlki gece gibiydi, ikincisi gün gibidir. İlkine *sushupti* dedik; ikincisine *jağriti* diyeceğiz; farkındalık, tamamen uyanıklık. Bu,

tam bir dairedir.

İlkinde bilim insanları Big Bang ya da Büyük Patlama teorisi derler, çünkü çok fazla patlama ve çok fazla gürültü vardı. Gerçekten de büyük bir patlamaydı. Bir an önce her şey sessizdi, gürültü yoktu, ses yoktu ve bir an sonra varoluş patladığında, çok ses ve çok gürültü oldu. Her türlü ses başladı.

Patlama bir içe patlamaya dönüştüğünde ne olur? Sessiz ses. Artık hiçbir gürültü yoktur. Yine her şey sessizdir. Bu, Zen'in "çırpın tek el sesi" adını verdiği şeydir. Hindular buna *anahatnada*, *omkar* derler: sessiz ses.

İlkinde Hindular *nadavisphot* dediler: büyük patlama, ses patlaması. Ve ikincisi sesin tekrar sessizliğe dönüşmesidir; hikâye tamamlanır. Bilim hâlâ yarım bir hikâyeye tutunmaktadır; diğer yarısı eksiktir. Ve tüm bu oyunu izleyen kişi *-sushupti'* den, ruhun karanlık gecesinden rüyaya ve rüyadan farkındalığa – tüm bunları izleyen tanktır. Dördüncü evreye *turiya* adını veririz; her şey tank olan. Onu bildiğinde, bir Buddha olursun; onu bildiğinde, yaşadığında, erişirsin.

👁️ *Din, olduğun şeyin bilincine*

varmak demektir. 🗨️

Ama anlaman gereken nokta şudur: Her zaman, uyuduğunda ya da rüya gördüğünde ya da uyanık olduğunda, sen osun. Bazen farkında değilsin, bazen farkındasın, tek fark budur.

Senin doğan aynı kalır.

T.S. Eliot bununla ilgili harikasıatırlar yazmıştır:

*Araştırmaktan vazgeçmeyeceğiz
Ve tüm araştırmamızın sonunda
Başladığımız yere tekrar dönecek
Orayı yeniden keşfedeceğiz.*

Bu, Buddha'nın vazgeçişinin, onun *via negativa* yolunun anlamıdır. Başladığın noktaya dönmek zorundasın. Hali hazırda olduğun şeyi bilmek zorundasın. Hali hazırda ulaşılmış olana ulaşmak zorundasın. Şeylerin doğası gereği kaybolması imkânsız olan şeye ulaşmak zorundasın; onunla teması kaybetmek imkânsızdır. En kötü ihtimalle, ondan habersiz, farkındaliksiz oluruz.

Din, olduğun şeyin bilincine varmak demektir. Bu, yeni bir şeyin arayışı değildir; her zaman orada olanı, ebedi olanı bilme gayretidir. Başlangıçsız başlangıçtan sonsuz sona kadar, her zaman oradadır.

Yol negatif olduğundan birkaç zorluğu

vardır. Budizm'e çekilmek zordur, çünkü sıradan zihin tutunmak için pozitif bir şey ister, zihin ulaşacak bir şey ister ve Buddha ulaşılacak bir şey olmadığını söyler; aksine, bir şey kaybetmek zorundasındır.

Yalnızca bir şeyi kaybetme fikri bile cazip değildir, çünkü bizim toplumsal kavramımız hep daha fazlasına sahip olmaktır. Buddha, sahip olmanın sorun olduğunu söyler. Ne kadar çok şeye sahipsen o kadar azsın; çünkü ne kadar çok şeye sahipsen kendini o kadar az tanırırsın – kaybolursun.

Boşluğun, alanın pek çok şeyler örtülüdür. Zengin bir adam yoksuldu – yoksuldu çünkü alanı kalmamıştır, yoksuldu çünkü her şey doludur, yoksuldu çünkü benliğindeki boşluğu bilmez. Boşluk sayesinde primordiyal ve nihai olana göz atarsın ve her ikisi de ayındır.

Budizm'e çekilmek zordur. Yalnızca olağanüstü zekâ niteliğine sahip nadir insanlar Budizm'e çekilebilir. Budizm, kitlesel bir din olamaz. Kitlesel bir din olduğunda, yalnızca tüm orijinalliğini kaybettiğinde, kitlelerle uzlaştığında oldu.

Hindistan'da Budizm kayboldu çünkü Buddha'nın öğrencileri saflığında ısrarcı oldular. Bunun Hindu filozofların ve Hindu mistiklerin Budizm'i çürüttüğü için olduğunu, Budizm'in bu yüzden Hindistan'dan silindiğini düşünenler vardır. Bu, yanlıştır. Budizm çürütülemez. Kimse Budizm'i çürütmemiş, yalanlamamıştır. Onu çürütme olasılığı yoktur, çünkü en başta mantığa dayalı değildir.

Bir şey mantığa dayalıysa onu mantıkla yok edebilirsin. Bir şey mantıksal kanıta dayalıysa onu çürütebilirsin. Budizm kesinlikle mantığa

dayanmaz. Tecrübeye dayanır; varoluşçudur. Hiçbir metafiziğe inanmaz – onu nasıl çürütebilirsin? Herhangi bir kavram hakkında hiçbir şey öne sürmez. Yalnızca içsel deneyimi anlatır. Hiçbir felsefesi yoktur, bu yüzden filozoflar onu çürütemez.

Ama Budizm'in Hindistan'dan silindiği doğrudur. Bunun temel sebebi, Buddha ve öğrencilerinin saflığı konusunda ısrarcı olmalarıdır. Saflığı üzerindeki ısrar, kapanması imkânsız bir uçuruma dönüştü. Kitleler bunu anlayamadı – yalnızca nadir insanlar, çok kültürlü, zeki, aristokrat, seçilmiş birkaç kişi Buddha'nın ne demek istediğini anlayabildi. Bunu anlayanlar, anlayışlarının temelinde dönüştüler. Ama kitleler için bu anlamsızdı. Kitleler üzerindeki etkisini kaybetti.

Çin'de başarılı. Tibet'te, Seylan'da, Burma'da, Tayland'da, Japonya'da başarılı. Çünkü misyonerler, Hindistan'da olup bitenleri görüp Hindistan'ın dışına çıkan Budist misyonerler uzlaşmacı oldular. Onlar uzlaştılar. Pozitif dilde konuşmaya başladılar. Başarıdan, mutluluktan, Cennet'ten söz etmeye başladılar. Buddha'nın inkâr ettiği her şeyi arka kapıdan içeri aldılar. Yine kitleler mutlu oldu. Çin'in tamamı, Asya'nın tamamı Budist oldu – Hindistan hariç. Hindistan'da yalnızca saf mesajı vermeye çalıştılar, hiçbir uzlaşma olmaksızın; bu mümkün değildi. Çin'de Budizm kitlesel bir din oldu, ama sonra gerçekliğini yitirdi.

Size bir anekdot anlatayım:

Dünyaya etrafa bakması ve her şeyin nasıl ilerlediğini görmesi için kідemsiz bir şeytan gönderildi. Kідemsiz şeytan dehşete kapılmış

bir halde hemen Cehennem'e döndü ve Başşeytan Beelzebub'la görüşme ayarladı.

"Efendim," dedi, "korkunç bir şey oldul Dünyada sakallı bir adam var, etrafta dolanıp gerçeği anlatıyor ve insanlar onu dinlemeye başladılar. Hemen bir şeyler yapmak gerek."

Beelzebub halinden memnun bir şekilde gülümsedi, piposunun dumanını üfledi, ama cevap vermedi.

"Efendim! Durumun ciddi yetini fark etmiyorsunuz!" diye devam etti panik içindeki kідemsiz şeytan. "Yakında her şey kaybolacak!"

Beelzebub yavaşça piposuna uzandı, külünü tablaya döküp pipoyu bıraktı ve koltuğunda ellerini başının arkasına koyup arkasına yaslandı.

"Endişelenme, evlat," dedi. "Biraz daha

devam etmesine izin vereceğiz ve yeterince gelişme gösterdiğinde, devreye girip organize etmelerine yardım edeceğiz!"

Bir din organize olduğunda ölüdür – çünkü bir dini ancak kitlelerle uzlaşma yoluna gittiğinde organize edebilirsiniz. Bir dini yalnızca onu bir politikaya dönüştürmeye ve onun tüm dindarlığını kaybetmesine hazır olduğunda organize edebilirsiniz.

Bir din yalnızca gerçek bir din olmaktan çıktığında organize edilebilir. Yani bir din, *din* olarak organize edilemez. Organize olan bir din artık din değildir. Gerçek bir din örgütlenmiş, teşkilatlanmamıştır. Biraz kaotik, biraz düzensiz kalır. Çünkü gerçek din özgürdür.

dinsiz din

BUDA'NIN YOLU, kelimenin olağan anlamıyla bir din değildir; çünkü bir inanç sistemi, dogması, metni yoktur.

Tanrı'ya inanmaz, ruha inanmaz, herhangi bir cennete inanmaz. Büyük bir inançsızlıktır – ama

bir dindir. Eşsizdir. Daha önce ve daha sonra insan bilinci tarihinde böyle bir şey olmamıştır.

Buddha tamamen eşsizdir, kıyaslanamaz. O, Tanrı'nın yalnızca bir güvenlik arayışı, bir emniyet arayışı, bir sığınak arayışı olduğunu söyler. Tanrı'ya inanırsın, Tanrı orada olduğu için değil, Tanrı'ya inanırsın çünkü bu inanç olmadan kendini çaresiz hissedersin. Tanrı olmasa bile, sen bir tane icat edersin. Bu istek acizliğinden gelir. Bu, bir yönlendirir.

İnsanlar kısıtlandırılmış, çaresiz hissederler. Neredeyse koşulların kurbanlarıdır. Nereden geldiklerini, nereye gittiklerini, neden burada olduklarını bilmezler. Tanrı yoksa sıradan insanların hayatta herhangi bir anlam edinmeleri zordur. Sıradan zihin Tanrısız çığına dönecektir. Tanrı bir destektir – sana yardım eder, seni teselli eder, seni rahatlatır. "Endişelenme," der. "Tanrı neden burada olduğunla ilgili her şeyi bilir. O Yaratıcı'dır, O dünyayı neden yarattığını bilir. Sen bilmeyebilirsin, ama Baba bilir ve sen O'na güvenebilirsin." Bu, harika bir tesellidir.

Tanrı fikri sana bir rahatlık verir – yalnız olmadığını, birinin her şeyle ilgilendiğini, bu kozmosun yalnızca kaos olmadığını, gerçekten bir kozmos olduğunu, bunun arkasında bir sistem olduğunu, arkasında

bir mantık olduğunu, mantıksız bir şeyler karmaşası olmadığını, egemen kralın her küçük ayrıntıyla ilgilendiğini, bir yaprağın bile onun etkisi olmadan kıpırdamadığını bilerek teselli bulursun. Her şey planlıdır. Sen büyük bir kaderin bir parçasısındır. Belki anlamını bilmiyor olabilirsin, ama anlam oradadır çünkü Tanrı oradadır.

Tanrı büyük bir tesellidir. İnsan hayatın rastlantısal olmadığına, belirli bir önem, anlam, kader akıntısı olduğuna inanabilir. Tanrı, bir kader hissi getirir.

Buddha Tanrı olmadığını söyler – o yalnızca neden burada olduğumuzu bilmediğimizi gösterir. O bizim çaresizliğimizi gösterir. Ulaşabileceğimiz herhangi bir anlam olmadığını gösterir. Tanrı fikrini yaratarak anlama inanabilir ve bu beyhude hayatı birinin ondan sorumlu olduğu fikriyle yaşayabiliriz.

Sadece düşün: Bir uçaktasın ve biri sana, "Pilot yok," diyor. Aniden bir panik yaşanır. Sonra biri der ki: "Pilot orada, ama görünmez. Pilotu göremiyor olabiliriz, ama o orada; aksi takdirde bu güzel mekanizma nasıl çalışabilir ki? Bir düşünün: Her şey güzel bir şekilde ilerliyor, bir pilot olmalı! Belki biz onu görebilecek kapasiteye sahip değiliz, belki henüz onu görece kadar inançlı değiliz, belki gözlerimiz kapalı, ama pilot orada. Aksi takdirde bu nasıl mümkün olabilir? Bu uçak havalandı, kusursuz bir şekilde uçuyor, motorlar çalışıyor. Her şey bir pilotun var olduğuna kanıttır."

Biri bunu kanıtarsa, tekrar rahat bir nefes alırsın. Gözlerini kapatır, tekrar rüya görmeye başlarsın; uyuyabilirsiniz. Pilot oradadır; endişelenmen gerekmez.

Buddha der ki: Pilot yoktur; bu, bir insan eserdir. İnsanlık Tanrı'yı kendi suretinde yarattı. Tanrı, bir insan icadıdır – Tanrı, bir kesif değildir, bir icattır. Ve Tanrı gerçek değildir, var olan en büyük yalandır.

Bu yüzden Budizm'in kelimenin olağan anlamıyla bir din olmadığını söylüyorum. Tanrısız bir din – hayal edebiliyor musun? İlk kez Batılı âlimler Budizm'in farkına vardıklarında şoke oldular. Bir dinin Tanrısız var olabileceğini hayal edemediler. Onlar yalnızca Museviliği, Hıristiyanlığı ve İslam'ı biliyorlardı. Tüm bu dinler, Budizm'le kıyaslandığında çok toy kalırlar.

Budizm olgunlaşmış dindir. Budizm olgun bir zihnin didir. Budizm kesinlikle çocuksu değildir ve içindeki çocuksu arzuları desteklemez. Merhametsizdir. Tekrar ediyorum; Buddha'dan daha merhametli bir insan asla olmamıştır, ama dini merhametsizdir.

Hatta merhametsizliğinde Buddha merhametini gösterir. Herhangi bir yalana tutunmana izin vermez. Ne kadar teselli ederse etsin yalan yalandır. Sana yalanı verenler senin dostların değil, düşmanlarındır; çünkü o yalanın etkisi altında sen yalanlarla dolu bir hayat sürersin. Ne kadar sert ne kadar acımasız ne kadar şoke edici olursa olsun, gerçek sana getirilmelidir. Gerçeğin etkisiyle yok edilmiş bile olsan, bu iyidir.

Buddha der ki: "Gerçek şu ki insan dinleri insan icatlarıdır. Sen yabancı güçlerin kuşattığı karanlık bir gecedesin. Tutunacak birine ihtiyacın var. Ve görebildiğin her şey değişiyor – baban bir gün ölecek ve sen yalnız kalacaksın; annen bir gün ölecek ve sen yalnız

kalacak, bir öksüz olacaksın. Çocukluğundan itibaren seni koruyan bir baban olmasına, seni seven bir annen olmasına alıştın. Şimdi o çocuksu arzu kendini yine dayatacak: Bir baba figürüne ihtiyaç duyacaksın. Onu gökyüzünde bulamazsan, o zaman bir politikacıda bulacaksın."

Stalin, Sovyet Rusya'nın babası oldu; onlar Tanrı fikrinden vazgeçmişlerdi. Mao, Çin'in babası oldu; onlar Tanrı fikrinden vazgeçmişlerdi. Ama insanlar öyledir ki bir baba figürü olmadan yaşayamazlar. İnsanlar çocuksudur! Büyüyüp olgunlaşan çok az insan vardır.

Benim kendi gözlemim şudur: İnsanlar yedi, sekiz veya dokuz yaşlarında kalırlar. Fiziksel bedenleri büyümeye devam eder ama zihinleri on yaşının altında bir yerlerde kalır. Hıristiyanlık, Musevilik, İslam, Hinduizm, bunlar on yaşının altındaki dinlerdir. İhtiyaçların ne ise onu giderirler: Gerçeği önemsemezler. Onlar seni önemserler, seni nasıl teselli edeceklerini önemserler.

Durum şudur: Anne ölmüştür, çocuk ağlıyordu ve sen çocuğu teselli etmek zorunda kalırsın. Bu yüzden yalanlar söylersin.

“İnançların, maskelerin ve teolojilerin ardına saklanma. Hayatının kontrolünü ellerine al.”

Anne ölmemiş gibi davranırsın: "Komşuları ziyarete gitti – geri dönecek. Endişelenme, geri dönecek." Ya da "Uzun bir yolculuğa gitti. Birkaç gün sürecek, ama geri dönecek." Ya da "Tanrı'yı ziyarete gitti – endişelenecek bir şey yok. O hâlâ hayatta – belki bedenden ayrıldı, ama ruhu sonsuza dek yaşar."

Buddha, insanlık tarihindeki en yıkıcı insandır. Onun tüm gayreti, tüm destekleri bırakmak içindir. Herhangi bir şeye inanmayı söylemez. O bir inançsızdır ve onun dili inançsızlıktır. O "inan" demez, "kuşku duy" der.

Şimdi, sen "İnan!" diyen dinler duydun. Hiç "Kuşku duy!" diyen bir din duymadın. Kuşku, yöntem bilimidir – özüne kadar kuşku duy, sonuna kadar, sona kadar kuşku duy. Her şeyden kuşku duyduğunda ve kuşkuyla her şeyden vazgeçtiğinde, o zaman gerçeklik vizyonunda belirir. Bunun Tanrı hakkındaki inançlarınla hiçbir ilişkisi yoktur. Senin sözde Tanrın gibi değildir. O zaman gerçeklik belirir, tamamen yabancı ve bilinmeyen.

Ama bu olasılık yalnızca tüm inançlar bıraktığında ve zihin bir olgunluk, anlayış evresine ulaştığında ve "Her ne varsa var ve aksini istemiyoruz. Tanrı yoksa Tanrı yoktur ve bir Tanrı yaratma arzusunda değiliz. Tanrı yoksa o zaman bunu kabul ederiz," düşüncesini kabullendiğinde mümkündür. Olgunluk budur: Gerçeği kabul etmek ve gerçeğin etrafına kurgular üretmemektir; gerçeği olduğu gibi kabul etmek, onu tatlılaştırmaya çalışmamak, onu dekore etmeye, yüreğinde daha kabul edilir bir halde getirmeye çalışmamaktır. Yıkıcıysa yıkıcıdır. Şoke ediciyse şoke edicidir. Gerçek öldürürse o zaman kişi öldürülmeye

hazırdır.

Buddha merhametsizdir. Ve kimse gerçekliğin kapısını bu kadar derinden, bu kadar engin bir şekilde açmamıştır. O senin çocuksu arzularına izin vermez. "Daha farkında ol, daha bilinçli ol, daha cesur ol," der. "İnançların, maskelerin ve teolojilerin arkasına saklanma. Hayatının kontrolünü ellerine al. İçsel ışığını yak ve her şeyi olduğu gibi kabul et. Ve gerçekçi kabul edecek kadar cesur olduğunda, bu bir kutsamadır. Hiçbir inanç gerek yoktur."

Bu, tüm inanç sistemlerinin zehiri olduğunu, tüm inanç sistemlerinin engeller olduğunu söylemek, Buddha'nın gerçekliğe attığı ilk adımdır.

O bir deist değildir. Ve onun bir ateist de olmadığını unutmama – çünkü onun da söylediği gibi, bazıları Tanrı'nın var olduğuna inanır ve bazıları Tanrı'nın var olmadığına inanır, ama her iki taraf da inançlıdır. Buddha'nın inançsızlığı öyle derindir ki Tanrı olmadığını söyleyenler bile ve ona inananlar, Buddha için kabul edilemezdir. Tanrı'nın olmadığını söylemenin bir fark yaratmadığını söyler Buddha. Çocuksu kalırsan, bir başka Tanrı kaynağı yaratırsın.

Örneğin, Karl Marx Tanrı olmadığını söyledi, ama sonra tarihten bir Tanrı yarattı. Tarih Tanrı oldu; daha önce Tanrı kavramıyla yapılan şeyin aynısı bugün tarihle yapılıyor. Tanrı ne yapıyordu? Tanrı belirleyici faktördü; Tanrı yönetici faktördü. Ne olması ve olmaması gerektiğine karar veren Tanrı'ydı. Marx Tanrı fikrini bıraktı, ama sonra tarih belirleyici faktöre dönüştü. Sonra tarih kader oldu, sonra tarih kısmet oldu – sonra tarih her şeyi belirler. Şimdi tarih nedir? Marx, komünizmin kaçınılmaz

evre olduğunu söyler. Tarih onun geleceğini belirlemiştir ve her şey tarihe belirlenir. Şimdi tarih bir süper-Tanrı olur.

Ama gerçekliği belirlemek için biri ya da bir şey gereklidir. İnsanlar belirsiz bir gerçeklikle yaşayamazlar. İnsanlar gerçekliğin olduğu kaotik, rastlantısal haliyle yaşayamazlar. İnsanlar gerçekliği anlamlı, sürekli, ilişkili kılan bir şey bulmadan, ona aklın anlayabileceği, parçalara bölünebilecek, etki ve tepki bağlamında analiz edilebilecek bir şekil vermeden yaşayamazlar.

Freud Tanrı fikrini bıraktı, ama sonra bilinçaltı Tanrı oldu – sonra her şey bilinçaltıyla belirlendi ve insanlar bilinçaltının ellerinde çaresiz oldular. Tanrı için yeni isimler vardır; bu yeni bir mitolojidir. Freudyen psikoloji Tanrı konusunda yeni bir mitolojidir. İsim değişmiştir, ama içerik aynıdır. Etiket değişmiştir, eski etiket bırakılmış ve yerine taze, yeni hazırlanmış bir etiket konmuştur. Bu, çok uyanık olmayan insanları kandırabilir. Ama Freudyen analizin derinliklerine inersen bilinçaltının daha önce Tanrı'nın yaptığı aynı işi yaptığını fark edersin.

Öyleyse zavallı Tanrı'nın ne kusuru var? Bir seyicacat etmek zorundaydın –ve kişi her zaman bir şeyle... tarihle, ekonomiyle, bilinçaltıyla, onunla bununla belirlenme zorundadır – ve kişi özgür olamayacaksa o zaman mitolojileri, teolojileri değiştirmenin ne anlamı var? Hiçbir fark olmaz. Bir Hindu olabilirsin, bir Müslüman olabilirsin, bir Hıristiyan olabilirsin, bir Musevi olabilirsin – hiçbir şey fark etmez. Sen yine çocuksu kalırsın, yine toy kalırsın. Arayışta kalırsın, bir baba figürü, her şeyi açıklayabilecek, nihai açıklama olabilecek birini, bir şeyi aramayı sürdürürsün. Olgun

zihin, şeylerin nihai bir açıklaması olmasa bile herhangi bir araştırma yapmadan kalabilir.

Bu yüzden Buddha, "Ben bir metafizikçi değilim," der. Onun metafiziği yoktur. Metafizik, şeyler hakkında nihai açıklama demektir ve onun nihai açıklaması yoktur. O, "Ben gizemi çözdüm," demez. "İşte, gerçeğin ne olduğunu sana anlatıyorum," demez. Yalnızca, "Sana verebileceğim tek şey farkında olmak, bilinçli olmak, uyanık olmak için bir dürtü, bir susuzluk, güçlü bir tutkudur; hayatını bilinçli bir şekilde, ışıkla ve farkındalıkla dolu yaşaman için, böylece *hayatın çözülür*," der.

Varoluşa dair herhangi bir nihai açıklamaya ulaştığını söylemiyorum. Kimse ulaşmadı. Buddha, metafiziği tamamen reddeder. O metafiziğin beyhude bir arayış olduğunu söyler.

İlk şey, Tanrı'yı reddetmesidir.

İkincisi, Cennet'i reddetmesidir. Buddha şöyle der: "Senin cennetin, tatmin olmaması cinsel arzularının, tatmin olmaması içgüdülerinin öteki yaşama, ötedeki yaşama, ölümdeki sonraki yasama yönlendirilmesinden başka bir şey değildir. Ve kesinlikle haklıdır. İslam'da, Hıristiyanlıkta, Musevilikte Cennet tanımlarına bakarsan, onun ne söylediğini harika bir biçimde anlayacaksın. Burada tatmin edilemeyen her ne varsa onları Cennet'e yönlendirirsin. Ama arzu aynı kalır!"

Hindular *kalpvraksha* adını verdikleri ağaçlar olduğunu söylerler – onların altına oturursun ve dilediğin her ne ise zaman kaybetmeden gerçekleşir. Güzel bir kadın arzularsın, kadın oradadır – hemen, o anda. Batı'da ânında kahveyi icat ettin ve bu da böyledir. Hindistan dilek ağacını keşfetti ve yüzyıllar boyunca

buna inandı. Ağaç her şeyi gerçekleştir – hemen, ânında, zaman kaybetmeden. Burada fikir ortaya çıkar, orada gerçek olur; ikisinin arasında bir saniye bile geçmez. Fikir, onun gerçekleşmesidir – güzel bir kadın arzularsın, oradadır. Leziz yemekler arzularsın, oradadır. Rahat bir yatak arzularsın, oradadır.

Şimdi bu, basit psikolojik bir analizdir. O insan hayatta tatminsizdir ve tüm hayatını o boşluğu doldurmaya çalışarak geçirir – yine de tatmin olmadığını fark eder, bu yüzden arzularını geleceğe yönlendirmelidir. Gelecekte gerçek olacaklarından değil elbette; böyle bir arzu tatmin edilemez.

Buddha der ki: "Arzunun doğası, tatminsiz kalmasını gerektirir. Ne yaparsan yap, arzun tatmin olmaz. Bu, arzunun doğasıdır. Öyle bir arzu tatmin olmaz. Dolayısıyla bir dilek ağacının altında oturabilirsin, bir şey fark etmez. Çoğu zaman arzunun gerçek olduğunu hissedebilirsin ve arzu yine ortaya çıkar. Arzu sonsuza dek belirlemeye devam edecektir."

Hristiyan, Müslüman, Yahudi ve Hindu – tüm cennetler, gerçekleşmemiş, tatmin olmamış arzuların, bastırılmış, hüsrana

uğramış arzuların yönlendirmeleridir.

Elbette insanı teselli ederler: "Onları burada gerçekleştiremediyse – orada. Er ya da geç Tanrı'ya ulaşacaksın; yapman gereken tek şey, ona dua etmeye, bir imajın, bir fikrin ya da bir idealin önünde başını eğmeye ve onu mutlu etmeye devam etmek. Tanrı'yı mutlu et ve sonra büyük zevkler ve tatminler yaşayacaksın. Bu duaların, takdirin, daimi teslimiyetin, itaatın, ayaklarına kapanman için Tanrı'nın sana armağanı olacak – bu senin ödülün olacak."

Ödül elbette ölümden sonradır, çünkü kurnaz rahipler bile seni bu hayatta olacağına inandıramazlar – onlar bile başaramaz. Arzunun karşılanmadığını bilirler, bu yüzden bir ahiret, bir öbür dünya yaratmak zorundadırlar. Kimse ahireti bilmez, ama insanlar kolaylıkla kandırılabilirler. Biri gelir ve sana, "Tanrı şimdi burada arzunu gerçekleştirebilir," derse, bunu kanıtlamak zor olur. Çünkü şimdi burada kimsenin arzusu gerçekleşmemiştir. O zaman onların Tanrısı riske atılmış olur. Çok kurnaz bir araç yaratmışlardır; "Bu hayattan sonra..." derler.

Senin Tanrın buradaki arzularını gerçekleştirecek kadar etkili değil mi? Senin Tanrının yeryüzünde dilek ağaçları yaratacak kadar etkili değil mi? Senin Tanrının insanlar hayattayken bir şeyler yapacak kadar güçlü değil mi? Burada hiçbir şeyi gerçekleştiremiyorsa sonrasında gerçekleştirebileceğinin kanıtı nerede?

Buddha der ki: "Arzunun doğasına bak. Arzunun hareketini izle; incelle hareket eder. Ve sen iki şey görebilirsin: bir, arzunun doğası gereği tatmin edilemez olduğu. Ve ikincisi, arzunun tatmin edilemez olduğunu anladığın an arzunun kaybolduğunu ve senin arzusuz kaldığını. Bu, huzur, sessizlik, dinginlik evresidir. Bu, tatmin evresidir! İnsanlar asla arzuyla tatmine ulaşmazlar; tatmine ancak arzuyu aşarak ulaşırlar.

Arzu, kendi zihninin işlevini, nasıl çalıştığını, mekanizmasının ne olduğunu anlamak için harika bir fırsattır. Ve bunu anladığında, tam da bu anlayışta dönüşüm gerçekleşir. Arzu kaybolur, geride hiçbir iz bırakmaz. Ve sen arzusuz kaldığında, hiçbir şey arzulamadığında tatmin olursun. Arzun tatmin olmamıştır, ama arzu aşıldığında tatmine ulaşırsın.

Şimdi fark gör. Diğer dinler, "Arzular öteki dünyada gerçek olabilir," der. Dünyevi insan, "Arzular burada gerçek olabilir," der. Komünist, "Arzular burada gerçek olabilir. Yalnızca farklı bir toplumsal yapı gereklidir, kapitalistlerin devrilmeleri gerekir, proletarya kontrolü ele almalıdır, burjuva yok edilmelidir, hepsi bu – ve o zaman arzular gerçek olabilir, burada, dünyada bir cennet yaratılabilir," der.

Dünyevi insan, "Arzularını

gerçekleştirebilirsin – çok çabala," der. Batı'nın yaptığı budur: "Çabala, yarış, her türlü araç ve yöntemle başar. Daha çok zenginliğe, daha çok güce kavus!" Tüm dünyada politikacıların yaptığı şey budur: "Daha güçlü ol ve arzuların gerçek olabilir." Bilim insanlarının söylediği budur, birkaç teknoloji daha icat edildiği takdirde Cennet'in hemen köşe başında olacağını söylerler. Ve dinlerin ne söyler? Onlar da farklı bir şey söylemezler. "Arzular gerçek olabilir, ama bu hayatta değil – ölümden sonra." Sözde materyalistler ile sözde dindarlar arasındaki tek fark budur.

Buddha için her iki taraf da materyalisttir: Bence de her ikisi de materyalisttir. Sözde dindar insanların ve sözde dinsiz insanların aynı gemidedir. Tek bir fark yoktur! Tutumları aynıdır, yaklaşımları aynıdır.

Buddha bu anlamda dindardır: "Arzular gerçek olmaz," der. "Arzuya bakmak zorundasın. Ne burada ne de başka bir yerde herhangi bir arzu gerçekleşmiştir – asla. Bu asla olmadı ve asla olmayacak, çünkü bu arzunun doğasına aykırıdır. Arzu nedir? Hiç arzulayan zihnine baktın mı? Onunla karşılaştın mı? Üzerinde herhangi bir meditasyon denedin mi? Arzu nedir?"

Belirli bir ev isteyebilirsin; onun için çalışırsın, çok çalışırsın. Onun için tüm hayatını feda edersin – sonra ev oradadır. Ama tatmin var mıdır? Kendini eskisinden daha boş hissedersin, çünkü daha önce bu eve ulaşmak için bir uğraş vardı. Şimdi ev vardır ve aklın onu uğraştıracak başka bir şey arayışına koyulur. Şimdi daha büyük ever vardır; aklın o daha büyük evleri düşünmeye başlar. Daha büyük

👉 *Arzu karşılanmaz çünkü karşılıksız kalmak ve geleceğe yönlendirilmek onun doğasıdır.* 🐾

saraylar vardır... Bir eş istersin ve arzuna ulaşsın, sonra aniden ellerin yine boş kalır. Yine bir başka sevgili aramaya başlarsın. Arzunun doğası budur. Arzu, her zaman senden öndedir. Arzu, her zaman gelecektedir.

Arzu, bir umuttur. Arzu, karşılanmaz çünkü karşılıksız kalmak ve geleceğe yönlendirilmek onun doğasıdır. Arzu, her zaman ufuktur. Acele edebilirsin, ufka doğru koşabilirsin, ama ona asla ulaşamazsın: Nereye gidersen git, ufkun uzaklaştığını görsün ve ufukla arandaki mesafe her zaman aynı kalır. On bin doların vardır, arzun yirmi bin dolara sahip olmaktır; yirmi bin doların olur, sen kırk bin dolar istersin. Mesafe aynıdır; matematiksel oran aynıdır.

Neye sahip olursan ol, arzu hep onun önünde kalır.

Buddha der ki: "Umudu bırak, arzuyu bırak. Umudu bıraktığında, arzuyu bıraktığında, şimdi burada olacaksın. Arzusuz, tatmin olacaksın. Seni kandıran arzudur."

O yüzden Buddha, bu sözde dindar insanların materyalistler olduğunu söylediğinde, elbette Hindular çok öfkeleniler – hem de çok; daha önce kimseye bu kadar öfkelenmemişlerdi. Buddha'nın dinini Hindistan'dan silmeye çalıştılar ve başarılılar.

Budizm Hindistan'da doğmuştu, ama artık Hindistan'da yok, çünkü Hinduların dini, dünyadaki en materyalist dinlerden biridir. Vedalara bak: Tüm dualar, tüm ibadetler hep daha fazlasını, tanrılardan veya Tanrı'dan hep daha fazlasını ister; tüm fedakârlıklar hep daha fazlası içindir. İbadet, arzu odaklıdır. "Bize daha fazlasını ver! Daha çok ver! Daha iyi mahsuller, daha çok yağmur, daha çok para, daha çok sağlık, daha çok hayat, daha uzun ömür; bize daha fazlasını ver!" Veda büyük harflerle, bazen de çirkin bir şekilde yazılmış arzudan başka bir şey değildir. Vedada bilgiler "Bize daha fazlasını ver!" diye dua etmekle kalmaz, aynı zamanda "Düşmanlarımıza vermel Benim ineğime daha çok süt ver, ama düşmanın ineği ölsün ya da sütü bitsin!" diye dua ederler.

Bu nasıl bir dindir? Buna din demek bile saçmalktır. Bu bir dinse, o zaman materyalizm nedir? Buddha arayışı sırasında pek çok ustaya gitti, ama her yerden eli boş döndü, çünkü kimsenin arzunun doğasını anladığını göremedi. Onlar kendileri arzuluyorlardı; elbette arzuları uzak geleceğe, öteki hayata, ahirete yönlendirilmisti, ama arzunun hedefi hâlâ aynıydı, arzulayan zihin aynıydı. Yalnızca zaman meselesiydi.

Bazı insanlar şeyleri ölümden öncesi için isterler, bazıları ölümden sonrası için, ama ne fark vardır? Hiçbir fark yoktur. Onlar aynı şeyleri isterler; onlar arzularlar! Arzu aynıdır.

Buddha pek çok öğretmene gitti ve hüsrana uğradı. Dinin herhangi bir yere çiçeklendiğini göremiyordu, bunların hepsi materyalist insanlardı. Bunlar büyük sofulardı: Biri aylarca oruç tutuyordu, biri aylarca ayakta

duruyordu, biri yıllardır uyumamıştı ve iskelet gibiydiler. Bedenlerine baksan onlara dünyevi ve materyalist diyemezdin... Ama zihinlerine bak, onlara "Neden oruç tutuyorsun? Neden bu kadar zorluyorsun? Ne için?" diye sor ve arzuları yüzeye çıkar; Cennet'e ulaşmak, ahirette sonsuz tatmine ulaşmak.

Onların mantığına kulak ver ve hepsi şöyle diyecektir: "Burada her şey fani. Bu hayat geçici. Erişsen bile, öldüğünde her şey elinden alınacak, o zaman ne anlamı var? Bu hayat sonsuza dek sürmeyecek. Biz sonsuza dekkalacak bir şeyin arayışındayız; biz ölümsüzlüğün, *mutlak* tatminin arayışındayız. Bu hayatta arzularının peşinden giden insanlar aptaldır, çünkü ölüm her şeyi alıp götürcek. Zenginliğe sahip olursun ve sonra ölüm gelir, her şey geride kalır. Biz yanımızda götürebileceğimiz, asla kaybolmayacak, asla çalınmayacak, hiçbir hükümetin vergi kesemeyeceği bir hazine arıyoruz; onu kimse alamaz, ölüm bile."

Sen bu insanlara dindar mı diyorsun? Sözde dünyevilerden çok daha dünyevi görünüyorlar; materyalistlerden çok daha materyalistler. Elbette, onların materyalizmi kılık değiştirmişti; onların materyalizminde bir spiritüellik aroması vardır, ama bu yalandır. Sanki bir gübre yığınının güzel bir parfüm sıkılmışıdır. Gübre yığını gübre yığını olarak kalır; parfüm yalnızca aptalları kandırır.

Buddha kanmadı, o içini gördü. Ve her zaman arzunun orada olduğunu gördü. Arzu oradaysa sen bir materyalistisindir ve dünyevisisindir.

Dolayısıyla Buddha sana bir cennet vaat

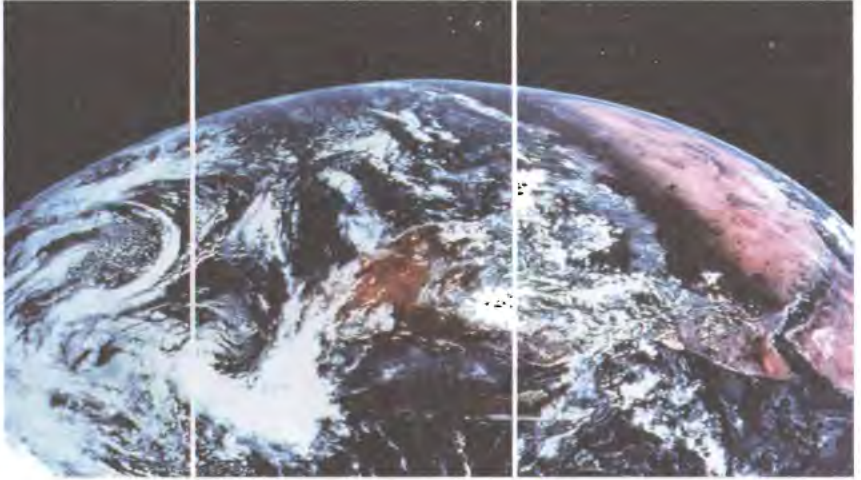

etmiyor, o cennetlere inanmaz. Mutluluğa inanmadığından değil, hayır. Mutluluğa inanır, ama bu bir inanç değildir. Tüm cennetlerden vazgeçtiğinde, tüm arzuları bıraktığında, aniden en içsel doğan mutlu olur. Bunun için hiçbir şey gerek yoktur; hiçbir erdem gerekmez, hiçbir sofuluk gerekmez, hiçbir fedakârlık gerekmez. Yalnızca anlayış yeterlidir.

Buddha'nın yolu anlayış yoludur.

Ve üçüncü şey: Tanrı ruha inanmaz; ne Tanrı'ya ne Cennet'e ne ruha. Şimdi, bu çok zor görünür.

Tanrı olmadığını kabul edebiliriz; belki yalnızca bir yönlendiricidir; onu kim gördü ki? Cennet olmadığını kabul edebiliriz; belki yalnızca tatmin olmamış arzumuzdur. Ama ruh? O zaman altımızdan tüm zemini çekip alırsın. Ruh yok da ne demek? O zaman tüm bunların anlamı ne? İnsanda ruh yoksa, insanda ölümsüz

hiçbir şey yoksa o zaman bu çaba niye? Neden meditasyon yapasın? Ne için?

Buddha, bu benlik fikrinin yanlış anlama olduğunu söyler. Sen varsın, ama sen bir benlik değilsin. Sen varsın, ama sen Evren'den ayrı değilsin. Ayrılık, benlik kavramının temelindeki fikirdir; ben senden ayrılıysam o zaman bir benliğim vardır; sen benden ayrılıysan o zaman bir benliğin vardır.

Ama Buddha der ki: "Varoluş birdir. Sınırlar yoktur. Kimse bir başkasından ayrı değildir. Biz bir bilinç okyanusunda yaşarız. Biz bir bilinciz; bedenın sınırlarıyla, zihnin sınırlarıyla yanıtılmış bir bilinç. Ve beden ve zihin yüzünden, beden ve zihinle olan özdeşleştirme yüzünden, ayrı olduğumuzu düşünürüz, 'benlikler' olduğumuzu düşünürüz. Egoyu böyle yaratırız."

Tıpkı haritada Hindistan'ı görmek gibidir, ama yeryüzünde Hindistan yoktur, yalnızca

politikacıların haritalarında vardır. Haritada Amerika kıtasıyla Afrika kıtasını ayrı gibi görürsün, ama derinlerde, okyanusların altında, dünya birdir. Tüm kıtalar birliktedir, hepsi tek bir yeryüzüdür.

Yalnızca yüzeyde ayrıyız. Ne kadar derine insek ayrılık o kadar kaybolur. Benliğimizin özüne indiğimizde aniden evrensel olur; orada benlik yoktur, ruh yoktur.

Buddha Tanrı'ya, ruha, Cennet'e inanmaz. Öyleyse Buddha'nın öğretisi nedir? Onun öğretisi bir yaşam yoludur, bir inanç yolu değil. Onun öğretisi bilimsel, deneysel, pratiktir. O bir filozof değildir, bir metafizikçi değildir. O ayakları yere basan bir insandır.

Buddha der ki: "Hayatını değiştirebilirsin; bu inançlara gerek yok. Hatta bu inançlar, gerçek değişimin önündeki engellerdir. İnançsızlıkla başla, metafiziksizlikle başla, dogmasızlıkla başla. Tamamen çıplak, hiçbir teoloji, hiçbir

ideoloji olmadan başla. Boş başla! Gerçeğe ulaşmanın tek yolu budur."

Bir anekdot okuyordum:

Seyahat etmekte olan bir satıcı, motel odasındaki Gideon İncili'ni açmış. Ön sayfada şöyle yazıyordu: "Hastaysan Mezmur 18'i oku; ailenle bir sorunun varsa Mezmur 45'i oku; yalnızsan Mezmur 92'yi oku."

Yalnızmış, bu yüzden Mezmur 92'yi açmış ve okumuş. Okumayı bitirdiğinde, sayfanın hemen altında, el yazısıyla yazılmış notu görmüş: "Hâlâ yalnızsan 888-3468'i ara ve Myrtle'i iste."

Kutsal metninize dikkatli bakarsan her zaman daha gerçek olacak bir dipnot bulacaksın. Bazen görünen bir mürekkeple yazılmamış olabilir, ama yeterince araştırırsan, orada olduğunu göreceksin; daha gerçek bir dipnot vardır.

Buddha tüm metinlerin yalnızca arzuların, içgüdülerin, hırsların, şehvetin, öfken olduğunu söyler. Tüm metinlerin zihninin eserlerinden başka bir şey değildir, o yüzden zihninin tüm tohumlarını taşıyor olmaları kaçınılmazdır. Kutsal metinler insan işidir. Bu yüzden dinler, en azından kendi metinlerinin insan işi olmadığını kanıtlamak için bu kadar uğraşırlar.

Hıristiyanlar İncil'in insan işi olmadığını söylerler; On Emir Musa'ya direkt Tanrı'dan, direkt patronun kendisinden gönderilmiştir. Yeni Ahit kendi oğlundan, tek oğlundan, İsa'dan direkt bir mesajdır. İnsanlıkla hiçbir ilişkisi yoktur, yukarıdan gelir.

Hindular Vedaların insan işi olmadığını söylerler, Tanrı işidir derler. Ve aynı

hikâye tekrarlanır: Müslümanlar Kuran'ın Muhammed'e Cennet'ten indiğini söylerler.

Neden bu dinler metinlerinin, başkalarınıninkilerin değil, özellikle yalnızca kendi metinlerinin insan işi olmadığında ısrarcıdır? Müslümanlar Vedaların Tanrı işi olduğuna inanmaya hazır değildir; Hindular da Kuran'ın Tanrı işi olduğuna inanmazlar; yalnızca onların Vedaları Tanrı işidir ve diğer her şey insan işidir. Neden bu ısrar? Çünkü onlar, insanın yarattığı her şeyin insan zihninin ve insan arzularının tesirinde olacağını farkındadırlar.

Buddha tüm metinlerin insan işi olduğunu söyler ve haklıdır. O kesinlikle bir fanatik değildir. Herhangi bir ülkeye ve herhangi bir ırka ait değildir; herhangi bir dine ya da mezhebe ait değildir. O yalnızca kendine işiktir. Ve her ne söylediyse, gerçeğin en saf ifadesidir.

Bir arkadaşım bana şu güzel anekdotu gönderdi:

İrlanda'daki dini liderlerden birinin müritleri, ondan öldükten sonra bir mezar ve anıt seçmesini isterler. Bir din savaşını sürüp gitmektedir ve liderin hayatı tehlikededir. Ona üç ayrı plan sunulur ve komitenin mutsuz bakışları karşısında, lider en ucuz olanını seçer. Ona neden bu tercihi yaptığını, neden diğer iki olağanüstü anıtmezar tasarımı dururken bu mütevazı mezarı seçtiği sorulur.

"Sevgili dostlarım," der onlara, "cömertliğinizi takdir ediyorum. Ama ben mezarımda en fazla üç gün kalacağımı düşünürken bu kadar masrafa değer mi?"

Buddha'nın ayakları yere basar.

O asla metafiziğe uçmaz.

Şimdi, bu tip bir dogmatik kesinliği Buddha'da asla bulamayacaksın. O çok mütereddittir. Yine mütereddit olan tek bir isim daha vardır, o da Lao Tzu'dur; bu iki insan mütereddittir.

Bazen, tereddütlerinden ötürü seni etkilemeyebilirler. Çünkü kafan karışır; sen güvenebileceğin birine ihtiyaç duyarsın. Bu yüzden fanatikler seni etkiler.

Söyleyecek sözleri olmayabilir, ama çok gürlü çıkarır, öyle yaygara koparırlar ki yalnızca yaygaraları sana biliyor olmaları gerektiği hissini verir, aksi takdirde nasıl bu kadar emin olabilirler? Bazı mezhepler iddialarında öyle dogmatiktir ki bir kesinlik hissi yaratırlar. Ve kafası karışık insanların kesinliğe ihtiyaçları vardır.

Bir Buddhaya geldiğinde, ânında etkilenemeyebilirsin, çünkü o mütereddit olacaktır, herhangi bir şey öne sürmeyecektir. O işlerin böyle yürümediğini bilir. Hayatın herhangi bir ifadeyle sınırlanamayacağını ve tüm ifadelerin taraflı olduğunu bilir. Hiçbir ifade tüm gerçeği barındırmaz, öyleyse nasıl bu konuda kesin olabilirsin? O, göreceliliğini sürdürür.

Hindistan'ın iki büyük ustası, Buddha ve Mahavira, her ikisi de görecelikten

yanaydı. Einstein göreceliliği geç keşfetti; Einstein göreceliliği bilim dünyasına getirdi. Einstein'dan önce bilim insanları kesin, dogmatik bir biçimde kesin, tamamen kesindi. Einstein bilime göreceliliği ve tevazuyu getirdi; bilime gerçekliği getirdi.

Aynı şeyi Hindistan'da Buddha ve Mahavira yaptı: Onlar göreceliliği, doğrunun bütünüyle iddia edilemeyeceği, bu konuda asla kesin olamayacağımız, en iyi ihtimalle ima edebileceğimiz kavramını getirdi. Bu ima dolaylı olmalıdır; onu direkt olarak ortaya koyamayız; öyle büyük, öyle engindir. Ve biz narin insanların tereddüt etmesi doğaldır. Bu tereddüt, uyanıklığı işaret eder.

Her zaman cahil insanların dogmatik olduklarını göreceksiniz. Bir insan ne kadar cahilse o kadar dogmatiktir. Bu, aptalların tamamen kesin ve bilgelerin mütereddit olmaları dünyadaki en büyük talihsizliklerden biridir. Buddha müteredditti.

O yüzden onu anlamak istiyorsan dinlemelerinde uyanık ve açık olmak zorundasın. O sana tüm gerçeği sunmaz. O yalnızca ima eder... En iyi ihtimalle izler verir ve onlar da gizlidir.

Sana söylediğim gibi, Buddha ayakları yere basan bir insandır. Asla metafiziğe uçmaz. Asla öne sürmez; hatta ifadelerinde hiçbir önsöz yoktur. O onları direkt olarak, hemen, olabildiğince basit bir şekilde söyler.

Bazen ifadelerinde herhangi bir derinlik yok gibi görünebilir; ama vardır. O sadece lafı dolandırmaz, yaygara koparmaz.

Ben şöyle duydum:

Kadın tatlı, genç bir şeydi; adam tanınmış bir reklam ajansında hızla yükselen bir yöneticiydi. Herkes bunun ideal bir evlilik olduğunu düşündü. Ama bir sorun vardı... Seksle ilgili. Balayı henüz başlamamıştı bile. "Bir reklamcı olduğundan," dedi kadın gözyaşları içinde bir arkadaşına, "tek yaptığı her gece yatağın kenarında oturup bana ne kadar harika olacağını anlatmak!"

Ama asla olmaz!

Buddha'nın önsözleri, girişleri yoktur. O, söyleyeceklerinin reklamını yapmaz. O yalnızca söyler ve devam eder.

Buddha der ki: "Bencil arzularıyla harekete geçen insanlar şan ve şöret peşindedirler. Ama ona eriştikleri zaman yıllarını vermiş olurlar. Dünyevi şöreti arzular ve yolu izlemezsen çabaların yanlış yere yönelecek ve enerjin boşa harcanacaktır. Güzel kokusu ne kadar hayranlık uyandırsa da yanan ateş cubuğu hızla yakmaktadır."

Basit ve gerçekçi bir ifade:

Bencil arzularıyla harekete geçen insanlar şan ve şöret peşindedirler.

Bencil bir arzu nedir? Budist ifade şekliyle bencil bir arzu, insanın kendine dayanan arzusudur. Normalde, sıradan dilde, bir arzu bir başkasına karşıysa ve sen başkalarını umursamıyorsan buna bencil arzu deriz. Başkalarına zarar bile verse sen gider ve arzunu gerçekleştirirsin. İnsanlar sana bencil derler, çünkü başkalarını umursamazsın, diğer insanlar umurunda değildir.

Ama Buddha bir arzunun bencil olduğunu söylediğinde, onun anlamı farklıdır. O şunu

der: "Bir arzu benlik fikrine dayalıysa, o zaman o bencilidir. Örneğin, iyi bir dava uğrunda, inşa edilecek hastaneler veya açılacak okullar için, yoksullara dağıtılacak yiyecekler için ya da ülkenin yoksul bölgelerine gönderilecek ilaçlar için para yardımında bulunursun, bir milyon dolar verirsin. Kimse buna bencil bir arzu demez."

Buddha öyle olduğunu söyleyecektir; eğer bir benlik motivasyonu varsa. Eğer sen bir milyon dolar bağışta bulunarak bir tür erdem kazanacağını ve Cennet'te ödüllendirileceğini düşünüyorsan bu bencil bir arzudur. Başkalarına bir zararı olmayabilir – yoktur; hatta herkes takdir edecektir. İnsanlar sana büyük, dindar, erdemli derler; hayırsever bir insan, sevgi dolu, merhametli. Ama Buddha bir arzunun bencil olup olmadığını belirleyen tek

şeyin onun motivasyonu olduğunu söyler.

Herhangi bir motivasyon olmaksızın bağıs yaptıysan o zaman bencil değıldir. Bir yerlerde gizli bir motivasyon varsa –bilinçli veya bilinçsiz– o zaman ondan bir şey kazanacaktır, burada veya sonrasında. O zaman o bencil bir arzudur. Benlikten gelen bu arzu ,bencil bir arzudur; egonun bir parçası olarak gelen şey, bencil bir arzudur. Yalnızca benliğine erişmek için meditasyon yaparsan bu bencil bir arzudur.

Buddha öğrencilerine şunu söyledi: "Ne zaman meditasyon yaparsanız, her meditasyondan sonra, meditasyonda kazandığınız her şeyi Evren'e teslim edin. Mutluysanız onu tekrar Evren'e gönderin; bir hazine gibi taşımayın. Çok mutlu hissediyorsanız hemen paylaşın. Ona bağlanmayın, aksi takdirde meditasyonunuzun kendisi yeni bir benlik sürecine dönüşür. Ve nihai meditasyon bir benlik süreci değıldir. Nihai meditasyon bir benlik-sizlik haline daha çok ulaşma sürecidir – benliğin kaybolmasıdır."

Buddha der ki, "Bencil arzularıyla harekete geçen insanlar şan ve şöret peşindedirler. Ama ona eriştikleri zaman, yıllarını vermiş olurlar. Bak – bu dünyada şana, şöhrete, güce, prestije, saygınlığa ulaştın. Ama ne yapıyorsun? Farkında mısın? Harika bir fırsatı boşa harcıyorsun, hem de kesinlikle anlamsız bir şey için. Çöp topluyor ve kendi zamanını, kendi yaşam enerjini yok ediyorsun."

Dünyevi şöreti arzular ve yolu izlemezsən...

Buddha her zaman dinine "yol" der – *dhamma*, yalnızca "yol". "Hedefi umursama,"

der, "hedef kendiliğinden hallolacaktır. Sen yalnızca yolu izle, herhangi bir hedefe ulaşma motivasyonu ile değıl, yalnızca meditasyon yapmanın, dua etmenin, sevmenin, merhametli olmanın, paylaşmanın saf mutluluğıyla yolu izle. Bu mutlulukta yolu uygula. Herhangi bir kazanç sağlayacağını için değıl; bunu bir ticarete dönüştürme."

Hayat akıp gidiyor; her an, her değıerli an geçiyor ve geri almak imkânsiz. Buddha der ki: "Zamanını aptalca şeylere harcama. Şöhret aptalcadır, anlamsızdır, manasızdır. Seni tüm dünya bile tanısa, bu seni nasıl daha zengin yapabilir? Hayatını nasıl daha anlamlı kılabilir? Senin daha anlayışlı, daha farkında, daha uyanık, daha canlı olmana nasıl yardım edebilir?"

"Yolu izlemiyorsan," der Buddha, "çabaların yanlış yere yönelecek ve enerjin boşa harcanacaktır. Güzel kokusu ne kadar hayranlık uyandırsa da yanan ateş çubuğı hızla yakmaktadır."

"Hayat böyledir – her an yanar. Sen her zaman ölümler yakıldığı odun yığınının üzerindesin, çünkü her an ölüm daha da yaklaşıyor, her an sen daha az canlı, daha çok ölüsün. Bu yüzden bu fırsat kaçmadan önce," der Buddha, "bir benliksizlik evresine eris. O zaman ölüm olmayacak. O zaman mutsuzluk olmayacak. O zaman sürekli şan, şöret, güç, para peşinde koşmak olmayacak."

İçin ne kadar boş olursa şöreti o kadar çok ararsın. İçinde ne kadar yoksulsan zenginlikleri o kadar çok arzularsın; bu, kendini bir şeyle doldurma gayretidir.

Bunu her gün gözlemliyorum; ne zaman

insanların sevgiyle bir dertleri olsa hemen çok yemeye başlarlar. Ne zaman ilişkilerinin krizde olduğunu, sevilmediklerini, sevediklerini, bir şeyin sevgi enerjilerini tıkağına hissetseler içlerini şeylerle doldurmaya başlarlar. Yemeye başlarlar. Neden? Yiyecek ne yaparlar? Boş hissederler ve bu boşluk onları korkutur. Onu bir şekilde yiyecekle doldurmak zorunda dırlar.

İçsel anlamda mutlu hissediyorsan şöhreti umursamazsın; yalnızca mutsuz insanlar şöhret peşindedir. Sen kendini bildikten sonra insanların seni bilip bilmemeleri kimin umurunda? Sen kendini tanıyorsan, kim

olduğunu biliyorsan o zaman gerek yoktur. Ama sen kim olduğunu bilmediğinde, herkesin bilmesini istersin – herkesin senin kim olduğunu bilmesini istersin. Görüşler toplarsın, insanların fikirlerini toplarsın ve o koleksiyondan bir kimlik yaratmaya çalışırsın: "Evet, ben bu insanım. İnsanlar benim zeki olduğumu söylüyorlar, öyleyse zeki olmalıyım." Emin değildir. Emin olsan, insanların ne söyleyip ne söylemedikleri neden umurunda olsun?

Kendi yüzünü görmek için insanların gözlerine bakarsın – kendi yüzünü tanımazsın

Yalvarırsın: "Benim hakkımda bir şey söyleyin. Güzel olduğumu söyleyin. Sevebilir olduğumu söyleyin. Karizmatik olduğumu söyleyin. Benim hakkımda bir şey söyleyin!" Kendini yalvarırken izledin mi? "Benim hakkımda, bedenim hakkında, anlayışım hakkında – bir şey söyleyin!"

Biri bir şey söylerse ona hemen tutunursun. Ama şoke edici ve yıkıcıysa öfkelenirsin. Bu insan sana karşı bir şey söylerse senin imajını yıkar. Senden yana bir şey söylerse imajının biraz daha süslü olmasına yardım eder. O zaman imajın biraz daha güzelleşir ve sen mutlu olursun. İnsanlar alkışlarsa sen mutlu hissedersin. Neden?

Sen kim olduğunu bilmezsin. Bu yüzden arayış içindedirsin. İnsanlara, "Ben kimim? Söyleyin bana!" dersin. Sonra onlara bağlanırsın. Buradaki ironi, aynı insanların kim olduklarını bilmiyor olmalarıdır! Gelip senden dilenmek zorundadırlar, dolayısıyla karşılıklı bir aldatmaca söz konusudur.

Bir adam bir kadınla tanışır ve "Ne kadar güzel! Ne kadar büyüycü!" der. Kadınsa, "Evet ve hiç senin kadar güzel bir adamla karşılaşmadım," der. Bu, karşılıklı bir aldatmacadır. Onlar buna sevgi diyebilirler, ama bu, karşılıklı bir aldatmacadır. Her ikisi de kendileri etrafında belirli bir kimlik arayışındadır. Birbirlerinin arzularını tatmin ederler. İkisinden biri yettiğini hissedene ve aldatmacadan vazgeçmeye başlayana dek işler yolunda gider. Sonra balayı biter... Ve evlilik başlar. Sonra işler çirkinleşir. Adam, "Bu kadın beni aldattı," diye düşünür ve kadın, "Bu adam beni aldattı," der. Sen aldatılmaya hazır

olmadıkça kimse seni aldatamaz, unutmaz. İnsan aldatılmaya hazır olmadıkça, aldatılmak için beklemedikçe kimse kimseyi aldatmamıştır.

Kendini bilen bir insanı aldatamazsın, çünkü buna imkân yoktur. Sen bir şey söylersen o gülecektir. "Endişelenme – ben kim olduğumu biliyorum. Bu konuyu geç ve ne söyleyeceksen söyle. Beni dert etme – ben kim olduğumun farkındayım," diyecektir.

Hayatın içsel zenginliğine sahip olduğunda, zenginlik aramazsın, güç aramazsın. Psikologlar, insanların iktidarsız olmaya başladıklarında bu açığı telafi etmek için cinsel, fallik semboller aradıklarının farkında vardılar. Bir insan iktidarsız olursa o zaman en büyük arabaya sahip olmak isteyebilir. Bu, bir fallik semboldür.

Dünyadaki en güçlü arabayı ister; kendi gücü kaybolmuştur, kendi cinsel enerjisi gitmiştir ve o yerine bir şey koymak ister. Arabasını maksimum sürata çıkarırken kendini iyi hisseder, sanki kadınıyla sevişiyormuş gibi. Hız ona güç verecektir. O kendini arabayla özdeşleştirir. Psikologlar bu fenomeni, belirli bir aşağılık kompleksi olan insanların her zaman hırslı olduklarını uzun yıllardır izliyorlar. Hatta derin bir aşağılık kompleksi yaşamadıkça neredeyse hiç kimse siyasete girmez. Politikacılar özünde aşağılık kompleksi olan yaratıklardır. Üstünlüklerini bir şekilde kanıtlamak zorundadırlar; aksi takdirde aşağılık kompleksleriyle yaşamak mümkün olmayacaktır. Burada anlatmaya çalıştığım şey, içinde eksik olan her ne varsa onu dışarıdan başka bir şeyle telafi etmeye çalıştığındır.

Hayatı içsel anlamda kaçırmıyorsan kendine

yetersin. Ancak o zaman güzelsindir. Ancak o zaman var olursun.

Buddha şöyle dedi: "İnsanlar dünyevi mallarına ve bencil tutkularına öyle körü körüne bağlanırlar ki onlar için kendi hayatlarını feda etmeye hazırdırlar. Onlar, bir bıçağın kenarına bulaşmış balı yemeye çalışan bir çocuk gibidirler. Miktar kesinlikle iştahını gidermeye yeterli değildir, ama o yine de dilini kesmeyi göze alır."

Bu hayatta hiçbir şey arzularını tatmin etmeye, iştahını gidermeye yeterli değildir. Bu dünya bir hayal dünyasıdır – hiçbir şey tatmin etmez, çünkü yalnızca gerçeklik tatmin edici olabilir. Hiç izledin mi? Bir rüyada, gece acıktığını hissedersin ve yine rüyada buzdolabına gider, onu açar ve yüreğini doyuracak kadar yersin. Elbette bu bir anlamda yardımcı olur – uykunu rahatsız etmez; aksi takdirde açık uyumana izin vermez, uyanmak zorunda kalırsın. Rüya onu telafi eder; sen uyumaya devam edersen, "Yeterince yedim," gibi hissedersin. Bedenini kandırmasıdır. Rüya bir aldatıcıdır. Sabah şaşırırsın –hâlâ açsındır– çünkü rüyadaki bir ziyafet bir oruca eşittir. Ziyafet ve oruç, bir rüyada ikisi de aynıdır, çünkü rüya gerçek değildir. Senin açlığını gideremez. Gerçek susuzluğu gidermek için gerçek su gerekir. Seni tatmin etmek için gerçek-yaşam gerçekliği gerekir.

Buddha, kendini yaralama riskini alarak ilerlediğini, ama bu hayattan hiçbir tatmin alamadığını söyler. Belki arada bir balın tadını alırsın – tatlıdır, ama tehlikeli. Ve bal bir bıçağın kenarına bulaşmıştır; dilini kesmen an meselesidir. Pek çok yaşlı insana bak; onların

tüm benlikleri yara ve ülserlerle doludur. Bir insan öldüğünde, benliğinde açan çiçekler görmezsin; pis kokulu yaralar görürsün.

Bir insan yaşadıyla ve rüyalarıyla, asılsız arzularıyla kandırılmadıysa, yaşlandıkça daha da güzelleşir. Ölümünde kusursuz bir evreye ulaşır. Bazen yaşlılığı, gençliğinde olduğundan çok daha güzel bir adamla karşılaşırın. Böyle bir adam gördüğünde, önünde başını eğ – o gerçek bir hayat, içsel bir hayat, "içsellikli" bir hayat yaşamıştır. Çünkü hayat iyi yaşanmışsa, o zaman giderek güzelleşirsin ve üzerine bir ihtişam, bir zarafet gelmeye başlar. Bilinmeyene dair bir şey kalıcı olmaya başlar – ebedinin, sonsuzun meskeni olursun. Böyle olmak zorundadır, çünkü hayat bir evrimdir.

Gençliğini geride bırakmışsan ve artık güzel değilsen, bu gençliğinde pek çok bıçaktan bal tattığın, yaralandığın anlamına gelir. Şimdi tümörlü yaraların vardır. Yaşlılık büyük bir ıstıraha dönüşür. Ve ölüm nadiren güzeldir, çünkü insanlar nadiren gerçekten yaşarlar. Bir insan gerçekten yaşamışsa –her iki uçundan yanan bir alev gibi– o zaman ölümü olağanüstü bir fenomen, mutlak bir güzellik olacaktır. Ölümler hayatının parladığını, maksimum düzeyde, optimum seviyede ışıladığını görürsün. Son anda o büyük bir aleve dönüşür; tüm hayatı o anda yoğun bir parfüm olur, benliğinde büyük bir aydınlanma olur. Gitmeden önce ardında bir anı bırakır.

Buddha bu dünyadan ayrıldığında olan buydu. Mahavira dünyadan ayrıldığında olan buydu. Onları unutmamak, ama onlar iyi politikacılar ya da güçlü insanlar oldukları için değil – onlar hiç kimseydi, ama onları

unutamayız. Onları unutmak imkânsızdır. Tarih açısından bakıldığında hiçbir şey yapmadılar. Onları tarihten bile çıkarabilir, tarihin dışında bırakabiliriz ve hiçbir şey eksilmez. Hatta tarihin ana akışında asla var olmadılar, hep kenarındaydılar. Ama onları unutmak imkânsızdır. Onların son anları insanlığa bir güzellik bıraktı. Onların son parıltısı bize kendi olasılıklarımızı, kendi sonsuz potansiyellerimizi gösterdi.

GÖRMEK VE İNANMAK

Buddha öğrencilerine tekrar tekrar aynı şeyi söyler: "Ihi passiko: gel ve gör!" Onlar bilimsel insanlardır; Budizm yeryüzündeki en bilimsel dindir. Bu yüzden dünyada her gün daha çok anlam kazanır. Dünya daha zeki oldukça Buddha çok daha önemli olacaktır. Daha çok insan bilime eğildikçe Buddha'nın cazibesi artacaktır, çünkü o bilimsel zihni ikna eder. Çünkü o, "Benim söylediklerim yaşanabilir. Ve ben sana, 'Buna inan,' demiyorum. Ben sana, 'Deney yap, yaşa ve ancak o zaman kendin hissedersen, güven,' diyorum. Aksi takdirde inanmaya gerek yoktur," der.

m u m u s ö n d ü r m e k

NİHAİ DENEYİM deneyim için hiçbir, boşluğu kullanmış tek bir insan olduğunu anlamak önemlidir: Gautam Buddha. Dünyanın diğer tüm mistikleri ifade olarak, nihai deneyimin göstergesi olarak doluluğu, bütünlüğü kullandılar.

Gautam Buddha neden negatif bir ifade seçti? Herhangi bir felsefi sebepten ötürü değil, kendi spiritüel büyümen için bunu anlamın önemlidir. Ben felsefi sebeplerden söz etmiyorum. Yalnızca biraz varoluşçu ilişki olduğunu gördüğüm zaman konuşuyorum.

Doluluk fikri, Tanrı fikri, mükemmeliyet fikri, mutlak fikri, nihai – bunlar pozitif ifadelerdir. Ve Gautam Buddha insan zihninin kurnazlığı karşısında büyüledi...

Masum mistikler pozitif sözcükler kullandılar, çünkü bu onların deneyimiydi. Neden artık olmayan mutsuzlukla uğrassınlar ki? Neden şimdi olan bir şeyden söz etmesinler? Masum mistikler kendi varlıklarına dayanarak konuştular. Ama yüzyıllar boyunca dünyanın dört bir yanında insanların kurnaz zihinleri bunu istismar etti.

Kurnaz zihin, doluluk fikri ve bunu işaret eden pozitif ifadeler bir ego havasına dönüştü: "Ben Tanrı olmak zorundayım. Ben mutlak olana, Brahma'ya erişmek zorundayım: Ben

nihai özgürlüğe ulaşmak zorundayım." "Ben", tüm iddialarımızın merkezi oldu. Sorun şu ki ego için nihai bir deneyimi bir hedef haline dönüştüremezsin. Ego engeldir; köprü olamaz.

Tüm pozitif ifadeler yanlış kullanıldı. Egoyu yok etmek yerine, ego için süslemelerle dönüştüler. Tanrı bir hedefe dönüştü; hedefe ulaşmak zorundasın. Tanrı'dan daha büyük olursun.

Unutma, hedefsenden daha büyük olamaz. Ulaşılan ulaşılandıktan daha büyük olamaz. Bu anlaşılması gereken çok basit bir gerçektir.

Tüm dinler, mistiklerin bu basit masumiyeti yüzünden düştü.

Gautam Buddha, bir mistik, en kültürlü, en eğitilmiş, en sofistike insandı. Tarihte eşi benzeri yoktur. Buddha, masum mistiklerin nerelerde farkında olmayan kurnaz zihinlerin istismar edebilecekleri fırsatlar verdiklerini görebildi. Egoyu ve egonun avantaj sağlama olasılığını yok etmek için nihai hedef konusunda hiçbir pozitif ifade kullanmamaya karar verdi.

O nihai hedefe hiçbir, boşluk dedi; *shunyata*, sıfır. Şimdi ego "sıfır"ı nasıl bir hedefe dönüştürebilir? Tanrı bir hedef olabilir, ama sıfır olamaz. Kim sıfır olmak ister? Korku budur. Herkes bir sıfır olma olasılıklarını bütünüyle önlemek ister ve Buddha bunu nihai hedef için

bir ifadeye dönüştürmüştür!

Onun sözcüğü *nirvana*'dır.

O son derece güzel bir sözcük seçti, ama nihai deneyim için en önemli ifade olarak *nirvana* sözcüğünü seçerek tüm düşünürleri ve filozofları şoke etti. *Nirvana*, "mumu söndürmek" anlamına gelir.

Diğer mistikler, senin olağanüstü bir ışıkla dolu olduğunu, sanki binlerce güneşin birlikte içinde yükseldiğini, yıldızlarla dolu bir gökyüzünün yüreğine indiğini söylediler. Bu fikirler egoya cazip gelir. Ego, göğsünde olmasa bile, en azından paltosunun üzerinde tüm yıldızların olmasını ister. "Olağanüstü ışık" ... Ego çok isteklidir.

Bağı kesmek için, Buddha bu deneyimin bir mumu üfleme gibi olduğunu söyler. Mumda etrafa çok az ışık veren küçük bir alev vardır ve o bile söner. Böylece sen mutlak karanlıkla kuşatılırsın.

İnsanlar ona şöyle dedi: "Böyle şeyler öğretmeye devam edersen kimse seni dinlemeyecek. Kim karanlık, dev bir karanlık ister? Sen delisin. Nihai deneyimin nihai bir ölüm olduğunu söylüyorsun. İnsanlar edebi yaşam istiyorlar ve sen ebedi ölümden söz ediyorsun?"

Ama o tutarlı bir adamdı ve kırk iki yıl boyunca, egoyla kesinlikle uzlaşmadan Doğu'nun dâhilerini kendine çektiğini görebilirsin. Ayrıca Buddha karanlık dediği şeyin çok fazla ışık olduğunu bilir; bu yüzden karanlık gibi görünür. İçinde bin tane güneş doğsa ne düşünürsün? Olağanüstü bir ışık hissedeceğini mi? Korkunç bir karanlık hissedersin, başını döndürür. Güneşe yalnızca

birkaç dakika bak ve gözlerinin kamaştığını, kör olduğunu fark edeceksin. İçinde, zihninin içinde bin güneş olsa karanlığı yaşarsın, ışığı değil.

Buna alışman, gözlerinin karanlığın ışığa dönüştüğünü, ölümün hayata dönüştüğünü, boşluğun doluluğa dönüştüğünü göreceksin kadar

güçlenmeye başlaması uzun zaman alacaktır. Ama Buddha bunlardan hiç söz etmedi. O asla karanlığın ışığa dönüşeceğini söylemedi. Ve asla ölümün ileriki bir noktada yeniden doğuş olacağını söylemedi, çünkü senin egonun ne kadar kurnaz olduğunu biliyordu. Bunu söylemiş olsaydı, ego şöyle derdi: "O zaman sorun yok. Hedefimiz aynı; yalnızca ruhun küçük karanlık gecesinden geçmemiz gerekecek. Ama sonunda olağanüstü ışığa, binlerce güneşe ulaşacağız."

Gautam Buddha, Tanrı'nın varlığını reddetmek zorundaydı – Tanrı'ya karşı olduğu için değil. Gautam Buddha gibi bir insan Tanrı'ya karşı olamaz. Ve Gautam Buddha Tanrı'ya karşıysa o zaman herhangi bir insanın Tanrı'nın yanında olması bir fayda sağlamaz. Onun kararı, insanlığın tamamı için belirleyicidir; o bizim ruhumuzu temsil eder. Ama o Tanrı'ya karşı değildir. O egoya karşıydı ve egonun varlığını sürdürmesi için ona herhangi bir destek vermemek konusunda dikkatliydi. Tanrı bir destek olabiliyorsa o zaman Tanrı yoktur.

Bir şey çok nettir: Her ne kadar ilk kez hep negatif ifadeler kullanmış olsa da adamın inanılmaz karizmatik nitelikleri olduğu açıktır: O, milyonlarca insanı etkiledi. Onun felsefesi öyledir ki onu dinleyen herkes kendini kaybeder. Tüm meditasyonların ve tüm azla yetinmenin, günde bir kez yemenin anlamı nedir? Ve en nihayetinde hiçliğe ulaşır, sıfır olursun! Biz halihazırda bundan daha iyiyiz – belki mutsuzuz, ama en azından biziz. Kesinlikle tamamen bir sıfır olduğunda, herhangi bir mutsuzluk olamaz –sıfırların

mutsuz olduğu duyulmamıştır – ama kazanç ne?

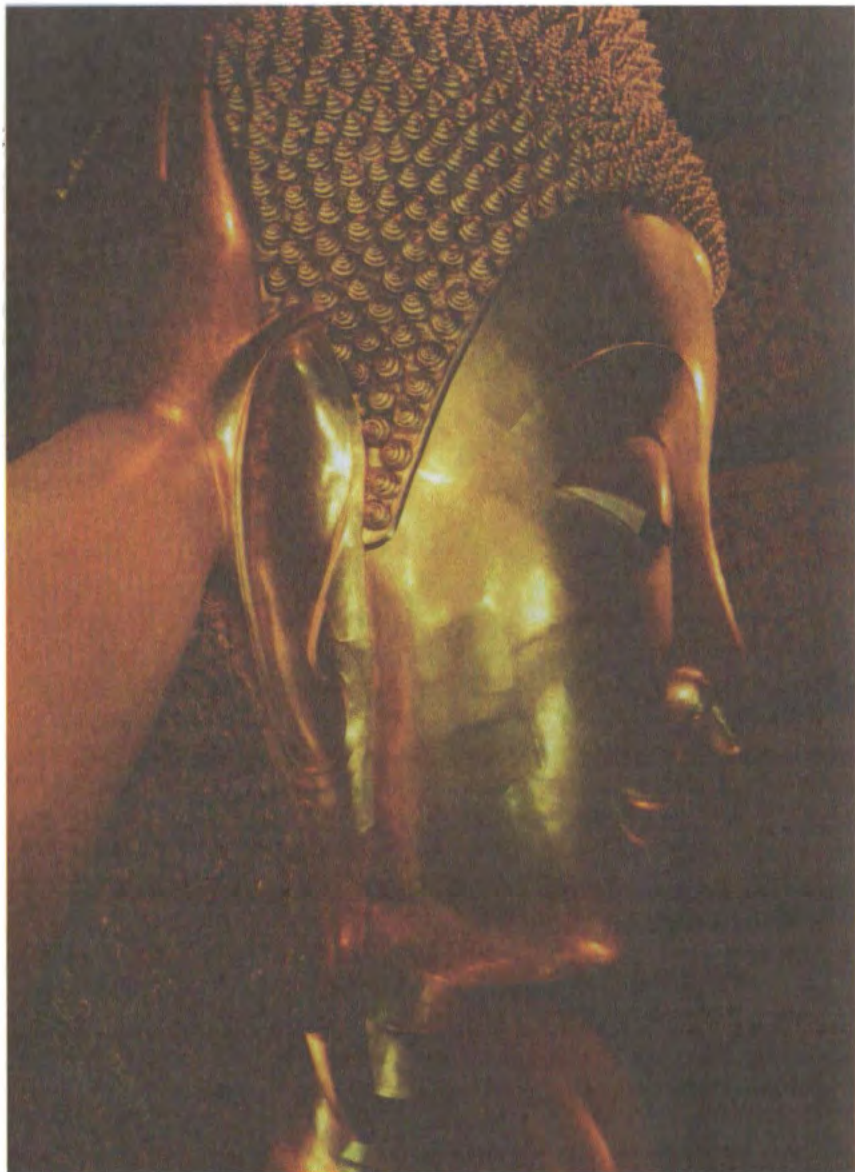
Buna rağmen, felsefesiyle değil, bireyselliğiyle, mevcudiyetiyle insanları ikna etti. İnsanlara tecrübenin kendisini verdi, ancak bu şekilde anlayabilirlerdi. Dünya açısından bakıldığında boşluktur; ego için boşluktur, ama benlik için doluluktur.

Hindistan'da Buddha düşüncesinin silinmesinin pek çok sebebi vardır, ama şu en önemli sebeptir: Diğer tüm Hintli mistikler, filozoflar ve kâhinler pozitif ifadeler kullandılar. Buddha'dan önce yüzyıllarca tüm Hindistan yalnızca pozitif düşünmeye alışkındı; negatif düşünce duyulmamış bir şeydi. Gautam Buddha'nın etkisi altında onun peşinden gittiler, ama o öldüğünde takipçileri kaybolmaya başladı; çünkü bu takip entelektüel anlamda ikna olmamıştı; onun mevcudiyetinden dolayı ikna olmuştu. Çünkü Gautam Buddha'nın gözlerinde şunu görebiliyorlardı: "Bu adam hiçlik içinde yaşıyorsa o zaman korkacak bir şey yok. Hiç olmak isteriz. Sıfır olmak insanı buraya getiriyorsa, hiç olarak gözlerde lotus çiçekleri açıyor, üzerinden zarafet akıyorsa o zaman bu adamla birlikte gitmeye hazırız. Bu adamda sihir var."

Ama felsefesi tek başına sizi ikna etmez, çünkü ego için bir cazibesi yoktur.

Budizm Çin'de, Seylan'da, Burma'da, Japonya'da, Kore'de, Hindistan'da, Endonezya'ya –Hindistan dışında tüm Asya'da– varlığını sürdürdü, çünkü oralara giden Budistler negatif ifadelerden vazgeçti. Pozitif ifadeler kullanmaya başladılar. Sonra "nihai", "mutlak", "kusursuz" – eski ifadeler geri döndü.

Bu, uzlaşmaydı, ödün vermektir. Dolayısıyla bana sorarsan, Budizm Gautam Buddha'yla birlikte öldü. Şu anda Budizm olarak var olan her şey her ne ise bunun Buddha'yla hiçbir ilgisi yoktur, çünkü Buddha'nın tüm temel katkısı, onun negatif yaklaşımı çıkarıldı.

Ben her iki geleneğin de farkındayım. Kesinlikle Gautam Buddha'nın olduğundan daha iyi bir pozisyondayım. Gautam Buddha tek bir şeyin farkındaydı – egonun pozitifini kullanabileceğinin.

Ve bu, pozitifini bırakması ve negatif ifadelerde ısrarcı olması, ego için hiçbir cazibesi olmadığından insanların bunu takip etmeyeceklerini bilerek negatifi vurgulamaması onun en büyük katkısı, en cesur hamlesiydi.

Benim için şimdi her iki gelenek de mevcuttur. Pozitifine ne olduğunu biliyorum – ego onu sömürdü. Negatife ne olduğunu biliyorum. Gautam Buddha'nın ölümünden sonra, öğrencileri uzlaşmak zorunda kaldı, Gautam Buddha'nın uğrunda savastığı aynı şeyden ödün vermek zorunda kaldılar.

Dolayısıyla ben her iki yaklaşımı da birlikte açıklamaya çalışıyorum – dünya açısından boşluk ve içsel deneyim açısından doluluk. Bu, bütün bir yaklaşımdır; her ikisini de hesaba katar; geride bırakılmak zorunda kalınan ve kazanılacak olan. Şimdiye dek diğer tüm yaklaşımlar yarım olmuştur. Mahavira, Shankara, Musa, Muhammed, hepsi pozitifini kullandı. Gautam Buddha negatifi kullandı. Ben her ikisini de kullanıyorum ve herhangi bir çelişki görmüyorum. Beni net bir şekilde anlarsan o zaman sen de her iki bakış açısının güzelliğinin keyfini sürebilirsin. Ego tarafından

*☸ Kutsallık bağlamında düşünürsen,
taşkınlık derecesine dolu olduğunu
göreceksin. ☸*

sömürülmene ya da karanlıktan, ölümden ve hiçlikten korkmana gerek yok. Bunlar iki ayrı şey değildir. Bu, tıpkı önüne bir bardak su konması, yarısı dolu ve yarısı boş, sonra sana bardağın boş mu, dolu mu olduğunun sorulması gibidir. Her iki yanıt da yanlış olacaktır, çünkü bardak hem yarı dolu hem yarı boştur. Bir taraftan boştur, diğer taraftan doludur.

Hayatının yarısı sıradan dünyanın parçasıdır, diğer yarısıysa kutsal olanın. Bu talihsizliktir, ama başka yolu yoktur – gerek sıradan gerekse kutsal olan için aynı dili kullanmak zorundayız.

Bu yüzden insan uyanık olmak zorundadır. Sıradanı seçmek, çok temel bir şeyi kaçırmak olacaktır; sıradanlık bağlamında düşünürsen kutsal yaşamın boş olduğunu fark edeceksin. Kutsallık bağlamında düşünürsen taşkınlık derecesine dolu olduğunu göreceksin.

y a z a r h a k k ı n d a

Osho, öğretileri hayatın her alanından milyonlarca insana ilham vermiş çağdas bir mistiktir. 40'tan fazla dilde yayımlanmış olan eserleri, 35 yıllık bir süreçte verdiği doğaçlama konuşmalardan yazıya aktarılmıştır. Bunlar bireysel mutluluk arayışından zamanımızın en önemli toplumsal, siyasi ve spiritüel konularına kadar her şeyi ele almaktadır. *The Sunday Times* Osho'yu "20. Yüzyılın 1000 Etkili İnsanı" listesine dahil etmiştir. Kitapları pek çok dilde ve pek çok ülkede çok satanlar arasındadır.

"İsa'dan, Buddha'dan, Mahavira'dan, Lao Tzu'dan, Süfilerden ve Zen ustalarından harikulade bir hafızayla alıntılar yapar, onları sanki bugün konuşuyorlarmış, sanki kot pantolon giyiyorlarmış gibi bir tazelik ve açıklıkla yorumlar."

DieZeit, Almanya

"Osho, duyduğum en etkileyici konuşmacılardan biridir."

BERNARD LEVIN, *The Times*, İngiltere

OSHO ULUSLARARASI WEBSITE

Osho hakkında daha detaylı bilgi için: www.osho.com adresini ziyaret edin. Yazar, eserleri ve Osho Meditasyon Merkezi hakkında pek çok dilde bilgiye ulaşabileceğiniz kapsamlı bir internet sayfasıdır.

OSHO, öğretileri hayatın her alanından milyonlarca insana ilham vermiş çağdaş bir mistiktir. 40'tan fazla dilde yayımlanmış olan eserleri, 35 yıllık bir süreçte verdiği doğaçlama konuşmalardan yazıya aktarılmıştır. Bunlar bireysel mutluluk arayışından zamanımızın en önemli toplumsal, siyasi ve spiritüel konularına kadar her şeyi ele almaktadır. *The Sunday Times* Osho'yu "20. Yüzyılın 1000 Etkili İnsanı" listesine dahil etmiştir. Kitapları pek çok dilde ve pek çok ülkede çöksatanlar arasındadır.

Kapak tasarımı: TERRY JEVONS
Kapak fotoğrafı: Osho International Foundation, İsviçre
Yazıcı fotoğrafı: Osho International Foundation, İsviçre

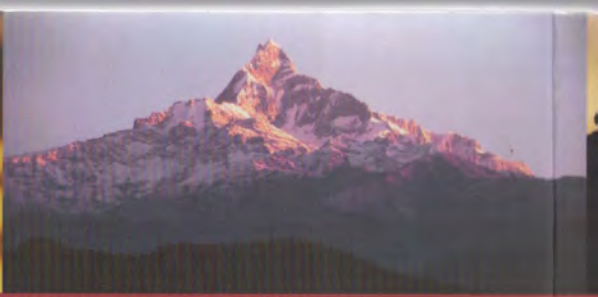
OSHO MEDIA INTERNATIONAL

New York • London • Mumbai

an imprint of

OSHO INTERNATIONAL

www.osho.com/oshointernational

Buddha'nın öğretisi bir yaşam yoludur, bir inanç yolu değil. Onun öğretisi bilimsel, deneysel, pratiktir. O bir filozof değildir, bir metafizikçi değildir. O ayakları yere basan bir insandır. Buddha der ki: "Hayatını değiştirebilirsin – bu inançlara gerek yok. Hatta bu inançlar, gerçek değişimin önündeki engellerdir. İnançsızlıkla başla, metafiziksizlikle başla, dogmasızlıkla başla. Tamamen çıplak, hiçbir teoloji, hiçbir ideoloji olmadan başla. Boş başla!" Gerçeğe ulaşmanın tek yolu budur.

OSHO

Osho, yirminci yüzyılın en iyi tanınan ve en çağdaş mistiklerinden biridir. Bilgeliği, dinleyicisini mizah ve hikâye anlatım sanatı kullanarak karmaşık felsefi kavramlara dair anlayışa götürme becerisi gibi efsanevidir. *Buddha – Hayatı ve Öğretileri'*nde, Osho, okuru öğretilemeyen, yalnızca tecrübe edilebilen bir anlayış yolculuğuna çıkarır.

978605
880

978605 880

ISBN: 978-605-5154-21-9

9 786055 154219

